

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

Η πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία υπό το πρίσμα της Σύμβασης του Άαρχους και η ελληνική νομοθεσία.

AARHUS CONVENTION
for our environment

ΠΜΣ: «Δίκαιο και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση»

Κατεύθυνση: «Δημόσιο Δίκαιο»

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Βίκυ Καραγεώργου.

Εκπόνηση εργασίας: Όλγα Καπούλα (Α.Μ. : 0911M028).

Αθήνα 2013

Αφιερώνεται

Στους γονείς μου για τους δρόμους που μου "έδειξαν",

Στην αδελφή μου για τους δρόμους που "χάραξε",

Στον σύζυγό μου για τους δρόμους που "διασχίζουμε" μαζί.

Επίσης σε αυτό το σημείο αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω ορισμένους ανθρώπους, η ενθάρρυνση και η συμπαράσταση των οποίων κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας, ήταν πολύτιμη και καθοριστική.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω, στην Καθηγήτρια και Επιβλέπουσα της Διπλωματικής Εργασίας Κα Βίκυ Καραγεώργου για τον προσανατολισμό, τις συμβουλές, τις παρατηρήσεις σχετικά με τη δομή και το περιεχόμενο της εργασίας καθώς και για τη καθοδήγηση στη συλλογή του υλικού.

Κρίνω εκ των προτέρων απαραίτητο να εκφράσω την εκτίμηση μου προς τα υπόλοιπα μέλη της Επιτροπής για τις χρήσιμες παρατηρήσεις και υποδείξεις στο σύνολο της εργασίας.

Επιπλέον δεν θα πρέπει να παραλείψω να ευχαριστήσω το Τμήμα Γενικού Δικαίου και συγκεκριμένα όλο το διδακτικό προσωπικό του ΠΜΣ «Δίκαιο και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση».

Κλείνοντας, θέλω να ευχαριστήσω τους γονείς μου για όλα όσα μου έχουν προσφέρει, για την ηθική τους στήριξη και τους ευγνωμονώ που στέκονται πάντα δίπλα μου.....

Αθήνα, Δεκέμβριος 2013

Όλγα Καπούλα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
ΠΡΟΛΟΓΟΣ – Η Σύμβαση του Άρχου.....	11
 <i>ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ</i>	
Το κανονιστικό περιεχόμενο της Σύμβασης του Άρχου και η πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία	
I) Σκοπός και περιεχόμενο της Σύμβασης	14
II) Η διαδικασία σύναψης της Σύμβασης.....	14
III) Η δομή της Σύμβασης.....	16
1. α) Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	16
β) Βασικοί άξονες και αρχές που διέπουν την Σύμβαση.....	16
γ) Η συμβολή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην σύναψη της Σύμβασης του Άρχου.....	18
2. Η πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία και η Σύμβαση Άρχου – οι τρεις «πυλώνες».....	19
α) πρώτος πυλώνας : η πρόσβαση των πολιτών σε περιβαλλοντικές πληροφορίες (άρθρα 4 και 5).....	19
β) δεύτερος πυλώνας : η συμμετοχή του κοινού στη διαδικασία λήψης αποφάσεων (άρθρα 6 έως 8).....	23
γ) τρίτος πυλώνας : η πρόσβαση στη δικαιοσύνη (άρθρο 9).....	26

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η Πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο

I) Το θεσμικό καθεστώς στην Κοινότητα πριν από τη Σύμβαση του Άαρχους.....	31
α) Η Οδηγία 90/313/ΕΟΚ.....	31
β) Οι αποκλίσεις των διατάξεων της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ από τις αντίστοιχες της Σύμβασης του Άαρχους.....	33
II) Η ενσωμάτωση του πρώτου πυλώνα της Σύμβασης του Άαρχους στην ενωσιακή έννομη τάξη.....	35
α) Η Οδηγία 2003/4/ΕΚ της 28 ^{ης} Ιανουαρίου 2003 για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ - Βασικό κανονιστικό περιεχόμενο.....	35
β) Ο Κανονισμός 1367/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, για την εφαρμογή στα θεσμικά όργανα και στους οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Κοινότητας των διατάξεων της Σύμβασης του Άαρχους σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα.....	40
III) –Το εθνικό νομικό πλαίσιο.....	45
α) Ο Νόμος 3422/2005 για την κύρωση της Σύμβασης του Άαρχους.....	45
β) Η Κ.Υ.Α 11764/653 /2006 για την Πρόσβαση του κοινού στις δημόσιες αρχές για παροχή πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/4/ΕΚ «για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ» του Συμβουλίου - Αντικατάσταση της υπ αριθ. 77921/1440/95 κοινής υπουργικής απόφασης (795/Β).....	45

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Η πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία στην Ελλάδα.....50

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....53

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....55

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....58

“Παρά τον περιφερειακό της χαρακτήρα, η Σύμβαση του Άρχους έχει παγκόσμια σημασία. Αποτελεί την πιο εντυπωσιακή ανάπτυξη της Αρχής 10 της Διακήρυξης του Ρίο, σύμφωνα με την οποία εντείνεται η ανάγκη για συμμετοχή των πολιτών σε περιβαλλοντικά θέματα και για πρόσβαση στην πληροφόρηση που διαθέτουν οι δημόσιες αρχές . Για αυτό είναι και το πιο φιλόδοξο τόλμημα στο πεδίο της ‘ ‘ περιβαλλοντικής δημοκρατίας ‘ ‘ η οποία έως τώρα ήταν υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών.»

Κοφι Α. Ανναν, Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών

(Εισαγωγή στη Συνθήκη του Άρχους)

ABSTRACT

The Aarhus Convention

What is the Aarhus Convention?

The United Nations Economic Commission for Europe (UNECE) Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters was adopted on 25 June 1998 in the Danish city of Aarhus (Άαρχους) at the Fourth Ministerial Conference as part of the "Environment for Europe" process. It entered into force on 30 October 2001.

The Aarhus Convention is concerned as a new sort of environmental agreement which connects the environmental rights with human rights. Furthermore, it establishes a number of rights of the public with regard to the environment. The Parties to the Convention are required to make the necessary provisions so that public authorities (at national, regional or local level) will contribute to these rights to become effective. The Convention consists of three "pillars", each one including provisions which concern and mention to:

- the right of everyone to receive environmental information that is held by public authorities ("**access to environmental information**")
- the right to participate in environmental decision-making. This «pillar» focuses on the need to maximize the participation of the public in those processes in order to be achieved the sustainable development. (**access to public participation**)
- the right to review procedures to challenge public decisions that have been made without respecting the two aforementioned rights or environmental law in general ("**access to justice**").

ΣΥΝΟΨΗ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΑΡΧΟΥΣ (AARHUS)

Η Σύμβαση της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη σχετικά με την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, (που εν συνεχεία αναφέρεται ως η Σύμβαση του Άαρχους), υπογράφηκε στην πόλη Άαρχους της Δανίας στις 25 Ιουνίου 1998 κατά την Τέταρτη Υπουργική Διάσκεψη στο πλαίσιο του προγράμματος «Περιβάλλον για την Ευρώπη». Τέθηκε σε ισχύ στις 30 Οκτωβρίου 2001.

Η Σύμβαση του Άαρχους αποτελεί ένα νέο είδος περιβαλλοντικής συμφωνίας, που συνδέει τα περιβαλλοντικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Επιπλέον, καθιερώνει τα δικαιώματα των πολιτών για περιβαλλοντικά θέματα. Τα Μέρη της Σύμβασης υποχρεούνται να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου οι δημόσιες αρχές (σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο) να συμβάλλουν προκειμένου να καταστούν αυτά τα δικαιώματα αποτελεσματικά. Η Σύμβαση αποτελείται από τρεις «πυλώνες» έκαστος των οποίων περιλαμβάνει διατάξεις που αναφέρονται :

- ο πρώτος πυλώνας προβλέπει το δικαίωμα των πολιτών να έχουν πρόσβαση στις περιβαλλοντικές πληροφορίες που κατέχουν οι δημόσιες αρχές .
- ο δεύτερος πυλώνας προβλέπει τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων που έχουν συνέπειες για το περιβάλλον και εστιάζεται στην ανάγκη αύξησης της συμμετοχής των πολιτών σε αυτές τις διαδικασίες, ως μέσο για την επίτευξη αειφορικής ανάπτυξης.
- ο τρίτος πυλώνας προβλέπει το δικαίωμα των πολιτών για πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, το δικαίωμα δηλαδή των πολιτών να αναθεωρούν τις διαδικασίες. Επανεξέταση δηλαδή με στόχο την αμφισβήτηση των αποφάσεων των δημοσίων φορέων , οι οποίες ελήφθησαν χωρίς την τήρηση των δύο προαναφερόμενων δικαιωμάτων ή του περιβαλλοντικού δικαίου γενικότερα.

Key words: United Nations Economic Commission for Europe, Aarhus Convention, pillars, environmental information, decision making, public participation access to justice, Directives 90/313/EEC & 2003/4/EC, Joint Ministerial Decision 77921/1440 & 11764/653 /2006.

Λέξεις – κλειδιά: Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη, Σύμβαση Άαρχους, πυλώνες , περιβαλλοντική πληροφορία, λήψη αποφάσεων, συμμετοχή του κοινού ,πρόσβαση στη δικαιοσύνη, Οδηγία 90/313/ΕΟΚ., Οδηγία 2003/4/ΕΚ, Κ.Υ.Α 77921/1440, Κ.Υ.Α 11764/653 /2006.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Η Σύμβαση της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες , τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, (που εν συνεχεία αναφέρεται ως η Σύμβαση του Aarhus) , υπογράφηκε στο Aarhus της Δανίας στις 25 Ιουνίου 1998. Η εν λόγω Σύμβαση, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 30 Οκτωβρίου 2001 , μέχρι σήμερα έχει επικυρωθεί από 35 κράτη και από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Δεσμεύει , συνεπώς , τόσο την ίδια την Ένωση και τα όργανα αυτής , όσο και τα κράτη – μέλη , διότι αποτελεί μέρος του κοινοτικού κεκτημένου.

Σύμφωνα με τη Συνθήκη του Άαρχους , η οποία κυρώθηκε με τον Ν.3422/2005, οι δημόσιες αρχές είναι υποχρεωμένες να τηρούν αρχεία για την περιβαλλοντική κατάσταση στο βαθμό που άπτεται της δράσης τους και μάλιστα θα είναι υποχρεωμένες να δημοσιοποιούν άμεσα , χωρίς προηγούμενη αίτηση των ενδιαφερομένων, κάθε πληροφορία που θα μπορούσε να βοηθήσει στην αντιμετώπιση απειλής για την ανθρώπινη υγεία και το φυσικό περιβάλλον. Παράλληλα, οι αρχές είναι υποχρεωμένες να διατηρούν εύκολα προσβάσιμες στο κοινό λίστες και αρχεία , για τα οποία θα υπάρχει διαρκής δημόσια ενημέρωση. Ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στη δυνατότητα ηλεκτρονικής πρόσβασης στα σχετικά αρχεία καθόσον οι αρχές οφείλουν να χρησιμοποιούν τα δίκτυα επικοινωνιών για να διαχέουν εκθέσεις για το περιβάλλον , νομοθετικά και διεθνή συμβατικά κείμενα για το περιβάλλον, πολιτικές και σχέδια. Παράλληλα η Σύμβαση αναγνωρίζει για πρώτη φορά θεσμικά το ρόλο οργανώσεων, ιδιαίτερα μη- κυβερνητικών, που σκοπό έχουν την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα μέρη να ενθαρρύνουν τις δραστηριότητές τους. Τέλος, καθιερώνονται συγκεκριμένες διαδικαστικές αρχές για τη συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων που μπορεί να επηρεάσουν το περιβάλλον και αναγνωρίζεται η υποχρέωση των αρχών να λαμβάνουν υπόψη τους τα αποτελέσματα των συμμετοχικών διαδικασιών .

Η Σύμβαση του Aarhus (Άαρχους), η οποία αποτελεί αναμφίβολα το πιο αναλυτικό και νομοτεχνικά επεξεργασμένο διεθνές κείμενο που ρυθμίζει το συγκεκριμένο αντικείμενο, περιλαμβάνει 22 άρθρα και 2 Παραρτήματα και αποτελείται από τρεις πυλώνες, ο καθένας από τους οποίους περιλαμβάνει διατάξεις που εκχωρούν διαφορετικά δικαιώματα .

Η Σύμβαση του Άαρχους αποτελεί ένα είδος περιβαλλοντικής συμφωνίας και αποτελείται από πολλές παραμέτρους. Συνδέει τα περιβαλλοντικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και αναγνωρίζει την υποχρέωση που έχουμε όλοι στις μελλοντικές γενεές. Επίσης καθιερώνει τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων κοινωνικών ομάδων ως μέσο για την επίτευξη αειφορικής ανάπτυξης. Ταυτόχρονα συνδέει την κυβερνητική ευθύνη με την περιβαλλοντική προστασία και τέλος εστιάζει στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ του κοινού και των δημοσίων αρχών σε ένα δημοκρατικό πλαίσιο προωθώντας μια νέα διαδικασία δημόσιας συμμετοχής στις διαπραγματεύσεις και την εφαρμογή διεθνών συμφωνιών.

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο να παρουσιάσει τους βασικούς άξονες (πυλώνες) της Σύμβασης του Άαρχους και κυρίως τον άξονα της πρόσβασης στην περιβαλλοντική πληροφορία.

Στο Πρώτο Μέρος παρουσιάζεται η Σύμβαση του Άαρχους ,η δομή, το περιεχόμενό της καθώς και η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην σύναψη της ,αναλύοντας διεξοδικά τους τρεις πυλώνες της Σύμβασης.

Στο Δεύτερο Μέρος εξετάζεται η πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο αναλύοντας τόσο το θεσμικό καθεστώς στην Κοινότητα πριν από τη Σύμβαση του Άαρχους όσο και την ενσωμάτωση του πρώτου πυλώνα της Σύμβασης του Άαρχους στην ενωσιακή έννομη τάξη. Επίσης γίνεται αναφορά και στο εθνικό νομικό πλαίσιο και συγκεκριμένα στο Νόμο 3422/2005 για την κύρωση της Σύμβασης του Άαρχους και στην υφιστάμενη Κ.Υ.Α 11764/653 /2006 για την Πρόσβαση του κοινού στις δημόσιες αρχές για παροχή πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον.

Στο Τρίτο Μέρος παρουσιάζεται το ζήτημα της πρόσβασης στην περιβαλλοντική πληροφορία στην ελληνική έννομη τάξη στοιχεία τα οποία μας βοηθούν, στην εξαγωγή ορισμένων συμπερασμάτων σχετικά με την εφαρμογή των τριών πυλώνων της Σύμβασης του Άαρχους. Η εργασία ολοκληρώνεται με μία κριτική αξιολόγηση του ισχύοντος κοινοτικού και εθνικού δικαίου σε σχέση με τους σκοπούς της σύμβασης του Άαρχους.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΧΟΥΣ

Η συζήτηση περί της ύπαρξης ή μη περιβαλλοντικών δικαιωμάτων, δεν είναι νέα. Έχει ήδη ξεκινήσει το 1972 με τη Διακήρυξη της Στοκχόλμης για το Ανθρώπινο Περιβάλλον, το γενέθλιο κείμενο του Δικαίου του Περιβάλλοντος, και συνεχίζεται μέσα από συμβάσεις και διακηρύξεις, αξιώσεις και προτάσεις, κείμενα πολιτικής και αποφάσεις δικαστικών ή οιοσδήποτε δικαιοδοτικών οργάνων σε μια αέναη διαπραγμάτευση. Κανένα όμως από τα κείμενα αυτά δεν φαίνεται να προσφέρει την οριστική ή έστω μια αποδεκτή λύση για το εάν μπορούμε να μιλάμε για ένα ενιαίο, συνοπτικό και πλήρες δικαίωμα στο περιβάλλον. Δικαίωμα από το οποίο θα προκύπτουν αξιώσεις προστασίας για τους πολίτες και ευθείες θετικές υποχρεώσεις για τα κράτη. Αντιθέτως διαθέτουμε για την ώρα πολλά επιμέρους παραπληρωματικά διαδικαστικά δικαιώματα, τα οποία γεννούν συγκεκριμένες αξιώσεις τήρησης τύπων με αποτέλεσμα την ουσιαστική προστασία του περιβάλλοντος.

Η Σύμβαση του Άρχους¹ επιχειρεί να δώσει λύση και απάντηση σε αυτό το ερώτημα. Πρόκειται για μια Σύμβαση αρκετά νεωτεριστική η οποία είναι “ανοικτή” στον κόσμο : Ενώ ξεκίνησε τη ζωή της ως μια περιφερειακή Σύμβαση, που δεσμεύει μόνο 40 κράτη στην Ευρώπη και την ευρύτερη περιοχή του Καυκάσου², μεταξύ των οποίων και την Ελλάδα³, καθώς και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα⁴, παρά ταύτα η Σύμβαση μπορεί εύκολα να μετατραπεί σε παγκόσμιο συμβατικό κείμενο καθώς είναι προσβάσιμη όχι μόνο από τα μέλη και τους παρατηρητές της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη αλλά και από κάθε κράτος μέλος των Ηνωμένων Εθνών, εφόσον συναινέσει προς τούτο η Σύνοδος των Μερών⁵. Και είναι ακόμη ένα από τα σπάνια συμβατικά κείμενα που ρητώς επιτάσσουν

---

¹ Convention on Access to Information, Public Participation in Decision –Making and Access to Justice in Environmental Matters, Aarhus, Denmark, 23- 25 .6 .1998, Economic Commission for Europe, United Nations / το πλήρες κείμενο της Σύμβασης βρίσκεται στην ιστοσελίδα <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/pp/EU%20texts/conventioningreek.pdf>

² Πρόκειται για την Αλβανία, την Αρμενία, την Αυστρία, το Αζερμπαϊτζάν, τη Λευκορωσία, το Βέλγιο, τη Βουλγαρία, την Κροατία, την Κύπρο, τη Δημοκρατία της Τσεχίας, τη Δανία, την Εσθονία, τη Φινλανδία, τη Γαλλία, τη Γεωργία, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ιταλία, την Ουγγαρία, το Καζακστάν, την Κιργισία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα, τη Μολδαβία, τις Κάτω Χώρες, τη Νορβηγία, την Πολωνία, τη Πορτογαλία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακία, την Σλοβενία, την Ισπανία, τη Σουηδία, το Τατζικιστάν, την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, το Τουρκμενιστάν, την Ουκρανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η Ισλανδία, η Ιρλανδία, το Λίχτενσταϊν, το Μονακό και η Ελβετία έχουν υπογράψει τη Σύμβαση.

³ Η Σύμβαση του Άρχους κυρώθηκε με το Νόμο 3422/2005, ΦΕΚ Α'303.

⁴ Η Σύμβαση του Άρχους εγκρίθηκε με την Απόφαση 2005/370/ΕΚ του Συμβουλίου της 17^{ης} Φεβρουαρίου 2005 για σύναψη εξ' ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της Σύμβασης για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε θέματα περιβάλλοντος. ΕΕ L 124 17 Μαΐου 2005, σελ.1-3.

⁵ Άρθρο 19 παρ.3 της Σύμβασης του Άρχους. (βλέπε Παράρτημα)

στα κράτη μέρη να “προωθούν την εφαρμογή των αρχών της σε διεθνώς διαδικασίες λήψεως αποφάσεων για το περιβάλλον και εντός του πλαισίου διεθνών οργανισμών για θέματα που σχετίζονται με το περιβάλλον”⁶.

Η διεθνής διάσταση της Σύμβασης ενισχύεται από την εφαρμογή της ρήτρας μη διάκρισης που περιλαμβάνεται στο άρθρο 3 παράγραφος 9: το « κοινό⁷ », που απολαμβάνει το σύνολο των συμβατικών δικαιωμάτων “χωρίς διάκριση λόγω υπηκοότητας, ιθαγένειας ή τόπου διαμονής και στην περίπτωση νομικού προσώπου χωρίς διάκριση ανάλογα με τον τόπο της καταχωρημένης έδρας ή του πραγματικού κέντρου δραστηριοτήτων του”, προδήλως δεν περιορίζεται από τα συμβατικά όρια και περιλαμβάνει κάθε πολίτη του κόσμου.

Η σημαντικότερη όμως πρωτοτυπία βρίσκεται στον τρόπο με τον οποίο η Σύμβαση χρησιμοποιεί τη γλώσσα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για να δημιουργήσει όρους περιβαλλοντικής προστασίας. Η σύζευξη αυτή ήδη χαιρετίστηκε από την Ύπατη Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου⁸ ενώ η πρακτική εφαρμογή της αποτελεί αντικείμενο ετήσιας μελέτης από την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων⁹. Στην πράξη, η Σύμβαση συνδέει διατάξεις προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με τις τυπικές ρυθμίσεις μιας πολυμερούς περιβαλλοντικής Σύμβασης, προβάλλοντας αιτήματα χρηστής διακυβέρνησης που παραδοσιακά αντιμετωπίζονταν ως αμιγώς εσωτερική υπόθεση των κρατών. Και το πράττει τούτο σε εφαρμογή του άρθρου 10 της Διακήρυξης του Ρίο, που θεωρεί πως τα ζητήματα περιβάλλοντος αντιμετωπίζονται καλύτερα με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων πολιτών και στο αρμόζων επίπεδο¹⁰. Δεν χωράει αμφιβολία ότι αυτό που ο Γενικός Γραμματέας καλωσόριζε ως την «πλέον φιλόδοξη προσπάθεια στον χώρο της “περιβαλλοντικής δημοκρατίας” που έχει ποτέ αναληφθεί από τα Ηνωμένα Έθνη» έχει αποδειχθεί σήμερα η αποτελεσματικότερη άσκηση περιβαλλοντικής διακυβέρνησης και συμμετοχικής δημοκρατίας στον κόσμο.

---

⁶ Άρθρο 3 παρ.7 της Σύμβασης του Άαρχους. . (βλέπε Παράρτημα)

⁷ Το κοινό ορίζεται στο άρθρο 2 παρ.4 της Σύμβασης ως « ένα ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, και σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική, οι ενώσεις, οι οργανισμοί, ή οι ομάδες τους ». (βλέπε Παράρτημα)

⁸ Δήλωση της Mary Robinson, Ύπατη Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, 30.10.2001, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.unece.org/env/pp/statements.

⁹ Commission Of Human Rights, Resolution 2003/71, Human Rights and the Environment as part of sustainable development, Απρίλιος 2003, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα < www.unchr.org > .

¹⁰ Το Άρθρο 10 της Διακήρυξης του Ρίο, αναφέρει: «Environmental issues are best handled with the cooperation of all concerned citizens at the relevant level. At the national level, each individual shall have appropriate access to information concerning the environment that is held by public authorities, including information on hazardous materials and activities in their communities and the opportunity to participate in decision-making processes. States shall facilitate and encourage public awareness and participation by making information widely available. Effective access to judicial and administrative proceedings, including redress and remedy, will be provided ». Rio Declaration on Environment and Development, Ιούνιος 1992, 31 ILM 1992, σελ.874-880

Όντας κείμενο περιβαλλοντικής προστασίας, η Σύμβαση του Άαρχους επιδεικνύει όλα σχεδόν τα χαρακτηριστικά που εντοπίζουμε σε περιβαλλοντικές συμβάσεις δεύτερης γενιάς. Έτσι, αντί για την παραδοσιακή παράθεση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, η Σύμβαση καταγράφει στα πρώτα άρθρα τους στόχους και τις γενικές αρχές που τη διέπουν, δημιουργώντας την εντύπωση μιας Σύμβασης - πλαισίου, που θα παραχωρούσε στα μέρη ευρεία διακριτική ευχέρεια να επιλέξουν τα ίδια τους τρόπους επίτευξης τους σκοπούς της Σύμβασης.

Στην πραγματικότητα η Σύμβαση του Άαρχους είναι πολύ παραδοσιακότερη τόσο στη μορφή όσο και στο περιεχόμενο. Οι γενικές διατάξεις του άρθρου 3 καταγράφουν τις προϋποθέσεις για την επίτευξη των ρυθμίσεων που εξειδικεύονται στα επόμενα άρθρα κατά τρόπο απολύτως ανάλογο με μια περιβαλλοντική Σύμβαση πρώτης γενιάς. Πρόκειται εδώ για επικουρικές διατάξεις που απαιτούν την εκπαίδευση των δημοσίων υπαλλήλων προκειμένου να « συνδράμουν»¹¹ στην πραγμάτωση των δικαιωμάτων που διασφαλίζει η Σύμβαση. Ταυτόχρονα με τις διατάξεις της Σύμβασης δημιουργείται υποχρέωση περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης του κοινού ώστε να επιτευχθούν οι σκοποί της Σύμβασης¹². Ο ρόλος των «ενώσεων, οργανισμών ή ομάδων που προωθούν την περιβαλλοντική προστασία»¹³ δεν μπορεί να παραληφθεί στην περίπτωση αυτή και η Σύμβαση ρητώς προβλέπει την «ενδεδειγμένη αναγνώριση και υποστήριξη»¹⁴ τους. Η ουσία της Σύμβασης του Άαρχους βρίσκεται στα επόμενα άρθρα, όπου η κεντρική υποχρέωση επίτευξης των σκοπών της Σύμβασης εξειδικεύεται σε τρεις κατηγορίες διαδικαστικών δικαιωμάτων, που αποτελούν τους ισότιμους πυλώνες της Σύμβασης: πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία, συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Οι τρεις αυτοί πυλώνες αλληλοεξαρτώνται και ο καθένας εξυπηρετεί την υλοποίηση των στόχων του άλλου και των σκοπών της Σύμβασης γενικότερα.

Οι επιμέρους ρυθμίσεις της Σύμβασης είναι λεπτομερείς και αναλυτικές, προκειμένου να μην επιτραπεί στα μέρη μέσω της εσωτερικής τους νομοθεσίας να αλλοιώσουν το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που κατοχυρώνει η Σύμβαση.

---

¹¹ Άρθρο 3 παρ.2 της Σύμβασης του Άαρχους. . (βλέπε Παράρτημα)

¹² Άρθρο 3 παρ.3 της Σύμβασης του Άαρχους. . (βλέπε Παράρτημα)

¹³ Άρθρο 3 παρ.4 της Σύμβασης του Άαρχους. . (βλέπε Παράρτημα)

¹⁴ Άρθρο 3 παρ.4 της Σύμβασης του Άαρχους. . (βλέπε Παράρτημα)

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

- Το κανονιστικό περιεχόμενο της Σύμβασης του Άαρχους και η πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία

I) Σκοπός και περιεχόμενο της Σύμβασης

Η Σύμβαση του Άαρχους είναι, σύμφωνα με τα λόγια του πρώην Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών Kofi Annan, “το πιο φιλόδοξο εγχείρημα για την περιβαλλοντική δημοκρατία που πραγματοποιείται υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών”, και η υιοθέτησή της χαιρετήθηκε ως «ένα εξαιρετικό βήμα μπροστά για την ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου σχετικά με τη συμμετοχική δημοκρατία και τα περιβαλλοντικά δικαιώματα των πολιτών.

Η Σύμβαση του Άαρχους είναι ένα νέο είδος περιβαλλοντικής Σύμβασης, συνδυάζοντας την προστασία του περιβάλλοντος με τα ανθρώπινα δικαιώματα και παίζει σημαντικό ρόλο στην κατοχύρωση ορισμένων διαδικαστικών και δικονομικών όψεων του δικαιώματος στο περιβάλλον, το οποίο με τον τρόπο αυτό αποκτά ουσιαστικό περιεχόμενο και υπερβαίνει το διακηρυκτικό επίπεδο. Η ιδιορρυθμία αυτή της Σύμβασης του Άαρχους είναι εξαιρετικά σημαντική, γιατί για πρώτη φορά διεθνής περιβαλλοντική Σύμβαση δεν περιορίζεται στο να γεννά δικαιώματα και υποχρεώσεις μεταξύ των μερών της, αλλά ταυτόχρονα παρέχει και εγγυάται συγκεκριμένα δικαιώματα στους πολίτες των μερών της: τα δικαιώματα της πρόσβασης σε πληροφορίες, της συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, δημιουργώντας αντίστοιχες υποχρεώσεις σε βάρος των μερών.

Αυτό γίνεται, γιατί αποτελεί πλέον κοινή πεποίθηση ότι το ενεργό και καλά πληροφορημένο κοινό μπορεί να παίζει σπουδαίο ρόλο στην εξασφάλιση της αειφόρου και περιβαλλοντικά ορθής ανάπτυξης. Αξιοσημείωτο είναι ακόμη, το γεγονός ότι η Σύμβαση του Άαρχους ενισχύει τη θέση των περιβαλλοντικών μη κυβερνητικών οργανισμών εξοπλίζοντας τους με δικαιώματα έναντι των μερών και αναγνωρίζοντας το ρόλο τους στην προστασία του περιβάλλοντος.

Ιδιαίτερο, επίσης, χαρακτηριστικό της Σύμβασης του Άαρχους είναι η διάρθρωσή της σε τρία βασικά μέρη, τους λεγόμενους «τρεις πυλώνες», καθένας από τους οποίους ενσωματώνει το αντίστοιχο δικαίωμα από τα αναγνωριζόμενα στη Σύμβαση .

II) Η διαδικασία σύναψης της Σύμβασης.

Η Σύμβαση του Άαρχους αποτελεί προϊόν της διαδικασίας «Περιβάλλον για την Ευρώπη» της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη.

Η διαδικασία «Περιβάλλον για τη Ευρώπη» συνιστά ένα σημαντικό πολιτικό πλαίσιο και εργαλείο για τη συνεργασία αναφορικά με ζητήματα προστασίας περιβάλλοντος μεταξύ των πενήντα πέντε χωρών που συμμετέχουν και ευνοεί την ανταλλαγή απόψεων, πολιτικών και εμπειριών τόσο μεταξύ των δημοσίων αρχών που ασχολούνται με την προστασία του περιβάλλοντος, όσο και μεταξύ των μη κυβερνητικών

οργανισμών και ενώσεων πολιτών, καθώς τους δίνει τη δυνατότητα συμμετοχής στη διαμόρφωση νέων περιβαλλοντικών πολιτικών.

Οι ρίζες της Σύμβασης του Άαρχους βρίσκονται στην ανάπτυξη του διεθνούς περιβαλλοντικού δικαίου, του δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στις σχετικές εθνικές νομοθεσίες που αναπτύχθηκαν σταδιακά. Διεθνείς διακηρύξεις, αποφάσεις και συμβάσεις, αλλά και το κοινοτικό δίκαιο που προηγήθηκαν έπαιξαν αποφασιστικό ρόλο στη σύναψη της Σύμβασης του Άαρχους, με σπουδαιότερη όμως επίδραση αυτής της αρχής 10 της Διακήρυξης του Ρίο του 1992¹⁵, σύμφωνα με την οποία, « Σε εθνικό επίπεδο κάθε άτομο θα πρέπει να έχει αποτελεσματική πρόσβαση στις πληροφορίες που αφορούν το περιβάλλον και διατηρούνται από τις δημόσιες αρχές συμπεριλαμβανομένων και των πληροφοριών που αφορούν επικίνδυνα υλικά και δραστηριότητες στην περιοχή του, καθώς και τη δυνατότητα να συμμετάσχει στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για το περιβάλλον».¹⁶

Σημαντικός σταθμός στη διαδικασία προς τη σύναψη της Σύμβασης του Άαρχους υπήρξαν και οι Οδηγίες της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη αναφορικά με τη πρόσβαση σε πληροφορίες και τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων για περιβαλλοντικά θέματα, γνωστές και ως Οδηγίες της Σόφιας. Στις 17 Ιανουαρίου 1996 η Επιτροπή Περιβαλλοντικής Πολιτικής δημιούργησε την ad hoc ομάδα εργασίας για την προετοιμασία μιας Σύμβασης για την πρόσβαση σε πληροφορίες και τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων για περιβαλλοντικά θέματα. Μια ομάδα « Φίλων της Γραμματείας» συστάθηκε για τη σύνταξη ενός προσχεδίου της Σύμβασης. Το προσχέδιο αυτό αποτέλεσε το σημείο εκκίνησης των διαπραγματεύσεων που άρχισαν τον Ιούνιο του 1996 και ολοκληρώθηκαν μετά από δέκα συναντήσεις τον Μάρτιο του 1998. Ιδιαίτερα σημαντική και αξιοσημείωτη είναι η παρουσία μη κυβερνητικών οργανισμών και μιας συμμαχίας ομάδας περιβαλλοντικών οργανώσεων κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων.

Τελικά, η Σύμβαση του Άαρχους υιοθετήθηκε στην πόλη Άαρχους της Δανίας στις 25 Ιουνίου 1998 και τέθηκε σε ισχύ το 2001. Κατά τη Δεύτερη Σύνοδο των Μερών που έγινε στο Almaty του Καζακστάν στις 25-27 Μαΐου 2005, υιοθετήθηκε μια τροποποίηση της Σύμβασης του Άαρχους με στόχο να εξειδικευθούν οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν τα συμβαλλόμενα μέρη σε ό,τι αφορά τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη

---

¹⁵ Η Συνδιάσκεψη του Ρίο υιοθέτησε πέντε σημαντικά κείμενα εκ των οποίων τα δύο είναι δεσμευτικά. Πρόκειται για τη Σύμβαση για τη βιοποικιλότητα και τη Σύμβαση πλαίσιο για την αλλαγή του κλίματος. Τα μη δεσμευτικού χαρακτήρα κείμενα είναι η Διακήρυξη για το Περιβάλλον και την ανάπτυξη, η Agenda 21 που αποτελεί το πρόγραμμα δράσης για την υλοποίηση των Αρχών της Διακήρυξης και η δήλωση Αρχών για την προστασία και ανάπτυξη των δασών. Δημιουργείται επίσης και ένας νέο διεθνές όργανο «Η Επιτροπή για τη βιώσιμη ανάπτυξη (UN Commission on Sustainable Development), στην οποία τα κράτη μέλη αναφέρονται ετήσια ως προς την πρόοδο που σημειώνουν σε σχέση με την επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας.

¹⁶ Βλέπε υποσημείωση 10 -Η συνεισφορά της UNCED (Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη) γνωστής και ως Συνάντηση κορυφής για την προστασία της γης το 1992 στο Ρίο, ήταν σύντομο έγγραφο αποτελούμενο από 27 αρχές που προορίστηκαν για να καθοδηγήσουν το μέλλον της βιώσιμης ανάπτυξη σε όλο τον κόσμο. Η Αρχή 10 αναφέρεται στη δημόσια συμμετοχή. Σύμφωνα με αυτή εντείνεται η ανάγκη για συμμετοχή των πολιτών σε περιβαλλοντικά θέματα και για την πρόσβαση στην πληροφόρηση που διαθέτουν οι δημόσιες αρχές.

αποφάσεων σχετικά με τους γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς. Το άρθρο 6 παράγραφος 11 της Σύμβασης του Άαρχους αντιμετωπίζει ειδικά τη συμμετοχή του κοινού σε θέματα που αφορούν τη λήψη αποφάσεων για τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον και καλεί τα συμβαλλόμενα μέρη να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του άρθρου 6, στο μέτρο που αυτό κρίνεται θεμιτό και εφικτό, στο πλαίσιο της εθνικής τους νομοθεσίας.

III) Η δομή της Σύμβασης

1. α) Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η Σύμβαση του Άαρχους αποτελείται από το Προοίμιο, το κυρίως σώμα της Σύμβασης και δύο Παραρτήματα. Στο προοίμιο γίνεται μια γενική αναφορά στις αρχές και στους στόχους της Σύμβασης με έμφαση στην σύνδεση περιβαλλοντικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στη σημασία της πρόσβασης σε πληροφορίες, της συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για αειφόρο και περιβαλλοντικά ορθή ανάπτυξη.

Το κυρίως σώμα της Σύμβασης αποτελείται από είκοσι δύο άρθρα. Στα άρθρα 1 έως 3 γίνεται αναφορά στους στόχους της Σύμβασης, ορίζονται έννοιες σημαντικές για τη Σύμβαση και αρχές για την ορθή ερμηνεία και εφαρμογή της. Στα άρθρα 4 και 5 ρυθμίζεται η πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και η συλλογή και διάδοση αυτών. Στα άρθρα 6 έως 8 ρυθμίζεται η συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων για ειδικές δραστηριότητες, για σχέδια- προγράμματα και πολιτικές σχετικά με το περιβάλλον και κατά την προπαρασκευή εκτελεστικών κανονισμών και νομικώς δεσμευτικών κανονιστικών πράξεων γενικής εφαρμογής. Στο άρθρο 9 ρυθμίζεται η πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Στα άρθρα 10 έως 22 ρυθμίζονται τεχνικά θέματα σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης, όπως τα θέματα της Συνόδου των Μερών, της Γραμματείας, της εξέτασης συμμόρφωσης, της επίλυσης διαφορών, της τροποποίησης της Σύμβασης και της έναρξης ισχύος της. Στη Σύμβαση υπάρχουν προσαρτημένα και δυο παραρτήματα. Παρακάτω ακολουθεί μία σύντομη αναφορά στα κυριότερα στοιχεία των διατάξεων της Σύμβασης του Άαρχους.

β) Βασικοί άξονες και αρχές που διέπουν την Σύμβαση

Η Σύμβαση του Άαρχους είναι το πρώτο διεθνές συμβατικό κείμενο που αναγνωρίζει ως στόχο *«την προστασία του δικαιώματος κάθε πολίτη, της παρούσας και των επερχόμενων γενεών να ζει σε ένα περιβάλλον κατάλληλο για τη υγεία του και τη σωστή του διαβίωση»*(άρθρο 1).¹⁷

¹⁷ Convention on Access to Information , Public Participation in Decision –Making and Access to Justice in Environmental Matters, Aarhus, Denmark , 23- 25 .6 .1998, Economic Commission for Europe , United Nations / το πλήρες κείμενο της Σύμβασης βρίσκεται στην ιστοσελίδα <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/pp/EU%20texts/conventioningreek.pdf>

Το άρθρο 1 συγκεφαλαιώνει το προοίμιο της Σύμβασης και διατυπώνει για πρώτη φορά σε διεθνές συμβατικό κείμενο περιβαλλοντικού δικαίου το δικαίωμα κάθε ατόμου της παρούσας αλλά και των μελλοντικών γενεών σε ένα περιβάλλον κατάλληλο για την υγεία του και την ευημερία του.

Το άρθρο 2 περιέχει τους ορισμούς εννοιών που αναφέρονται σε ολόκληρη τη Σύμβαση και ειδικότερα στη έννοια της «δημόσιας αρχής», του «κοινού», του «ενδιαφερόμενου κοινού» και της «περιβαλλοντικής πληροφορίας».

Ως «δημόσιες αρχές» νοούνται όχι μόνο τα κυβερνητικά όργανα και τα πρόσωπα που ασκούν κυβερνητικές λειτουργίες, αλλά και όργανα υπερεθνικών οργανισμών και περιφερειακοί οργανισμοί οικονομικής ενοποίησης, όπως είναι για παράδειγμα η Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Επίσης στην κατηγορία των «δημοσίων αρχών» συγκαταλέγονται και τα φυσικά πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ασκούν έργο δημόσιας υπηρεσίας κατά παραχώρηση, σύμφωνα με τη σύγχρονη τάση συρρίκνωσης των δημοσίων υπηρεσιών και μεταβίβασης αρμοδιοτήτων σε ιδιώτες και μεταφοράς εξουσίας από εθνικά σε υπερεθνικά όργανα, ενώ ρητά εξαιρούνται όργανα της νομοθετικής και της δικαστικής εξουσίας.

Ως «περιβαλλοντικές πληροφορίες» νοούνται όλες οι πληροφορίες που αφορούν όχι μόνο περιβαλλοντικά στοιχεία, όπως ο αέρας, το έδαφος, η ατμόσφαιρα, η βιοποικιλότητα, αλλά και όλες εκείνες οι πληροφορίες που αφορούν τις σχετικές με το περιβάλλον διαδικασίες λήψης αποφάσεων και τα διοικητικά μέτρα, τις συμφωνίες, τα σχέδια και τα προγράμματα, αλλά και τις οικονομικές αναλύσεις κόστους – ωφέλειας. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η ένταξη στην έννοια της περιβαλλοντικής πληροφορίας της κατάστασης των πολιτιστικών μνημείων τα οποία, όπως έχει αποδειχθεί, επηρεάζονται σημαντικά από την υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Γενικότερα, η έννοια της «περιβαλλοντικής πληροφορίας» κυριαρχεί σε όλη τη Σύμβαση.

Τέλος, στην έννοια του «κοινού» εμπίπτει κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο καθώς και οι σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή πρακτική, συσταθέντες οργανισμοί, ενώσεις και συνεταιρισμοί, ενώ το «ενδιαφερόμενο κοινό» συνιστούν όσοι θίγονται ή είναι πιθανόν να θιγούν από μια ρύθμιση ή έχουν συμφέρον στη λήψη κάποιων αποφάσεων. Εδώ εντάσσονται και οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί υπό την προϋπόθεση ότι έχουν ως αποκλειστική αποστολή την προστασία του περιβάλλοντος.

Η Σύμβαση του Άαρχους παρόλο που όπως αναφέραμε στηρίζεται σε τρεις «πυλώνες», η ύπαρξη κάποιων αρχών αποτελεί βασικό κανόνα και σε αυτό το κείμενο, οι οποίες αναπτύσσονται στο άρθρο 3. Τα μέρη της Σύμβασης, λοιπόν, καλούνται να λάβουν όλα τα αναγκαία νομοθετικά, κανονιστικά και λοιπά μέτρα προκειμένου να καταρτίσουν το πλαίσιο εφαρμογής της Σύμβασης. Επίσης κάθε μέρος θα πρέπει να εξασφαλίζει ότι οι δημόσιες υπηρεσίες και αρχές συνδράμουν και παρέχουν οδηγίες στο κοινό ενώ παράλληλα προωθούν την περιβαλλοντική εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των πολιτών. Επιπλέον προβλέπεται ενδεδειγμένη αναγνώριση και υποστήριξη σε οργανισμούς, ενώσεις ή ομάδες που προωθούν την περιβαλλοντική προστασία.

Αν και η Σύμβαση παραπέμπει συχνά στην εσωτερική έννομη τάξη, δημιουργώντας στην πράξη ελάχιστα όρια κανονιστικής ρύθμισης, δεν χωρεί αμφιβολία ότι στην περίπτωση αυτή “επιβάλλει” στα κράτη την αποδοχή της ύπαρξης και λειτουργίας Μ.Κ.Ο, υπό τους όρους που κάθε κράτος επιθυμεί να προβλέψει ως προς τις λεπτομέρειες της λειτουργίας τους- άλλωστε ο ρόλος των ΜΚΟ κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων της Σύμβασης ήταν έντονος, εμφανής και αποτελεσματικός. Επίσης αναφέρει, ότι τα μέρη οφείλουν να προωθούν τις αρχές της Σύμβασης στη διεθνή κοινότητα εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα ότι τα άτομα που ασκούν τα δικαιώματα που πηγάζουν από τη Σύμβαση δεν θα υπόκεινται σε κυρώσεις και δεν θα τυγχάνουν διακρίσεων λόγω υπηκοότητας, ιθαγένειας ή τόπου διαμονής και στην περίπτωση νομικού προσώπου, δεν θα τυγχάνουν διακρίσεως λόγω καταχωρημένης έδρας ή κέντρου δραστηριοτήτων.

γ) Η συμβολή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην σύναψη της Σύμβασης του Άαρχους .

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα ως υποκείμενο διεθνούς δικαίου έχει την αρμοδιότητα να συνάπτει διεθνείς συμβάσεις . Στο άρθρο 174 παρ. 1 ΣΕΚ γίνεται αναφορά των στόχων στην επιδίωξη των οποίων πρέπει να συμβάλει η πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος. Μεταξύ αυτών αναφέρεται και η προώθηση, σε διεθνές επίπεδο, μέτρων για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ή περιβαλλοντικών προβλημάτων. Ο στόχος αυτός αναδεικνύει τη διεθνή διάσταση της προστασίας του περιβάλλοντος και ενθαρρύνει τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην από κοινού αντιμετώπιση των διασυνοριακών περιβαλλοντικών προβλημάτων και την υπογραφή σχετικών διεθνών συμβάσεων.

Θεμέλιο της αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τη σύναψη διεθνών συμβάσεων που αφορούν το περιβάλλον, είναι το άρθρο 175 παρ. 1, 2 ΣΕΚ και η σχετική αρμοδιότητα είναι συντρέχουσα.

Την πρωτοβουλία για τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στη σύναψη μιας διεθνούς Σύμβασης την έχει η Επιτροπή που υποβάλλει συστάσεις στο Συμβούλιο. Το Συμβούλιο την εξουσιοδοτεί να συμμετάσχει στις διαπραγματεύσεις, ενώ μπορεί να τις απευθύνει δεσμευτικές οδηγίες. Με το πέρας των διαπραγματεύσεων η Επιτροπή έχει δικαίωμα υπογραφής της Σύμβασης.

Η σύναψη της Σύμβασης του Άαρχους από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και η εφαρμογή της Σύμβασης από αυτήν ρυθμίζεται τόσο από το κοινοτικό δίκαιο όσο και από διατάξεις της ίδιας της Σύμβασης του Άαρχους. Σύμφωνα με το άρθρο 17 της Σύμβασης του Άαρχους, *«Η παρούσα Σύμβαση είναι ανοικτή για υπογραφή... ..και από περιφερειακούς οργανισμούς οικονομικής ολοκλήρωσης που έχουν συσταθεί από κυρίαρχα κράτη μέλη της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη, στους οποίους τα κράτη μέλη τους έχουν μεταβιβάσει αρμοδιότητες για θέματα που διέπονται από την παρούσα Σύμβαση, συμπεριλαμβανομένης της αρμοδιότητας να συνάπτουν συνθήκες επί των εν λόγω θεμάτων».*

Σύμφωνα με το άρθρο 19 της Σύμβασης του Άαρχους :«1. Η παρούσα Σύμβαση υπόκειται σε κύρωση, αποδοχή ή έγκριση... ..και από περιφερειακούς οργανισμούς οικονομικής ολοκλήρωσης... ..»

4. «Κάθε οργανισμός που αναφέρεται στο άρθρο 17, ο οποίος καθίσταται μέρος της παρούσας Σύμβασης, χωρίς οποιοδήποτε από τα κράτη μέλη του να είναι μέρος, δεσμεύεται από όλες τις υποχρεώσεις κατά την παρούσα Σύμβαση. Εάν ένα ή περισσότερα κράτη μέλη του εν λόγω οργανισμού είναι μέρος της παρούσας Σύμβασης, ο οργανισμός και τα κράτη μέλη του αποφασίζουν επί των αντιστοιχών ευθυνών τους για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους κατά την παρούσα Σύμβαση. Στις περιπτώσεις αυτές ο οργανισμός και τα κράτη μέλη δεν δικαιούνται να ασκούν ταυτοχρόνως δικαιώματα δυνάμει της παρούσας Σύμβασης»

5. «Στα έγγραφα κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, οι περιφερειακοί οικονομικής ολοκλήρωσης, που αναφέρονται στο άρθρο 17, δηλώνουν την έκταση των αρμοδιοτήτων τους σχετικά με τα θέματα που διέπονται από την παρούσα Σύμβαση. Οι οργανισμοί αυτοί πληροφορούν επίσης τον Θεματοφύλακα για οποιαδήποτε ουσιώδη μεταβολή της έκτασης των αρμοδιοτήτων τους»

Η Σύμβαση του Άαρχους συνάφθηκε από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 300 ΣΕΚ για τη σύναψη διεθνών συμβάσεων. Ως βάση της αρμοδιότητας για τη σύναψη της Σύμβασης του Άαρχους από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα χρησιμοποιήθηκε το άρθρο 175 παρ. 1 ΣΕΚ.

Η Επιτροπή διεξήγαγε τις διαπραγματεύσεις και υπέγραψε τη Σύμβαση του Άαρχους για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μαζί με τα κράτη μέλη στις 25 Ιουνίου 1998. Έπειτα, η Επιτροπή διαβίβασε πρόταση απόφασης στο Συμβούλιο στις 24 Οκτωβρίου 2003¹⁸ για την κύρωση της Σύμβασης του Άαρχους.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 31 Μαρτίου 2004 εξέφρασε τη γνώμη του σχετικά με τη Σύμβαση και τελικά το Συμβούλιο με την από 17 Φεβρουαρίου 2005 και υπ' αριθμόν 2005/370/ΕΚ¹⁹ απόφασή του, ενέκρινε τη Σύμβαση του Άαρχους η οποία, με αυτόν τον τρόπο κυρώθηκε και κατέστη αναπόσπαστο μέρος της κοινοτικής έννομης τάξης. Αντίστοιχα, το καθένα από τα κράτη μέλη κύρωσε²⁰ σύμφωνα με τις εσωτερικές του διαδικασίες τη Σύμβαση του Άαρχους, νωρίτερα ή αργότερα από την αντίστοιχη κύρωση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας του Άαρχους .

2. Η πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία και η Σύμβαση Άαρχους - οι τρεις «πυλώνες».

¹⁸ <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/pp/EU%20texts/conventioningreek.pdf>

¹⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:124:0001:0003:EL:PDF>

²⁰ Σχετικά με τις ημερομηνίες κύρωσης της Σύμβασης από τα κράτη-μέλη βλέπε: http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVII-13&chapter=27&lang=en

α) Πρώτος πυλώνας: η πρόσβαση των πολιτών σε περιβαλλοντικές πληροφορίες (άρθρα 4 και 5)

Στον πρώτο πυλώνα της Σύμβασης του Άαρχους αναγνωρίζεται το δικαίωμα περιβαλλοντικής πληροφόρησης, το οποίο αποτυπώνεται σε πολυάριθμα ακόμη κείμενα διεθνούς χαρακτήρα²¹. Ο πυλώνας αυτός αναφέρεται στην πρόσβαση στην πληροφορία, η οποία γίνεται αντιληπτή ως αναγκαία και ικανή προϋπόθεση για την επίτευξη και των άλλων δύο κατηγοριών δικαιωμάτων καθώς, η συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων γίνεται προσχηματική και η πρόσβαση στη δικαιοσύνη αναποτελεσματική χωρίς επαρκή γνώση και πληροφόρηση για τα τεκταινόμενα. Το άρθρο 4 καθιερώνει τη λεγόμενη «παθητική πληροφόρηση», που έγκειται στην υποχρέωση των δημοσίων αρχών να παρέχουν αιτηθείσες πληροφορίες «χωρίς να πρέπει να δηλωθεί η ύπαρξη συμφέροντος» και « το συντομότερο δυνατόν».

Σύμφωνα με το άρθρο 4 της Σύμβασης του Άαρχους, το κοινό έχει δικαίωμα να ζητά πληροφορίες και οι δημόσιες αρχές την αντίστοιχη υποχρέωση να τις παρέχουν όχι μόνο όταν οι πολίτες τις ζητούν, αλλά συστηματικά, ώστε κάθε πολίτης να είναι ενημερωμένος για την κατάσταση του περιβάλλοντος στο οποίο ζει, χωρίς να αναγκάζεται να υποβληθεί σε χρονοβόρες και δαπανηρές διαδικασίες ή να επικαλεστεί συγκεκριμένο έννομο συμφέρον. Οι πληροφορίες θα πρέπει να παρέχονται το συντομότερο δυνατόν, και το αργότερο εντός μηνός από την υποβολή του αιτήματος, εκτός εάν ο όγκος και το σύνθετο των πληροφοριών δικαιολογούν παράταση αυτού του χρονικού διαστήματος: διάστημα που δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τους δυο μήνες από την ημέρα υποβολής της αίτησης²². Η αιτηθείσα πληροφορία θα πρέπει να διατίθεται στη μορφή που ζήτησε ο αιτών, γραπτά ή προφορικά²³, ενώ το κόστος, το οποίο προβλέπεται από τη Σύμβαση, θα πρέπει να είναι λογικό²⁴. Δυνατότητα άρνησης, η οποία θα πρέπει να είναι γραπτή κι αιτιολογημένη, υφίσταται μόνο για ειδικούς λόγους που αναφέρονται στη Σύμβαση²⁵, ιδίως όταν η δημόσια αρχή δεν τηρεί την πληροφορία που ζητείται²⁶, οπότε θα πρέπει να υποδείξει την αρχή που πιθανόν να

---

²¹ Το δικαίωμα στην πληροφόρηση εν γένει αποτυπώνεται στο άρθρο 10 της ΕΣΔΑ και στο άρθρο 19 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα. Το Δικαίωμα στην περιβαλλοντική πληροφόρηση κατοχυρώνεται ρητά στο δεύτερο εδάφιο της Αρχής 10 της Διακήρυξης του Ρίου. Επίσης στο άρθρο 9 της Σύμβασης OSPAR για την Προστασία του Θαλάσσιου Περιβάλλοντος του Βορείο-Ανατολικού Ατλαντικού της 22.09.92, στο Κεφάλαιο III της Σύμβασης του Συμβουλίου για την Αστική Ευθύνη για Ζημιές από δραστηριότητες επικίνδυνες για το Περιβάλλον της 21.06.1993 (ETS No 150), καθώς και στο άρθρο 13 του Σχεδίου Άρθρων για την Πρόληψη Διασυνοριακής Ζημίας από Επικίνδυνες Δραστηριότητες.(UN Doc.A56/10)

²² Άρθρο 4 παρ.2 της Σύμβασης του Άαρχους. (βλέπε Παράρτημα)

²³ Άρθρο 4 παρ.1(β) της Σύμβασης του Άαρχους. (βλέπε Παράρτημα)

²⁴ Άρθρο 4 παρ.8 της Σύμβασης του Άαρχους. (βλέπε Παράρτημα)

²⁵ Άρθρο 4 παρ.3(α,β,γ) και παρ.4(α,β,γ,δ,ε,στ,ζ,η) της Σύμβασης του Άαρχους. (βλέπε Παράρτημα)

²⁶ Άρθρο 4 παρ.5 της Σύμβασης του Άαρχους. (βλέπε Παράρτημα)

δύναται να παράσχει την πληροφορία ή να διαβιβάσει κατευθείαν το αίτημα στην αρμόδια αρχή, όταν η αίτηση είναι προφανώς αδικαιολόγητη ή διατυπωμένη με ασάφεια, στις περιπτώσεις που η μετάδοση της πληροφορίας θα επηρεάσει αρνητικά τομείς όπως οι διεθνείς σχέσεις, η εθνική άμυνα, η δημόσια ασφάλεια, το απόρρητο των δημοσίων αρχών, καθώς και όποτε τίθεται ζήτημα προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και του εμπορικού ή βιομηχανικού απορρήτου. Ωστόσο, σύμφωνα και με τον γενικό κανόνα απαιτείται συσταλτική ερμηνεία των εξαιρέσεων, αφού προηγουμένως έχει ληφθεί υπόψη το δημόσιο συμφέρον που η παροχή μιας συγκεκριμένης πληροφορίας είναι πιθανό να εξυπηρετεί. Το άρθρο 4 έχει ως πρότυπο τις ρυθμίσεις της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ²⁷, τις οποίες όμως υπερβαίνει, καθώς η συμβατική ρύθμιση έχει δύο σημαντικές πρωτοτυπίες²⁸: αφενός, αποτελεί την πρώτη σαφή διεθνή υποχρέωση του είδους, εξειδικεύοντας πρώτες εκδοχές που μπορεί κανείς να αναγνωρίσει σε άλλες περιβαλλοντικές συμβάσεις²⁹ ενώ ταυτόχρονα παρέχει το πρότυπο για νέες ρυθμίσεις. Αφετέρου, διευρύνει κατά πολύ το περιεχόμενο της υποχρέωσης σε σχέση με τις προϋπάρχουσες ρυθμίσεις και ιδίως την περιβαλλοντική πληροφορία³⁰ και τη δημόσια αρχή³¹ κατά τρόπο ευρύτερο, ενώ αντιθέτως περιορίζει τους λόγους άρνησης παροχής πληροφοριών³².

Σημαντικότερη είναι ίσως η επιταγή του άρθρου 5 για τη λεγόμενη «*ενεργητική πληροφόρηση*» που ερμηνεύεται με την υποχρέωση του κράτους να καθιερώσει

---

²⁷ Η Οδηγία 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 7.6.1990 σχετικά με την ελεύθερη πληροφόρηση για θέματα περιβάλλοντος, ΕΕ L 158, 23.6.1990.

²⁸ Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του ανθρώπου: «Η προστασία του περιβάλλοντος στο δίκαιο και στην πράξη». Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2008, σελ.133

²⁹ Όπως η Σύμβαση Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις Κλιματικές Μεταβολές (Framework Convention on Climate Change), που υιοθετήθηκε στη Νέα Υόρκη στις 9 Μαΐου 1992 και τέθηκε σε ισχύ στις 21 Μαρτίου 1994, κείμενο διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <unfccc.int/essential_background/convention>. Η Σύμβαση έχει οικουμενική αποδοχή με 192 κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα που τη κύρωσε με το Ν.2205(ΦΕΚ60/Α/15-4-1994).

Η Σύμβαση δεν έθεσε νομικά δεσμευτικές υποχρεώσεις αλλά τις βάσεις για περαιτέρω δράση στο μέλλον. Την εποχή που επικρατούσαν πολλές αμφισβητήσεις για την επιστημονική στήριξη της ανάγκης υιοθέτησης μέτρων, η Σύμβαση έθεσε τις γενικές αρχές και τη διαδικασία για τη μετέπειτα υιοθέτηση δεσμεύσεων, κυρίως μέσω των τακτικών συνόδων των Κρατών Μερών της.

³⁰ Βλ. άρθρο 2 παρ.3 της Σύμβασης του Άρχους, το οποίο περιέχει τον ορισμό της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ υπό α) και προσθέτει σε αυτήν εξωγενείς παράγοντες και οικονομικές αναλύσεις κόστους – οφέλους κατά την αποτίμηση της κατάστασης των στοιχείων του περιβάλλοντος υπό β) και περαιτέρω υπό γ) « την κατάσταση της ανθρώπινης υγείας και ασφάλειας των συνθηκών, της ανθρώπινης ζωής, των πολιτιστικών χώρων και των κτιριακών κατασκευών, στον βαθμό που επηρεάζονται ή ενδέχεται να επηρεασθούν από την κατάσταση των στοιχείων του περιβάλλοντος». ο νέος ορισμός περιλήφθηκε σχεδόν αυτούσιος στο άρθρο 2 παρ.1 της Οδηγίας 2003/4/ΕΚ, σε μια ακόμη χαρακτηριστική περίπτωση που αποδεικνύει την αλληλεπίδραση του διεθνούς και του ευρωπαϊκού δικαίου.

³¹ Βλ. άρθρο 2 παρ.1 της Σύμβασης του Άρχους σε σύγκριση με τη λιτή εκδοχή του άρθρου 2 β) της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ και το άρθρο 4 της Οδηγίας 2003/4/ΕΚ.

³² Βλ. άρθρο 4 παρ.4 δ) της Σύμβασης του Άρχους.

«υποχρεωτικά συστήματα ούτως ώστε να υπάρχει επαρκής ροή πληροφοριών προς τις Δημόσιες Αρχές σχετικά με προτεινόμενες και υφιστάμενες δραστηριότητες οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικά το περιβάλλον»³³. Αυτή η μάζα πληροφοριών πρέπει να χρησιμοποιηθεί στην καθημερινή ζωή από τις δημόσιες αρχές προκειμένου αυτές να «προσαρμόζουν στα νέα δεδομένα περιβαλλοντικές πληροφορίες που είναι σχετικές με το λειτούργημα τους»³⁴ και αφετέρου να τις διαθέτουν στο κοινό κατά τρόπο διάφανο και αποτελεσματικό³⁵.

Σύμφωνα με το άρθρο 5 της Σύμβασης του Άαρχους, οι δημόσιες αρχές των μερών είναι υποχρεωμένες να τηρούν εύκολα προσβάσιμες λίστες και αρχεία για την κατάσταση του περιβάλλοντος, στους τομείς της δράσης τους, καθώς και να συλλέγουν, να ανανεώνουν και να μεταδίδουν πληροφορίες που εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον, χωρίς μάλιστα να είναι αναγκαία η ύπαρξη σχετικής προς τούτο αίτησης. Στόχος είναι η δημιουργία ενός μηχανισμού που θα καλύπτει όλη την επικράτεια και θα εισάγει περιβαλλοντικές πληροφορίες για την κατάσταση του περιβάλλοντος, τα νομοθετικά κείμενα, τις πολιτικές, τα σχέδια, τα προγράμματα, σε βάσεις δεδομένων ηλεκτρονικής μορφής, εύκολα προσβάσιμες μέσω των δημόσιων τηλεπικοινωνιακών δικτύων. Η «ενεργητική πληροφόρηση» προϋποθέτει σοβαρή τεχνολογική υποδομή, τα ελάχιστα³⁶ της οποίας περιλαμβάνουν τη δημιουργία σημείων επαφής³⁷ καθώς και καταλόγων, μητρώων και φακέλων προσιτών στο κοινό³⁸ με αντίστοιχη απαίτηση «να υποστηρίζουν οι υπάλληλοι το κοινό κατά τη επιδίωξη πρόσβασης σε πληροφορίες»³⁹. Για την αποτελεσματικότερη διάχυση τεκμηριωμένων πληροφοριών τα κράτη καλούνται να δημιουργήσουν ένα, κατά προτίμηση διεθνές και πάντως «συνεπές σύστημα καταλόγων ή μητρώων ρύπανσης, εθνικής κλίμακας σε μια διαρθρωμένη, μηχανογραφημένη και προσιτή στο κοινό βάση δεδομένων, συντεταγμένη μέσω τυποποιημένης υποβολής εκθέσεων»⁴⁰. Η υποχρέωση αυτή αποτέλεσε τη νομική βάση για την υιοθέτηση του Πρωτοκόλλου για τα Μητρώα Εκπομπής και Μεταφοράς Ρυπαντών⁴¹, που υιοθετήθηκε το 2003 ως «ανοικτή παγκόσμια Σύμβαση»⁴², αφού είναι

³³ Βλ. άρθρο 5 παρ.1(β) της Σύμβασης του Άαρχους.

³⁴ Βλ. άρθρο 5 παρ.1 (α) της Σύμβασης του Άαρχους.

³⁵ Βλ. άρθρο 5 παρ.2 της Σύμβασης του Άαρχους.

³⁶ Ο πλήρης κατάλογος βρίσκεται στο άρθρο 5 παρ 2-6 της Σύμβασης του Άαρχους.

³⁷ Βλ. άρθρο 5 παρ.2 (β) (iii) της Σύμβασης του Άαρχους.

³⁸ Βλ. άρθρο 5 παρ.2 (β) (i) της Σύμβασης του Άαρχους.

³⁹ Βλ. άρθρο 5 παρ.2 (β) (ii) της Σύμβασης του Άαρχους.

⁴⁰ Βλ. άρθρο 5 παρ.9 της Σύμβασης του Άαρχους.

⁴¹ Protocol on Pollutant Release and Transfer Register (PRTR) το οποίο υιοθετήθηκε στο Κίεβο στις 21 Μαΐου 2003, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.unece.org/env/pp/ptr. Το Πρωτόκολλο αυτό υιοθετήθηκε σε μία έκτακτη συνάντηση των Συμβαλλομένων Μερών της Σύμβασης του Άαρχους που πραγματοποιήθηκε στις 21 Μαΐου 2003. Η συνάντηση έγινε στο πλαίσιο της 5^{ης} Διακυβερνητικής

ανοικτό προς υπογραφή σε όλα τα κράτη ακόμη και αν δεν είναι μέρη της Σύμβασης , ακόμη και μέλη της Οικονομικής Επιτροπής των Η.Ε. για την Ευρώπη.

β) δεύτερος πυλώνας: η συμμετοχή του κοινού στη διαδικασία λήψης αποφάσεων (άρθρα 6 έως 8)

Πρόσθετες εγγυήσεις για την αποτελεσματικότερη διασφάλιση της ουσιαστικής πτυχής του δικαιώματος στο περιβάλλον, εμπεριέχονται στο δεύτερο πυλώνα της Σύμβασης, ο οποίος κατοχυρώνει για πρώτη φορά σε δεσμευτικό κείμενο διακρατικού χαρακτήρα το δικαίωμα συμμετοχής του κοινού κατά τη λήψη αποφάσεων σε περιβαλλοντικά θέματα.

Ο δεύτερος πυλώνας εξασφαλίζει τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων, διακρίνοντας προς τούτο τρία διαφορετικά και διακριτά επίπεδα συμμετοχής:

i) συμμετοχή του κοινού σε αποφάσεις για συγκεκριμένες δραστηριότητες, ii) συμμετοχή στην προετοιμασία σχεδίων, προγραμμάτων και πολιτικών για το περιβάλλον και iii) συμμετοχή για την προπαρασκευή εκτελεστικών κανονισμών ή/και νομικών δεσμευτικών κανονιστικών πράξεων γενικής εφαρμογής. Οι δύο τελευταίες μορφές συμμετοχής είναι οι λιγότερο αναπτυγμένες στη Σύμβαση και καταστρώνονται με ορολογία και συντομία που παραπέμπει σε κατευθυντήριες γραμμές και συστάσεις. Η πρώτη όμως ρυθμίζεται αρκετά αναλυτικά.

Η συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων είχε χαρακτηριστεί ήδη από τη Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη το 1992 ως «το προαπαιτούμενο για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης». Επιμέρους στοιχεία του συγκεκριμένου δικαιώματος μπορούν να εντοπιστούν και σε άλλες πολυμερείς περιβαλλοντικές συμβάσεις, καμία όμως δεν περιλαμβάνει τόσο λεπτομερείς υποχρεώσεις όσο η Σύμβαση του Άαρχους.

Διάσκεψης για το «Περιβάλλον για την Ευρώπη», που πραγματοποιήθηκε στο Κίεβο την περίοδο 21-23 Μαΐου 2003. Το Πρωτόκολλο του Κιέβου υπέγραψαν 36 κράτη και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Το Πρωτόκολλο είναι το πρώτο νομικά δεσμευτικό διεθνές εργαλείο για την καταγραφή σε μητρώα τόσο των εκπομπών όσο και των μεταφορών ρυπαντών. Ο στόχος του είναι «να ενισχυθεί η πρόσβαση των πολιτών σε πληροφορίες μέσω της καθιέρωσης κατανοητών, πολυεθνικών μητρώων των εκπομπών και των μεταφορών ρυπαντών (PRTRs)». Παρόλο που ρυθμίζει την πληροφόρηση για τη ρύπανση και όχι άμεσα την ίδια τη ρύπανση , το Πρωτόκολλο του Κιέβου αναμένεται να ασκήσει σημαντική πίεση σε όσους προκαλούν σημαντική ρύπανση καθώς καμία εταιρεία δεν θα επιθυμεί να βρίσκεται ανάμεσα στους μεγαλύτερους ρυπαντές. Τα Μητρώα (PRTR's) καταγράφουν τη ρύπανση τόσο από τον βιομηχανικό τομέα όσο και από άλλες πηγές .

⁴² Αρκετοί από τους συμμετέχοντες στη συνάντηση αυτή υποστήριζαν την ενσωμάτωση του Πρωτοκόλλου PR-TR στη Σύμβαση του Άαρχους με τη μορφή πυλώνα και τη καθιέρωση του σε τέταρτο πυλώνα – από την εισήγηση Ralph Hallo , President of the European Environmental Bureau «Public Access to Environmental Information: The Public's role in the revision and improvement of Directive 90/313/EEC στο συνέδριο «Πέντε χρόνια μετά την Σύμβαση του Άαρχους για Περιβαλλοντική Πληροφόρηση , Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη και Συμμετοχή Των Πολιτών σε θέματα Περιβάλλοντος», 28 Μαΐου 2003.

Η συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων αποτελεί ίσως το πλέον παγιωμένο και περισσότερο “οικείο” τμήμα της Σύμβασης και αυτό γιατί τα κράτη – μέρη έχουν εξοικειωθεί σε μεγάλο βαθμό με αντίστοιχες διαδικασίες για τη συμμετοχή του κοινού σε Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ).^{43 44}

Το άρθρο 6 της Σύμβασης του Άρχους θέτει τις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων σχετικά με το αν θα επιτραπούν ή όχι διάφοροι τύποι δραστηριοτήτων που αναφέρονται αναλυτικά στο πρώτο παράρτημα της Σύμβασης. Οι διατάξεις του άρθρου 6 αντιστοιχούν εν πολλοίς με την ουσία προηγούμενων ρυθμίσεων και ιδίως αυτών της Οδηγίας 85/337/ΕΟΚ για την αξιολόγηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων⁴⁵ καθώς και τη Σύμβαση του Espoo του 1991 για την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε διασυνοριακό επίπεδο⁴⁶. Απαιτούν την πληροφόρηση του κοινού «σε πρώιμο στάδιο της διαδικασίας λήψεως περιβαλλοντικών αποφάσεων κατά τρόπο κατάλληλο, έγκαιρο και αποτελεσματικό»⁴⁷ «όταν είναι ανοικτές όλες οι επιλογές και μπορεί να λάβει χώρα πραγματική συμμετοχή του κοινού»⁴⁸. Προς το σκοπό αυτό οι σχετικές πληροφορίες παρέχονται «ατελώς και μόλις καθίστανται διαθέσιμες»⁴⁹ και «πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη»⁵⁰ κατά τη λήψη της τελικής απόφασης, για

---

⁴³ Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του ανθρώπου: «Η προστασία του περιβάλλοντος στο δίκαιο και στην πράξη». Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2008, σελ.136

⁴⁴ Πρόκειται για επιστημονικές μελέτες, οι οποίες υιοθετούνται πριν την εκτέλεση του έργου, με σκοπό να διαπιστωθούν οι επιπτώσεις της κατασκευής του έργου στο περιβάλλον και να προταθούν εναλλακτικοί τρόποι πραγματοποίησης του έργου, με σκοπό τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων.

⁴⁵ Οδηγία 85/337/ΕΟΚ της 27^{ης} Ιουνίου 1985 για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, ΕΕ L 216, 3 Αυγούστου 1991, σελ.40-48, όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 97/11/ΕΚ του Συμβουλίου της 3^{ης} Μαρτίου 1997 περί τροποποίησης της Οδηγίας 85/337/ΕΟΚ για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, ΕΕ L 73,14 Μαρτίου 1997, σελ 5-15. Βλέπε επίσης την Οδηγία 2003/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26^{ης} Μαΐου 2003, σχετικά με τη συμμετοχή του κοινού στη διαδικασία κατάρτισης ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων που αφορούν το περιβάλλον και την τροποποίηση όσον αναφορά τη συμμετοχή του κοινού και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, των Οδηγιών 85/337/ΕΟΚ και 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου (με δήλωση της Επιτροπής) ΕΕ L 156, 25 Ιουνίου 2003, σελ.17-25.

⁴⁶ UN/ECE Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context, 1989 UNTS 309, που υιοθετήθηκε στο Espoo στις 25 Φεβρουαρίου 1991 και τέθηκε σε ισχύ στις 10 Σεπτεμβρίου του 1997, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.unece.org/eny/eia.

⁴⁷ Άρθρο 6 παρ.2 της Σύμβασης του Άρχους.

⁴⁸ Άρθρο 6 παρ.4 της Σύμβασης του Άρχους.

⁴⁹ Άρθρο 6 παρ.6 της Σύμβασης του Άρχους.

⁵⁰ Άρθρο 6 παρ.8 της Σύμβασης του Άρχους.

το οποίο το κοινό «ενημερώνεται αμέσως»⁵¹, με προσιτό το «κείμενο της απόφασης, μαζί με την αιτιολογία και το σκεπτικό επί των οποίων βασίζεται»⁵².

Οι προϋποθέσεις της συμμετοχής του κοινού περιλαμβάνουν την έγκαιρη και αποτελεσματική ενημέρωση του ενδιαφερόμενου κοινού, εύλογα χρονοδιαγράμματα για συμμετοχή και συμμετοχή σε πρώιμο στάδιο, δωρεάν παροχή πληροφοριών σχετικά με τη λήψη αποφάσεων για το ενδιαφερόμενο κοινό, υποχρέωση για να ληφθεί υπόψη από το αποφασίζον όργανο το αποτέλεσμα της συμμετοχής του κοινού και δημοσιοποίηση του κειμένου της απόφασης και της αιτιολογίας της.

Ακολουθως, το άρθρο 7 της Σύμβασης προβλέπει τη συμμετοχή του κοινού κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για Σχέδια, Προγράμματα ή Πολιτικές και καθιστά υποχρεωτική την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον με τη συμμετοχή του κοινού, ακόμη και κατά το προπαρασκευαστικό στάδιο του σχεδιασμού ορισμένου έργου, πριν δηλαδή ληφθεί οριστική απόφαση για την κατασκευή του. Η διάταξη αυτή αναφέρεται στις «Στρατηγικές Περιβαλλοντικές Εκτιμήσεις» και έχει ως στόχο να διασφαλίσει την πρώιμη εμπλοκή των πολιτών στην λήψη συναφών αποφάσεων, σε στάδιο κατά το οποίο δεν είναι ακόμη αισθητή η επίδραση των οικονομικών συμφερόντων.

Οι όροι «Σχέδια», «Προγράμματα» και «Πολιτικές» δεν καθορίζονται στη Σύμβαση, αλλά ενόψει του αντικειμένου και του σκοπού της Σύμβασης και των άρθρων 6 και 8, καλύπτει όλα τα εργαλεία πολιτικού προγραμματισμού που δεν καλύπτονται από τα άρθρα 6 και 8, όπως εργαλεία προγραμματισμού με εσωτερικό χαρακτήρα, που δεσμεύουν μόνο τη διοίκηση. Το άρθρο 7 εφαρμόζεται, επίσης, με περισσότερο συμβουλευτικό χαρακτήρα και λιγότερο επιτακτική φρασεολογία, στη λήψη αποφάσεων για πολιτικές σχετικά με το περιβάλλον.

Τέλος, στο άρθρο 8 της Σύμβασης του Άρχους προβλέπεται η συμμετοχή του κοινού κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με γενικά εφαρμοζόμενους και νομικά δεσμευτικούς κανόνες, οι οποίοι ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Η συμμετοχή του κοινού στο στάδιο αυτό πραγματοποιείται μέσω μιας διαδικασίας Δημόσιας Διαβούλευσης πριν την ψήφιση των σχετικών νόμων, η οποία θα πρέπει να πραγματοποιείται εντός ορισμένου χρονικού περιθωρίου⁵³ και να υλοποιείται μέσω της διαθεσιμότητας των προσχεδίων⁵⁴ των υπό υιοθέτηση κανόνων στο ευρύ κοινό⁵⁵.

Η πρόβλεψη της συμμετοχής του κοινού κατά τη λήψη αποφάσεων σε περιβαλλοντικά ζητήματα κρίνεται ως ιδιαίτερα θετική, διότι δύναται πράγματι να συμβάλλει στην πραγματοποίηση της αρχής της περιβαλλοντικής δημοκρατίας. Η

---

⁵¹ Άρθρο 6 παρ.9 της Σύμβασης του Άρχους.

⁵² Άρθρο 6 παρ.9 της Σύμβασης του Άρχους.

⁵³ Άρθρο 8 α) της Σύμβασης του Άρχους.

⁵⁴ Άρθρο 8 β) της Σύμβασης του Άρχους.

⁵⁵ Ι.Κυριτσάκη, « Το Δικαίωμα στο Περιβάλλον – υπό το πρίσμα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης», Εκδόσεις: Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2010, σελ.42-43.

δυνατότητα ανάληψης ενεργού ρόλου κατά το προπαρασκευαστικό στάδιο της δημιουργίας ενός έργου ή κατά το στάδιο της νομοπαραγωγικής διαδικασίας, επιτρέπει στους πολίτες να περιφρουρήσουν αυτοτελώς το δικαίωμα διαβίωσης σε ένα υγιές περιβάλλον και να επιλέξουν οι ίδιοι το εύρος, την έκταση και τα μέσα της παρεχόμενης προστασίας.

γ) τρίτος πυλώνας: η πρόσβαση στη δικαιοσύνη(άρθρο 9)

Ο τρίτος πυλώνας δημιουργεί το τελικό και πλέον αποτελεσματικό διαδικαστικό δικαίωμα : πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Ο πυλώνας αυτός διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στην περιχαράκωση του δικαιώματος στο περιβάλλον και διασφαλίζει το δικαίωμα προσφυγής στη δικαιοσύνη σε περίπτωση αδυναμίας ικανοποίησης των δικαιωμάτων που προβλέπονται στους υπόλοιπους δύο πυλώνες του συμβατικού αυτού κειμένου.

Οι διατάξεις της Σύμβασης που συνιστούν τον συγκεκριμένο πυλώνα περιέχουν κατευθυντήριες αρχές, των οποίων η εξειδίκευση και κυρίως η ομοιόμορφη εφαρμογή στα κράτη που υπέγραψαν ή προσχώρησαν εκ των υστέρων στη Σύμβαση συνάντησε δυσκολίες με δεδομένη τη διαφοροποίηση μεταξύ των δικονομικών συστημάτων που ισχύουν στα εθνικά δίκαια⁵⁶.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 της Σύμβασης, δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη παρέχεται σε περίπτωση που αίτημα παροχής περιβαλλοντικών πληροφοριών δεν έχει αντιμετωπιστεί σύμφωνα με τις επιταγές του διεθνούς αυτού εργαλείου ή σε περίπτωση λήψης απόφασης σχετικά με το περιβάλλον χωρίς συμμετοχή του κοινού κατά παράβαση των άρθρων 6-8 της Σύμβασης.

Ως βασικό κανόνα η Σύμβαση θέτει την « πρόσβαση σε διαδικασία επανεξέτασης ενώπιον δικαστηρίου ή άλλου ανεξάρτητου και αμερόληπτου φορέα που καθορίζεται δια νόμου»⁵⁷. Η φράση αυτή ακούγεται οικεία καθώς αντιγράφει το άρθρο 10 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών⁵⁸ και προδήλως θα ερμηνεύεται με σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), άλλωστε κράτη-μέρη στη μια Σύμβαση μετέχουν και στην άλλη, με ελάχιστες εξαιρέσεις.

---

⁵⁶ Από την εισήγηση του Κ. Μενουδάκου: «Σύμβαση του Άρχους και Κοινοτικό Δίκαιο: Μια συγκριτική Προσέγγιση» στο συνέδριο «Πέντε χρόνια μετά την Σύμβαση του Άρχους για Περιβαλλοντική Πληροφόρηση , Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη και Συμμετοχή Των Πολιτών σε θέματα Περιβάλλοντος», 28 Μαΐου 2003.

⁵⁷ Άρθρο 9 παρ.1 της Σύμβασης του Άρχους.

⁵⁸ European Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, ETS no.5 , που έγινε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 και ισχύει και στην Ελλάδα με το κυρωτικό ΝΔ 53/1974, ΦΕΚΑ256. http://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CDgQFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.unhcr.gr%2Fno_cache%2Fprostasia%2Fnomiki-prostasia%2Fdiethneis-kai-perifereiakes-symbaseis.html%3Fcid%3D710%26did%3D758%26sechash%3Dd6469e89&ei=nBJ4UvTAEo7csga584HoAg&usg=AFQjCNEAUIVzeTKZkeCkG9ul3bSd6a07cQ&bvm=bv.55819444,d.Yms .

Η Σύμβαση του Άρχους όμως δεν περιορίζεται μόνο στη διαδικασία ενώπιον των δικαστηρίων. Επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής σε έναν εναλλακτικό δεύτερο βαθμό οιοσεί έφεσης, προβλέποντας επίσης «πρόσβαση σε ταχεία διαδικασία που καθορίζεται δια νόμου, για την οποία δεν καταβάλλονται τέλη ή δεν είναι δαπανηρή για αναθεώρηση από δημόσια αρχή ή επανεξέταση από άλλον ανεξάρτητο και αμερόληπτο φορέα»⁵⁹. Σε κάθε περίπτωση, η τελική απόφαση είναι δεσμευτική, πλήρως αιτιολογημένη, έγγραφη⁶⁰ και δημόσια ενώ παράλληλα είναι αποτέλεσμα διαδικασιών που «προβλέπουν κατάλληλη και αποτελεσματική επανόρθωση, συμπεριλαμβανομένων προσωρινών μέτρων, όπως ενδείκνυται, και είναι αμερόληπτες, δίκαιες, έγκυρες και μη απαγορευτικά δαπανηρές»⁶¹. Το συμβατικό αυτό κείμενο μάλιστα πραγματοποιεί ειδική αναφορά στις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, καθώς προβλέπει ότι διαθέτουν έννομο συμφέρον προσφυγής στη δικαιοσύνη, εφόσον έχουν συσταθεί νόμιμα και έχουν locus standi βάσει του εσωτερικού δικαίου του εκάστοτε κράτους της Σύμβασης⁶².

Η κατοχύρωση του δικαιώματος προσφυγής στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά ζητήματα θεωρείται εξαιρετικά σημαντική, διότι δεν εξασφαλίζει απλώς την εφαρμογή των λοιπών διαδικαστικών δικαιωμάτων που προβλέπονται στη Σύμβαση του Άρχους, αλλά εγγυάται και την εφαρμογή του ουσιαστικού δικαιώματος στο περιβάλλον, καθώς περιορίζει σε μεγάλο βαθμό τις αυθαιρεσίες των κρατικών οργάνων που προσβάλλουν την ανεμπόδιστη απόλαυση του εν λόγω δικαιώματος⁶³.

Παρόλο που στην περίπτωση των άλλων δύο πυλώνων η Ευρωπαϊκή Ένωση είχε ένα αρκετά αναπτυγμένο νομοθετικό πλαίσιο, προτού η Σύμβαση τεθεί σε ισχύ, δεν εντοπίζουμε κάτι παρόμοιο και στην περίπτωση του τρίτου πυλώνα. Καμία κοινοτική Οδηγία δεν έχει θεσπιστεί, η οποία θα θεσπίζει τις ελάχιστες δικονομικές ρυθμίσεις, που θα πρέπει να υιοθετήσουν τα κράτη-μέλη, προκειμένου να διασφαλιστεί αποτελεσματική πρόσβαση του κοινού στη δικαιοσύνη για παραβιάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας⁶⁴. Από αυτό συμπεραίνουμε ότι η θέσπιση του κανονιστικού πλαισίου για την πρόσβαση των πολιτών στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά ζητήματα, το οποίο αφορά τόσο τον προσδιορισμό των δικονομικών προϋποθέσεων για τη προσφυγή των φυσικών ή νομικών προσώπων στη δικαιοσύνη, όσο και το είδος των ένδικων βοηθημάτων και της

---

⁵⁹ Άρθρο 9 παρ.1 της Σύμβασης του Άρχους.

⁶⁰ Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ.1, τρίτη φράση: «Τουλάχιστον στις περιπτώσεις που η πρόσβαση σε πληροφορίες απορρίπτεται» ενώ κατά το άρθρο 9 παρ.4: «οι αποφάσεις δίδονται εγγράφως ή καταγράφονται».

⁶¹ Άρθρο 9 παρ.4 της Σύμβασης.

⁶² Άρθρο 2 παρ.5 της Σύμβασης.

⁶³ I. Κυριτσάκη, «Το Δικαίωμα στο Περιβάλλον – υπό το πρίσμα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης», Εκδόσεις: Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2010, σελ.42-43.

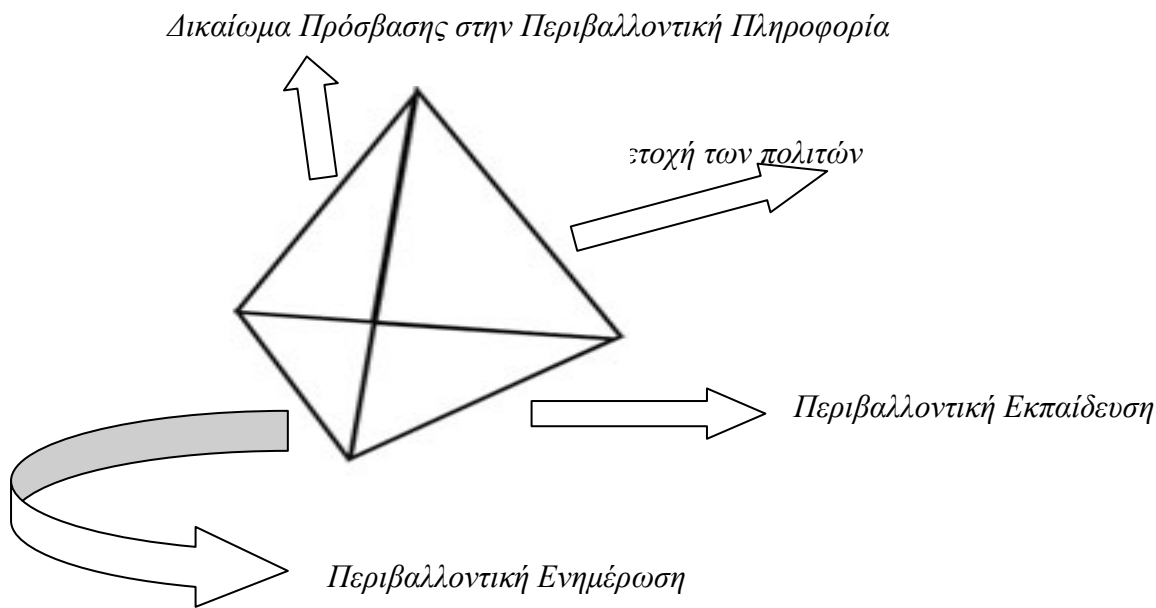
⁶⁴ Άρθρο 9 παρ.3 της Σύμβασης.

παρεχόμενης δικαστικής προστασίας, επαφίεται σε σημαντικό βαθμό στη διακριτική ευχέρεια των κρατών-μελών.⁶⁵

Ο τρίτος αυτός πυλώνας αποτελεί την κορύφωση των άλλων δυο πυλώνων, αφού η δυνατότητα πρόσβασης στη δικαιοσύνη εγγυάται ότι τα συμφέροντα των πολιτών, όπως αυτά αναγνωρίζονται από το νόμο προστατεύονται και ότι ο νόμος επιβάλλεται.

---

⁶⁵ Βλ. Β. Καραγεώργου: «Η πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά ζητήματα υπό το πρίσμα της επιρροής της Σύμβασης του Άαρχους και της πρόσφατης νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης»- ΠερΔικ: 2/2013, Αρ.τεύχους 64, σελ.201-224.

Το παραπάνω σχήμα⁶⁶ συμβολίζει την αδιάρρηκτη σχέση ανάμεσα στο δικαίωμα πρόσβασης στην περιβαλλοντική πληροφόρηση, τη συμμετοχή και ευρύτερη περιβαλλοντική ενημέρωση και εκπαίδευση των πολιτών⁶⁷. Τα στοιχεία αυτά μπορούμε να θεωρήσουμε ότι αποτελούν τις πλευρές ενός πρίσματος, και κάθε φορά το στοιχείο αυτό που βρίσκεται στη βάση του πρίσματος είναι αυτό που προσφέρεται πιο εύκολα στην κοινωνία. Υπάρχουν π.χ κοινωνίες στις οποίες για λόγους ιστορικούς αναπτύχθηκε πρώτα η περιβαλλοντική εκπαίδευση, ακολούθησε η περιβαλλοντική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού και τέλος κατοχυρώθηκε το δικαίωμα πρόσβασης στην περιβαλλοντική πληροφόρηση για να έχουμε ως κατάληξη την ενίσχυση των συμμετοχικών διαδικασιών με αυξημένο τον ρόλο των πολιτών. Είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό ότι τα θέματα αυτά είναι άρρηκτα συνδεδεμένα και ότι δεν είναι εφικτό να υπάρξουν συμμετοχικές διαδικασίες χωρίς σωστή, έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση του κοινού και κατάλληλη εκπαίδευση.

⁶⁶ Από την εισήγηση του Καθηγ.Μιχαήλ Σκούλλο «Εισαγωγή στο θέμα της Πρόσβασης Στην Περιβαλλοντική Πληροφορία «στο συνέδριο «Πέντε χρόνια μετά την Σύμβαση του Άαρχους για Περιβαλλοντική Πληροφόρηση, Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη και Συμμετοχή Των Πολιτών σε θέματα Περιβάλλοντος», 28 Μαΐου 2003.

⁶⁷ Ως περιβαλλοντική εκπαίδευση μπορούμε να ορίσουμε «τη διαδικασία που οδηγεί με την αναγνώριση αξιών και τη διασαφήνιση εννοιών στην ανάπτυξη των ικανοτήτων και των στάσεων που είναι απαραίτητες για την κατανόηση και την εκτίμηση της συσχέτισης ανθρώπου, πολιτισμού και βιοφυσικού περιβάλλοντος. Η περιβαλλοντική εκπαίδευση συνεπάγεται επίσης άσκηση στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και τη διαμόρφωση ενός κώδικα συμπεριφοράς του κάθε ατόμου ξεχωριστά γύρω από τα προβλήματα που αφορούν την ποιότητα του περιβάλλοντος».

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

- Η Πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

I) Το θεσμικό καθεστώς στην Κοινότητα πριν από τη Σύμβαση του Άαρχους

α) Η Οδηγία 90/313/ΕΟΚ

Το πιο σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της κατοχύρωσης του δικαιώματος πρόσβασης στην περιβαλλοντική πληροφορία σε επίπεδο ευρωπαϊκού δικαίου αποτελεί η υιοθέτηση της Οδηγίας 90/313⁶⁸ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η υιοθέτηση της συγκεκριμένης Οδηγίας καλύπτει την αναγκαιότητα διαμόρφωσης και διασφάλισης ενός ενιαίου νομικού πλαισίου αντιμετώπισης της ελεύθερης πρόσβασης στις πληροφορίες, κάθε φυσικού ή νομικού προσώπου για κάθε κράτος μέλος.

Πρέπει να αναφέρουμε ότι στον κοινοτικό χώρο, πριν από την υιοθέτηση της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ από τα κοινοτικά όργανα, η δυνατότητα των πολιτών να έχουν πρόσβαση σε στοιχεία που σχετίζονται με το περιβάλλον είχε προβλεφθεί αποσπασματικά μέσω άλλων Οδηγιών⁶⁹, οι διατάξεις των οποίων είχαν περιορισμένο και εξειδικευμένο πεδίο εφαρμογής. Η Οδηγία 90/313/ΕΟΚ βασίζεται στο δεδομένο ότι τα περιβαλλοντικά θέματα αντιμετωπίζονται καλύτερα με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων πολιτών στο αντίστοιχο επίπεδο⁷⁰.

Το έναυσμα δόθηκε με ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το 1985 και κυρίως με το Τέταρτο Πρόγραμμα Δράσης⁷¹ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τα θέματα του Περιβάλλοντος (1987-1992)⁷².

⁶⁸ Η Οδηγία 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 7.6.1990 σχετικά με την ελεύθερη πληροφόρηση για θέματα περιβάλλοντος, ΕΕ L 158, 23.6.1990
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31990L0313:EN:HTML->

⁶⁹ Οι διατάξεις αυτές ήταν το άρθρο 8 της Οδηγίας 82/501/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί του κινδύνου ατυχημάτων μεγάλης έκτασης τον οποίον περικλείουν ορισμένες βιομηχανικές δραστηριότητες, το άρθρο 9 της Οδηγίας 84/360/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από βιομηχανικές εγκαταστάσεις και το άρθρο 5 της Οδηγίας 85/337/ΕΟΚ της 27^{ης} Ιουνίου 1985 για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον.

⁷⁰ Γ. Γεραπετρίτης: «Το δικαίωμα περιβαλλοντικής πληροφόρησης : Σύγχρονες τάσεις σε Ελλάδα και Ευρώπη», ΠερΔικ: 2/2000, σελ.172

⁷¹ Τα Προγράμματα Δράσης δεν έχουν δεσμευτική ισχύ. Παρόλο αυτά συνιστούν κείμενα-πλαίσια προγραμματικού χαρακτήρα, που στοιχειοθετούν κατευθυντήριες αρχές βάσει των οποίων διαμορφώνεται η παραγωγή πολιτικής και δικαίου της Ένωσης στο εν λόγω πεδίο. Η αξία τους ωστόσο έγκειται στο ότι δεσμεύουν την Κοινότητα και τα κράτη- μέλη ως προς τις βασικές επιλογές της πολιτικής, ενώ παράλληλα προσδιορίζουν το γενικό περίγραμμα των δράσεων που απαιτούνται για την υλοποίηση και την πραγμάτωση των στόχων.

Η ενημέρωση και η συμμετοχή του κοινού εξαρτάται από την πρόσβαση στην πληροφορία κατά κύριο λόγο. Προβλέποντας η Οδηγία καλύτερη πρόσβαση στις πληροφορίες που σχετίζονται με το περιβάλλον, συμβάλλει στην πληρέστερη πληροφόρηση σε θέματα περιβάλλοντος και κατά συνέπεια στην βελτίωση προστασίας του τελευταίου.

Η Οδηγία 90/313/ΕΟΚ αφορά κυρίως το δικαίωμα πρόσβασης των πολιτών των κρατών μελών στα διοικητικά στοιχεία και έγγραφα που αφορούν το περιβάλλον. Η υποχρέωση συλλογής και διάδοσης πληροφοριών εκ μέρους των κρατών ρυθμίζεται κατά τρόπο συμπληρωματικό στο άρθρο 7. Σύμφωνα με το άρθρο 1, σκοπός της Οδηγίας είναι αφενός να εξασφαλισθεί η ελεύθερη πρόσβαση σε πληροφορίες για το περιβάλλον τις οποίες διαθέτουν οι δημόσιες αρχές καθώς και η ελεύθερη διάδοση των πληροφοριών αυτών και αφετέρου να καθοριστούν οι βασικοί όροι και προϋποθέσεις παροχής των πληροφοριών αυτών. Στο άρθρο 2 δίδονται οι ορισμοί της περιβαλλοντικής πληροφορίας και των δημόσιων αρχών. Η Οδηγία εφαρμόζεται για κάθε τύπο περιβαλλοντικής πληροφόρησης : σε αυτή περιλαμβάνεται πληροφόρηση υπό γραπτή, οπτική, ακουστική ή μηχανογραφική μορφή (άρθρο 2, παρ. α) που αφορά:

α) την κατάσταση των υδάτων και την ποσότητα τους, τον αέρα, το έδαφος, την πανίδα, τη χλωρίδα και τα δάση.

β) δραστηριότητες (όπως αυτές που προκαλούν όχληση, π.χ. ο θόρυβος) ή μέτρα που είτε επηρεάζουν δυσμενώς τα προηγούμενα είτε αποσκοπούν στην προστασία τους.

Κατά το κείμενο της Οδηγίας, δημόσια αρχή (άρθρο 2, παρ.β) είναι κάθε όργανο άσκησης Διοίκησης σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο που έχει αρμοδιότητες και κατέχει πληροφορίες για το περιβάλλον με εξαίρεση τις Δικαστικές και Νομοθετικές αρχές.

Η υποχρέωση των δημόσιων αρχών να επιτρέπουν την ελεύθερη πρόσβαση στις περιβαλλοντικές πληροφορίες προβλέπεται κατά συγκεκριμένο τρόπο στην Οδηγία και δεν συναρτάται με προϋποθέσεις υποκείμενες στην εκτίμηση των κρατών μελών. Στο άρθρο 3 αναφέρονται κατ' αποκλειστικό τρόπο οι λόγοι για τους οποίους τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ότι επιτρέπεται η άρνηση χορήγησης των σχετικών πληροφοριών.

Η Οδηγία ορίζει ότι κάθε πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, έχει το δικαίωμα να ζητήσει και να λάβει κάθε είδους πληροφορία που αναφέρεται στο περιβάλλον χωρίς να απαιτείται η απόδειξη έννομου συμφέροντος.

Η Οδηγία δεν περιορίζεται στους πολίτες ενός ιδιαίτερου κράτους - μέλους ούτε καν στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 3). Το θέμα του ορισμού της διαδικασίας για την κτήση περιβαλλοντικών πληροφοριών αφήνεται στα κράτη-μέλη τα οποία καθορίζουν τις λεπτομέρειες (άρθρο 3, παρ.1)

Όπως είπαμε προηγουμένως, οι Δημόσιες αρχές υποχρεώνονται να χορηγούν πληροφορίες σχετικές με το περιβάλλον σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο τις ζητά, αλλά υπάρχουν και κάποιες εξαιρέσεις ανάλογα με τη φύση των πληροφοριών.

---

⁷² Το Πρόγραμμα ζητούσε «να θεσπιστούν διαδικασίες που να επιτρέπουν να βελτιωθεί η πρόσβαση του κοινού στα στοιχεία που διαθέτουν οι αρχές οι οποίες είναι υπεύθυνες για το περιβάλλον.»

Συγκεκριμένα η άρνηση χορήγησης πληροφοριών επιτρέπεται όταν οι πληροφορίες έχουν σχέση με τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των εργασιών δημοσίων αρχών, των διεθνών σχέσεων, της εθνικής άμυνας και της δημόσιας ασφάλειας.

Επίσης επιτρέπεται η άρνηση χορήγησης περιβαλλοντικής πληροφορίας όταν αυτή σχετίζεται με υποθέσεις που εκκρεμούν ή εκκρεμούσαν ενώπιον δικαστηρίων ή υποθέσεις για τις οποίες διενεργείται είτε ανάκριση είτε προανάκριση, όταν σχετίζεται με εμπορικά και βιομηχανικά μυστικά, συμπεριλαμβανομένης της πνευματικής ιδιοκτησίας, εμπιστευτικά στοιχεία ή φακέλους, με στοιχεία η αποκάλυψη των οποίων θα είχε ως αποτέλεσμα μάλλον να επηρεάσει δυσμενώς το περιβάλλον στο οποίο αναφέρονται. Τέλος άρνηση χορήγησης προβλέπεται όταν η πληροφορία ευρίσκεται σε ημιτελή έγγραφα ή στοιχεία ή εσωτερικές ανακοινώσεις καθώς και στις περιπτώσεις των προδήλων αβάσιμων αιτήσεων και των αιτήσεων με γενικό χαρακτήρα. Η Οδηγία ορίζει επιπλέον ρητά ότι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ζητάει πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες δεν χρειάζεται να αποδεικνύει συμφέρον καθώς και ότι οι δημόσιες αρχές υποχρεούνται να απαντούν αιτιολογημένα εντός δύο μηνών.

Επίσης, η Οδηγία προβλέπει τη δυνατότητα δικαστικής προσφυγής για αναθεώρηση των αρνήσεων της Διοίκησης να παράσχει περιβαλλοντική πληροφόρηση, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία (άρθρο 4).

β) Οι αποκλίσεις των διατάξεων της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ από τις αντίστοιχες της Σύμβασης του Άαρχους

Ως προς τα ζητήματα της ενημέρωσης και της συμμετοχής των πολιτών, για τα οποία υπήρχε προηγούμενη ευρωπαϊκή νομοθεσία, η Σύμβαση του Άαρχους - ως συμβατική ρύθμιση - μπορεί να χαρακτηριστεί πιο ευρύτερη και πιο συστηματική. Αν συγκρίνει κανείς τη Σύμβαση με τα προγενέστερα και τα μεταγενέστερα κοινοτικά κείμενα, διαπιστώνει ότι οι σχετικές Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας υπήρξαν το πρότυπο που ενέπνευσε τους συντάκτες της Σύμβασης και στη συνέχεια, η Σύμβαση οδήγησε στη βελτίωση και συμπλήρωση του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία περιλαμβάνεται στα συμβαλλόμενα μέρη της⁷³.

Συνοπτικά μπορούν να επισημανθούν τα εξής σημεία, στα οποία η Σύμβαση περιέχει προωθημένες και πληρέστερες - λεπτομερέστερες ρυθμίσεις σε σχέση με το κοινοτικό δίκαιο και συγκεκριμένα με την Οδηγία 90/313/ΕΟΚ.

Αρχικά, υπάρχει διαφορά ως προς τη θεωρητική σύλληψη και θεμελίωση, δηλαδή ως προς τη «φιλοσοφία» των σχετικών κειμένων. Η διαφορά αυτή διαφαίνεται καθαρά από τη σύγκριση των προοιμίων, αφενός της Οδηγίας και αφετέρου της Σύμβασης. Συγκεκριμένα, ενώ οι Οδηγίες επικαλούνται στοιχεία, κριτήρια και επιχειρήματα «τεχνικού» κυρίως χαρακτήρα για να θεμελιώσουν και να εξηγήσουν τις εισαγόμενες ρυθμίσεις, το προοίμιο της Σύμβασης εντάσσει την αναγνώριση των σχετικών

⁷³ Από την εισήγηση του Κ. Μενουδάκου: «Σύμβαση του Άαρχους και Κοινοτικό Δίκαιο : Μια συγκριτική Προσέγγιση» στο συνέδριο «Πέντε χρόνια μετά την Σύμβαση του Άαρχους για Περιβαλλοντική Πληροφόρηση, Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη και Συμμετοχή Των Πολιτών σε θέματα Περιβάλλοντος», 28 Μαΐου 2003.

δικαιωμάτων και των αντίστοιχων διαδικαστικών εγγυήσεων σε μια γενικότερη αντίληψη συνδεδεμένη με τις βασικές αρχές της δημοκρατίας. Συνδέει γενικότερα τις υιοθετούμενες ρυθμίσεις με τα ατομικά δικαιώματα, με την αρχή της αειφορίας, με την αρχή της διαφάνειας και τελικώς, εξαγγέλλει ρητά ότι στους σκοπούς της Σύμβασης περιλαμβάνεται «η ενίσχυση της δημοκρατίας». Βέβαια οι ρήτρες του προοιμίου δεν έχουν κανονιστικό περιεχόμενο. Αποτελούν όμως σημαντικό ερμηνευτικό βοήθημα, η εμπέλεια του οποίου εκτείνεται πέρα από τις διατάξεις της ίδιας της Σύμβασης, στα νομοθετήματα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αλλά και του εσωτερικού δικαίου που θα εκδοθούν σε συμμόρφωση προς τις αρχές, οι οποίες εισάγονται με τη Σύμβαση, δεδομένου ότι οι αρχές αυτές θα χρειαστεί να εξειδικευθούν τελικώς από τον εθνικό νομοθέτη.

Διαφορές εντοπίζονται στους ορισμούς των όρων «περιβαλλοντική πληροφορία» και «δημόσια αρχή», καθώς στη Σύμβαση του Άρχους οι όροι αυτοί έχουν ευρύτερο περιεχόμενο από τους αντίστοιχους της Οδηγίας. Στην Οδηγία 90/313/ΕΟΚ, η «περιβαλλοντική πληροφορία» περιλαμβάνει μόνο τα μέτρα που επηρεάζουν «δυσμενώς» το περιβάλλον, ενώ η Σύμβαση καλύπτει μέτρα που ενδέχεται να επηρεάσουν το περιβάλλον καθ' οιονδήποτε τρόπο. Εκτός από αυτά που αναφέρονται στην Οδηγία ως «περιβαλλοντική πληροφορία», στη Σύμβαση προστίθενται οι πληροφορίες για τη βιοποικιλότητα και τις συνιστώσες της, τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς, τις αναλύσεις κόστους - ωφέλειας και άλλες οικονομικές αναλύσεις και υποθέσεις που χρησιμοποιούνται στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον και την κατάσταση της ανθρώπινης υγείας και ασφάλειας, των συνθηκών της ανθρώπινης ζωής, των πολιτιστικών χώρων και των κτιριακών κατασκευών⁷⁴.

Στη Σύμβαση του Άρχους επίσης εντοπίζουμε και μια διεύρυνση της «δημόσιας αρχής», έναντι της οποίας μπορεί να ασκηθεί το δικαίωμα της πληροφόρησης. Ειδικότερα στην έννοια αυτή περιλαμβάνονται και τα φυσικά και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ασκούν έργο δημόσιας υπηρεσίας κατά παραχώρηση καθώς και τα θεσμικά όργανα περιφερειακών οργανισμών οικονομικής ολοκλήρωσης⁷⁵. Η πρόβλεψη αυτή της Σύμβασης είναι ασφαλώς εύλογη, αν ληφθεί υπόψη η τάση που παρατηρείται διεθνώς αλλά κυρίως στον ευρωπαϊκό χώρο, αφενός να συρρικνώνονται οι δημόσιες υπηρεσίες και οι αρμοδιότητές τους και αφετέρου να μεταφέρεται εξουσία από τα εθνικά στα υπερεθνικά όργανα.

Διαφορετικά ακόμη, ρυθμίζονται και οι λόγοι που μπορεί να οδηγήσουν στην άρνηση χορήγησης πληροφοριών στον αιτούντα από την δημόσια αρχή. Σύμφωνα με τη Σύμβαση, τα μέρη μπορούν να εξαιρέσουν από την δημοσιοποίηση υλικό που βρίσκεται στη διαδικασία ολοκλήρωσης, ενώ σύμφωνα με την Οδηγία, τα κράτη μπορούν να εξαιρέσουν

---

⁷⁴ Βλ. άρθρο 2 παρ.3 της Σύμβασης του Άρχους και άρθρο 2 παρ.α Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ (βλέπε Παράρτημα Εργασίας)

⁷⁵ Βλ. άρθρο 2 παρ.2 της Σύμβασης του Άρχους και άρθρο 2 παρ.β Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ (βλέπε Παράρτημα Εργασίας)

από την κοινολόγηση ημιτελές υλικό⁷⁶. Επίσης στη Σύμβαση του Άαρχους μεταξύ άλλων απαριθμούνται και οι περιπτώσεις κατά τις οποίες η αρχή δικαιούται να απορρίψει αίτηση παροχής πληροφοριών. Στις περιπτώσεις αυτές περιλαμβάνεται και εκείνη, κατά την οποία η αίτηση υποβάλλεται σε αρχή που δεν κατέχει τις ζητούμενες πληροφορίες, υπάρχει όμως, η πρόβλεψη ότι η αρχή αυτή είτε γνωστοποιεί, σε σύντομο χρόνο, στο πρόσωπο που υπέβαλε την αίτηση την αρχή στην οποία πρέπει να απευθυνθεί, είτε διαβιβάζει η ίδια την αίτηση στην αρμόδια αρχή⁷⁷. Αντίθετα δεν συναντάμε κάτι αντίστοιχο στην Οδηγία 90/313/ΕΟΚ.

Π) - Η ενσωμάτωση του πρώτου πυλώνα της Σύμβασης του Άαρχους στην ενωσιακή έννομη τάξη.

α) Η Οδηγία 2003/4/ΕΚ της 28^{ης} Ιανουαρίου 2003 για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ - Βασικό κανονιστικό περιεχόμενο .

Για την προσαρμογή του κοινοτικού δικαίου στις διατάξεις της Σύμβασης του Άαρχους, σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες, για την κάλυψη των ελλείψεων που παρατηρήθηκαν κατά την εφαρμογή της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ κρίθηκε σκόπιμο να εκδοθεί μία νέα νομοθετική πράξη στο κοινοτικό χώρο. Η πράξη αυτή ήταν η Οδηγία 2003/4/ΕΚ⁷⁸ για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες⁷⁹.

i. Στόχος και ορισμοί (άρθρα 1 και 2)

Σύμφωνα με το άρθρο 1, η Οδηγία 2003/4/ΕΚ αποσκοπεί στην κατοχύρωση του δικαιώματος πρόσβασης των περιβαλλοντικών πληροφοριών που κατέχονται από τις δημόσιες αρχές ή για λογαριασμό των δημοσίων αρχών των κρατών μελών. Επίσης, αφενός αποσκοπεί στον καθορισμό των βασικών όρων και προϋποθέσεων για την άσκηση του δικαιώματος αυτού, αφετέρου δε, στην εξασφάλιση ότι διατίθενται και διαδίδονται στο ευρύ κοινό παγίως ορισμένες περιβαλλοντικές πληροφορίες χρησιμοποιώντας ιδίως τις διαθέσιμες τεχνολογίες τηλεπικοινωνιών με την

⁷⁶ Βλ. άρθρο 4 παρ.3 της Σύμβασης του Άαρχους και άρθρο 3 παρ.3 Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ (βλέπε Παράρτημα Εργασίας)

⁷⁷ Βλ. άρθρο 4 παρ.5 της Σύμβασης του Άαρχους . (βλέπε Παράρτημα Εργασίας)

⁷⁸ ΕΕ L 41 της 14.02.2003

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:041:0026:0032:EL:PDF>

⁷⁹ Η Οδηγία 2003/4/ΕΚ εκδόθηκε με τη διαδικασία συναπόφασης του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που ορίζεται στα άρθρα 249 και 251 ΣΕΚ.

πληροφορική και την ηλεκτρονική τεχνολογία. Η ρητή κατοχύρωση του δικαιώματος πρόσβασης στην περιβαλλοντική πληροφόρηση αποτελεί πρόοδο σε σχέση με την Οδηγία 90/313/ΕΟΚ που εξασφάλιζε απλά και μόνο την ελεύθερη πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφόρηση.

Στο άρθρο 2 περιέχονται οι ορισμοί ορισμένων όρων της Οδηγίας 2003/4/ΕΚ και ειδικότερα των όρων «περιβαλλοντική πληροφορία», «δημόσια αρχή», «πληροφορίες που κατέχει δημόσια αρχή», «πληροφορίες που κατέχονται για λογαριασμό δημόσιας αρχής», «αιτών» και «κοινό». Οι ορισμοί αυτοί επαναλαμβάνουν σε μεγάλο βαθμό τους αντίστοιχους ορισμούς της Σύμβασης του Άαρχους, με σκοπό την πλήρη ευθυγράμμιση της κοινοτικής νομοθεσίας προς αυτήν.

Ο ορισμός των περιβαλλοντικών πληροφοριών είναι ευρύτερος και σαφέστερος του αντίστοιχου της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ για να καλύψει ορισμένες κατηγορίες περιβαλλοντικών πληροφοριών που είχαν αποκλειστεί από το πεδίο εφαρμογής της ανωτέρω Οδηγίας, λόγω της περιοριστικής ερμηνείας της. Ο ορισμός περιλαμβάνει επιπλέον πληροφορίες σχετικά με τις εκπομπές, τις απορρίψεις και άλλες εκχύσεις στο περιβάλλον, για τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς, για την ανθρώπινη υγεία και ασφάλεια στο μέτρο που αυτές θίγονται ή ενδέχεται να θιγούν από την κατάσταση του περιβάλλοντος, καθώς και για τη σχέση κόστους - οφέλους και άλλα στοιχεία οικονομικής ανάλυσης που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων και των μέτρων που επηρεάζουν όντως ή ενδεχομένως το περιβάλλον.

Επίσης, ο ορισμός των δημοσίων αρχών είναι ευρύτερος και σαφέστερος του αντίστοιχου της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ, για να αντιμετωπιστούν κενά και δυσλειτουργίες που αναπόφευκτα προέκυπταν, προσομοιάζοντας με τις διατάξεις της Σύμβασης του Άαρχους.

Σε ότι αφορά την κυβέρνηση και τη δημόσια διοίκηση, εξαλείφθηκε η έκφραση «με αρμοδιότητες για το περιβάλλον», που είχε οδηγήσει σε περιοριστικές ερμηνείες και άρνηση παροχής πρόσβασης σε περιβαλλοντικές πληροφορίες. Επίσης, περιλήφθηκαν φυσικά και νομικά πρόσωπα που εκτελούν διοικητικά καθήκοντα, συμπεριλαμβανομένων αυτών που έχουν ειδικές αρμοδιότητες, δραστηριότητες ή υπηρεσίες σχετικές με το περιβάλλον, καθώς και τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία ασκούν καθήκοντα ή αρμοδιότητες δημόσιας αρχής ή παρέχουν δημόσιες υπηρεσίες σχετικά με το περιβάλλον.

Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται πληρέστερα το δικαίωμα του κοινού για πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και κατοχυρώνεται η άσκηση του, ανεξάρτητα του δημόσιου ή ιδιωτικού χαρακτήρα ορισμένων υπηρεσιών, που παραλλάσσεται από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Ο ορισμός των δημοσίων αρχών στην Οδηγία δεν περιλαμβάνει φορείς που ενεργούν υπό δικαστική ή νομοθετική ιδιότητα.

ii. Πρόσβαση του κοινού στις περιβαλλοντικές πληροφορίες (άρθρα 3 έως 5)

Σύμφωνα με το άρθρο 3 της Οδηγίας, οι δημόσιες αρχές υποχρεούνται να παρέχουν περιβαλλοντικές πληροφορίες που κατέχουν ή κατέχονται από τρίτους για λογαριασμό

τους, σε όποιον υποβάλλει σχετική αίτηση, χωρίς ο αιτών να οφείλει να επικαλεσθεί οιοδήποτε συμφέρον.

Οι δημόσιες αρχές καλούνται να παρέχουν τις αιτούμενες πληροφορίες το ταχύτερο δυνατό και το αργότερο, εντός ενός μηνός, αντί των δύο μηνών που προέβλεπε η Οδηγία 90/313/ΕΟΚ. Στις περιπτώσεις που ο όγκος και η πολυπλοκότητα των πληροφοριών που αιτούνται ενδέχεται να καθιστούν αδύνατη την παροχή τους εκ μέρους των δημοσίων αρχών στον αιτούντα εντός της προθεσμίας του ενός μηνός, προβλέπεται η δυνατότητα παράτασης της σχετικής προθεσμίας κατά έναν επιπλέον μήνα. Στη περίπτωση αυτή ο αιτών θα πρέπει να ενημερώνεται το ταχύτερο δυνατόν για οιαδήποτε ανάλογη παράταση καθώς και τους λόγους που την υπαγορεύουν.

Σύμφωνα με το άρθρο 3, οι δημόσιες αρχές υποχρεούνται να διαθέτουν τις πληροφορίες υπό τη μορφή ή το μορφότυπο, με τον οποίο ζητήθηκαν, συμπεριλαμβανομένου και αυτού των αντιγράφων. Η υποχρέωση αυτή ισχύει εκτός των περιπτώσεων κατά τις οποίες οι σχετικές πληροφορίες είναι ήδη προσιτές στο κοινό με άλλη μορφή ή μορφότυπο, που επιτρέπουν την ευχερή πρόσβαση σε αυτές εκ μέρους των αιτούντων ή εφόσον κρίνεται εύλογο για τη δημόσια αρχή να διαθέσει τις πληροφορίες αυτές υπό άλλη συγκεκριμένη μορφή ή μορφότυπο.

Στο άρθρο 4 προβλέπονται περιοριστικά οι λόγοι για τους οποίους δυνητικά θα μπορούσε να απορριφθεί αίτηση για παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών. Οι δημόσιες αρχές μπορούν να αρνηθούν την πρόσβαση σε πληροφορίες που δεν διατηρούνται από αυτές ή από τρίτους για λογαριασμό τους. Στην περίπτωση αυτή η δημόσια αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση οφείλει να την διαβιβάσει το ταχύτερο δυνατόν σε άλλες αρχές που θεωρεί ότι διατηρούν τις πληροφορίες αυτές, ενημερώνοντας παράλληλα τον αιτούντα για το θέμα αυτό. Επίσης, οι δημόσιες αρχές έχουν το δικαίωμα να αρνούνται την πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες, όταν σχετικές αιτήσεις είναι προφανώς παράλογες ή υπερβολικά γενικές, καθώς και όταν η πληροφορία σχετίζεται με υλικό που δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί ή αποτελεί αντικείμενο εσωτερικών επικοινωνιών, λαμβανομένου υπόψη το δημόσιο συμφέρον που εξυπηρετείται από την δημοσιοποίηση των πληροφοριών αυτών.

Ακόμη, οι αιτήσεις μπορεί να απορριφθούν εάν η δημοσιοποίηση των πληροφοριών θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά δημόσιες διαδικασίες εμπιστευτικού χαρακτήρα, τις διεθνείς σχέσεις, τη δημόσια ασφάλεια και την εθνική άμυνα, το εμπορικό και βιομηχανικό απόρρητο, την πνευματική ιδιοκτησία, τα προσωπικά δεδομένα και το περιβάλλον.

Επιπλέον, σε περίπτωση άρνησης παροχής περιβαλλοντικών πληροφοριών, το άρθρο 4 προβλέπει ότι η σχετική απόφαση θα πρέπει να κοινοποιείται στον αιτούντα. Η κοινοποίηση αυτή θα πρέπει να αναφέρει τους λόγους για τους οποίους η απάντηση είναι αρνητική και να περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την διαδικασία προσφυγής σε διαδικασίες επανεξέτασης για ανάλογες περιπτώσεις.

Στο άρθρο 5 ορίζεται ότι η πρόσβαση στα δημόσια αρχεία ή στους καταλόγους που καταρτίζονται και τηρούνται καθώς και η επιτόπια εξέταση των αιτούμενων πληροφοριών είναι δωρεάν. Παρόλο αυτά, οι δημόσιες αρχές δύνανται να επιβάλλουν τέλος για την παροχή των περιβαλλοντικών πληροφοριών αυτών αλλά το τέλος αυτό θα

πρέπει να είναι λογικό. Οι δημόσιες αρχές οφείλουν να δημοσιοποιούν και να διαθέτουν στους αιτούντες πίνακα των τελών καθώς και να δημοσιοποιούν και να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις προϋποθέσεις για την επιβολή ή την άρση τέλους.

iii) Προσφυγή στη δικαιοσύνη (άρθρο 6)

Το άρθρο 6 ρυθμίζει τη δυνατότητα προσφυγής του αιτούντος, του οποίου η αίτηση για πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες δεν ικανοποιήθηκε, σε διαδικασία εσωτερικής επανεξέτασης ή στη δικαιοσύνη. Η ρύθμιση αυτή για πρόσβαση στη δικαιοσύνη, κατοχυρώνει με τον καλύτερο τρόπο το δικαίωμα πρόσβασης σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και ευθυγραμμίζει τις προβλέψεις της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ με τις αντίστοιχες διατάξεις της Σύμβασης του Άαρχους.

Σύμφωνα με το άρθρο 6, τα κράτη μέλη οφείλουν να διασφαλίζουν ότι ο αιτών, ο οποίος θεωρεί ότι η αίτηση του για παροχή πληροφοριών αγνοήθηκε, απορρίφθηκε αδικαιολόγητα (πλήρως ή εν μέρει), απαντήθηκε πλημμελώς ή δεν αντιμετωπίστηκε σύμφωνα με τις αντίστοιχες διατάξεις της Οδηγίας, έχει το δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή για την επανεξέταση πράξεων ή παραλείψεων της οικείας δημόσιας αρχής από την ίδια ή να αιτηθεί τη διοικητική αναθεώρησή τους από άλλη νόμιμα συγκροτηθείσα αρχή. Προβλέπεται ότι η ανάλογη διαδικασία θα πρέπει να είναι συνοπτική, δωρεάν ή περιορισμένου κόστους. Επιπλέον, ο αιτών θα πρέπει να δύναται να κινήσει διαδικασία προσφυγής σε δικαστήριο ή άλλον φορέα που προβλέπεται νομοθετικά για την αναθεώρηση των πράξεων ή των παραλείψεων της αντίστοιχης δημόσιας αρχής. Οι αποφάσεις αυτές, που πρέπει να είναι αιτιολογημένες και έγγραφες, είναι δεσμευτικές για τις αρμόδιες αρχές⁸⁰.

iv) Διάδοση περιβαλλοντικών πληροφοριών (άρθρο 7)

Το άρθρο 7 της Οδηγίας επικεντρώνεται στη συλλογή και διάδοση των περιβαλλοντικών πληροφοριών, επιτελώντας με τη διατύπωση των διατάξεων μια προσέγγιση στις αντίστοιχες διατάξεις της Σύμβασης του Άαρχους.

Οι δημόσιες αρχές πρέπει να οργανώνουν τις περιβαλλοντικές πληροφορίες που κατέχουν ή που κατέχονται από άλλους για λογαριασμό τους, με σκοπό την ενεργητική και συστηματική διάδοσή τους, ιδίως με τη χρήση της ηλεκτρονικής τεχνολογίας. Ιδίως οφείλουν να τις οργανώνουν σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων προσιτές μέσω του διαδικτύου. Το άρθρο 7 περιλαμβάνει ενδεικτικό κατάλογο⁸¹ του είδους των

⁸⁰ Γλυκερία Σιούτη, "Εγχειρίδιο Δικαίου Περιβάλλοντος" εκδόσεις Σάκκουλα, σελ.238

⁸¹ Άρθρο 6 παρ.2. «Οι πληροφορίες, που πρέπει να παρέχονται και να διαδίδονται, ενημερώνονται κατά περίπτωση και περιλαμβάνουν τουλάχιστον: **α)** τα κείμενα διεθνών συνθηκών, συμβάσεων ή συμφωνιών καθώς και τα κείμενα της κοινοτικής, εθνικής, περιφερειακής ή τοπικής νομοθεσίας που αφορούν στο περιβάλλον ή αναφέρονται σε αυτό **β)** τις πολιτικές, τα σχέδια και τα προγράμματα που συνδέονται με το περιβάλλον **γ)** τις εκθέσεις προόδου που εκπονούν, ή τηρούν σε ηλεκτρονική μορφή, δημόσιες αρχές σχετικά με την εφαρμογή των στοιχείων που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β). **δ)** τις εκθέσεις για την κατάσταση του περιβάλλοντος οι οποίες αναφέρονται στην παράγραφο 3. **ε)** τα δεδομένα ή τις περιλήψεις των δεδομένων που προκύπτουν από τον έλεγχο δραστηριοτήτων που επηρεάζουν ή ενδέχεται να

περιβαλλοντικών πληροφοριών που θα πρέπει τουλάχιστον και παγίως να διατίθενται και να διαδίδονται στο κοινό. Οι πληροφορίες που γίνονται διαθέσιμες ηλεκτρονικά δεν περιλαμβάνουν υποχρεωτικά στοιχεία που συλλέχθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος της Οδηγίας.

Υπό την επιφύλαξη της τήρησης οιονδήποτε ειδικών υποχρεώσεων που επιβάλλει ήδη η κοινοτική νομοθεσία για την υποβολή εκθέσεων, το άρθρο 7 επιβάλλει επίσης στα κράτη μέλη την υποχρέωση δημοσίευσης, σε τακτά χρονικά διαστήματα που δεν υπερβαίνουν την τετραετία, εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών εκθέσεων, κατά περίπτωση, με θέμα την κατάσταση του περιβάλλοντος. Οι εκθέσεις αυτές περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με την ποιότητα του περιβάλλοντος και τις πιέσεις που υφίσταται.

Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 7 προβλέπεται η υποχρέωση των δημοσίων αρχών των κρατών μελών να διαδίδουν χωρίς καθυστέρηση όλες τις πληροφορίες που κατέχουν σε περίπτωση άμεσης απειλής της ανθρώπινης ζωής ή του περιβάλλοντος λόγω ανθρώπινης δραστηριοτήτων ή φυσικών αιτιών, ώστε το κοινό να είναι σε θέση να λάβει μέτρα για την πρόληψη ή τον μετριασμό των επιβλαβών συνεπειών από ανάλογες απειλές.

ν) Τελικές διατάξεις (άρθρα 8 έως 13)

Το άρθρο 8 στοχεύει στην διασφάλιση υψηλής ποιότητας για τις περιβαλλοντικές πληροφορίες που παρέχονται στο κοινό και υποχρεώνει τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν, στο μέτρο του δυνατού, ότι οι πληροφορίες που συλλέγονται από τα ίδια ή για λογαριασμό τους είναι επίκαιρες, ακριβείς και συγκρίσιμες καθώς και να ενημερώνουν τον αιτούντα για τις επιστημονικές διαδικασίες που ακολουθήθηκαν για τη συλλογή των πληροφοριών.

Το άρθρο 9 προβλέπει ότι το αργότερο μέχρι τις 14 Αυγούστου 2009 τα κράτη μέλη οφείλουν να εκπονήσουν έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της Οδηγίας και να τη διαβιβάσουν στην Επιτροπή, η οποία με τη σειρά της μπορεί, λαμβανομένων υπόψη και των τεχνολογικών εξελίξεων, να υποβάλει τις προτάσεις αναθεώρησης που κρίνει σκόπιμες. Το άρθρο 10 απαιτεί από τα κράτη μέλη να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να συμμορφωθούν προς την Οδηγία το αργότερο έως τις 14 Φεβρουαρίου 2005. Τέλος, με το άρθρο 11 καταργείται η Οδηγία 90/313/ΕΟΚ από τις 14 Φεβρουαρίου 2005 και όλες οι παραπομπές στην Οδηγία 90/313/ΕΟΚ νοούνται ως παραπομπές στην νέα Οδηγία σύμφωνα με τον πίνακα αντιστοιχίας του παραρτήματος.

---

*επηρεάσουν το περιβάλλον **στ)** τις άδειες που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και τις περιβαλλοντικές συμφωνίες ή μια αναφορά για το που μπορεί να αναζητηθεί ή να βρεθεί η πληροφορία στο πλαίσιο του άρθρου 3 ζ) τις μελέτες του αντίκτυπου στο περιβάλλον και τις αξιολογήσεις των κινδύνων που αφορούν τα στοιχεία του περιβάλλοντος που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο α) ή μια αναφορά για το που μπορεί να αναζητηθεί ή να βρεθεί η πληροφορία στο πλαίσιο του άρθρου 3.»*

β) Ο Κανονισμός 1367/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, για την εφαρμογή στα θεσμικά όργανα και στους οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Κοινότητας των διατάξεων της Σύμβασης του Άαρχους σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα.

ι) Το γενικό πλαίσιο του Κανονισμού 1367/2006

Πριν από τη σύναψη της Σύμβασης του Άαρχους από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα δεν υπήρχε στο κοινοτικό δίκαιο ειδική πρόβλεψη για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες που βρίσκονταν στην κατοχή των διαφόρων οργάνων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Το θέμα ρυθμιζόταν από τις διατάξεις του κανονισμού 1049/2001⁸² που αφορούσε όλους τους τομείς άσκησης πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και όχι αποκλειστικά τον τομέα του περιβάλλοντος.

Ο κανονισμός 1049/2001 έχει ως στόχο την πραγματοποίηση της αρχής της διαφάνειας και της πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, όπως αυτή ρητά κατοχυρώνεται στο άρθρο 255 ΣΕΚ.

Οι διατάξεις του Κανονισμού 1049/2001 παρέχουν το δικαίωμα πρόσβασης του κοινού σε πληροφορίες σχετικές με τις πολιτικές και τις αποφάσεις των ανωτέρω κοινοτικών οργάνων κατόπιν υποβολής σχετικής αίτησης, θέτοντας και αντίστοιχες εξαιρέσεις, ενώ δημιουργούν και την υποχρέωση για τη συλλογή και διάδοση πληροφοριών εκ μέρους των κοινοτικών οργάνων που αναφέρθηκαν.

Για την προσαρμογή του κοινοτικού δικαίου που αφορούσε τα όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στις διατάξεις και των τριών πυλώνων της Σύμβασης του Άαρχους κρίθηκε σκόπιμο να εκδοθεί μία ενιαία νομοθετική πράξη, η οποία μεταξύ άλλων θα συνέβαλλε στην αύξηση της διαφάνειας των μέτρων εφαρμογής. Η πράξη αυτή ήταν ο κανονισμός 1367/2006.⁸³

---

⁸² ΕΕ L 145 της 31.5.2001, σ. 43

⁸³ ΕΕ L 264 της 25.9.2006, σ. 13 // Ο κανονισμός 1367/2006 εκδόθηκε με τη διαδικασία συναπόφασης του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που ορίζεται στα άρθρα 249 και 251 ΣΕΚ. Η Επιτροπή διαβίβασε την πρότασή (ΕΕ C 117 της 30.4.2004, σ. 52) της στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στις 24 Οκτωβρίου 2003. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διατύπωσε τη γνώμη του επί της πρότασης της Επιτροπής (ΕΕ C 103 Ε της 29.4.2004, σ. 612) στις 31 Μαρτίου 2004 προτείνοντας τροπολογίες. Το Συμβούλιο δεν ενέκρινε όλες τις τροπολογίες στην πρόταση της Επιτροπής και υιοθέτησε κοινή θέση (ΕΕ C 264 Ε της 25.10.2005, σ. 18) στις 18 Ιουλίου 2005. Στις 31 Αυγούστου 2005 η Επιτροπή κοινοποίησε τη γνώμη της για την κοινή θέση του Συμβουλίου. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με απόφαση που έλαβε στις 18 Ιανουαρίου 2006 πρότεινε τροπολογίες στην κοινή θέση του Συμβουλίου και τις διαβίβασε στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή. Η Επιτροπή διατύπωσε τη γνώμη της για τις τροπολογίες στις 17 Φεβρουαρίου 2006. Το Συμβούλιο δεν ενέκρινε όλες τις τροπολογίες στην κοινή θέση του που πρότεινε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με αποτέλεσμα τη σύγκληση επιτροπής συνδιαλλαγής. Τελικά, η επιτροπή συνδιαλλαγής ενέκρινε κοινό σχέδιο στις 22 Ιουνίου 2006 που επικυρώθηκε με νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που ελήφθη στις 4 Ιουλίου 2006 και απόφαση του Συμβουλίου που ελήφθη στις 18 Ιουλίου 2006 και αποτέλεσε το κείμενο του κανονισμού 1367/2006. Η εφαρμογή του ξεκίνησε στις 28 Ιουνίου 2007 (βλ. άρθρο 14 παρ. 2 καν. 1367/2006).

ii) Οι ειδικότερες ρυθμίσεις του Κανονισμού 1367/2006

Σύμφωνα με το άρθρο 1, ο Κανονισμός 1367/2006 αποσκοπεί στην εφαρμογή των αρχών της Σύμβασης του Άαρχους στα θεσμικά όργανα και τους φορείς της Κοινότητας, καθιερώνοντας ένα πλαίσιο απαιτήσεων για την πρόσβαση στην πληροφορία, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη των αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τα περιβαλλοντικά θέματα σε κοινοτικό επίπεδο. Ο κανονισμός καλύπτει και τους τρεις πυλώνες της Σύμβασης του Άαρχους με μια νομοθετική πράξη, ώστε να εξασφαλιστεί η αναγκαία συνέπεια.

Στο άρθρο 2 περιέχονται οι ορισμοί ορισμένων όρων του Κανονισμού 1367/2006 και ειδικότερα των όρων «αιτών», «κοινό», «όργανο ή οργανισμός της Κοινότητας», «περιβαλλοντική πληροφορία», «σχέδια και προγράμματα σχετικά με το περιβάλλον», «περιβαλλοντικό δίκαιο», «διοικητική πράξη» και «διοικητική παράλειψη». Οι ορισμοί αυτοί είτε επαναλαμβάνουν τους αντίστοιχους ορισμούς της Σύμβασης του Άαρχους είτε επιχειρούν να δώσουν σ' αυτούς ουσιαστικό περιεχόμενο σύμφωνο και με τη νομική πραγματικότητα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Τα άρθρα 3 έως 8 του κανονισμού 1367/2006 εναρμονίζουν το προϋπάρχον κοινοτικό δίκαιο που απευθύνεται στα όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, δηλαδή τις διατάξεις του κανονισμού 1049/2001, προς τις απαιτήσεις των άρθρων 4 και 5 της Σύμβασης του Άαρχους, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες, τη συλλογή και τη διάδοση περιβαλλοντικών πληροφοριών, διευρύνοντας τα δικαιώματα του κοινού και αυξάνοντας τις αντίστοιχες υποχρεώσεις των κοινοτικών οργάνων.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού 1367/2006, οιασδήποτε εφαρμοζόμαστε άμεσα, σε κάθε αίτηση για περιβαλλοντικές πληροφορίες που διαθέτει θεσμικό όργανο ή φορέας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ή διατίθενται σε αυτό. Διευκρινίζεται ότι εφεξής οι λέξεις «θεσμικό όργανο» στον κανονισμό 1049/2001 αντικαθίσταται από τις λέξεις «θεσμικό όργανο ή φορέας». Το άρθρο 3 παρέχει δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες σε πρόσωπα, φυσικά ή νομικά, ασχέτως της ιθαγένειάς τους και του τόπου της κατοικίας ή της έδρας τους καθώς και δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες σχετικές που βρίσκονται στην κατοχή όλων των κοινοτικών οργάνων, πλην αυτών που λειτουργούν υπό δικαστική ιδιότητα, και όχι μόνο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής και κατ' αυτόν τον τρόπο ευθυγραμμίζει το κείμενο του κανονισμού προς τις απαιτήσεις της Σύμβασης του Άαρχους.

Το άρθρο 4 του κανονισμού 1367/2006 αφορά τη συλλογή και διάδοση περιβαλλοντικών πληροφοριών εκ μέρους των κοινοτικών οργάνων. Ο κανονισμός 1049/2001 περιλαμβάνει σειρά διατάξεων σχετικά με τη δημοσίευση των εγγράφων σε μητρώα. Σε μεγάλο βαθμό οι διατάξεις αυτές ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της Σύμβασης του Άαρχους. Στις περιπτώσεις που αυτό κρίνεται απαραίτητο, το άρθρο 4 καθιερώνει τις διατάξεις που απαιτεί η Σύμβαση του Άαρχους. Τα κοινοτικά όργανα υποχρεούνται να οργανώνουν τις περιβαλλοντικές πληροφορίες που έχουν στην κατοχή τους με στόχο την

ενεργό και συστηματική διάδοσή τους στο κοινό, ιδίως μέσω τηλεπικοινωνίας με ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

Τις πληροφορίες αυτές πρέπει να τις εντάσσουν σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων προσβάσιμες από το κοινό και εφοδιασμένες με βοηθήματα αναζήτησης για τη διευκόλυνση του κοινού.

Οι υποχρεώσεις αυτές των κοινοτικών οργάνων περιορίζονται στις πληροφορίες που συλλέγονται μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού 1367/2006, εκτός αν οι πληροφορίες που έχουν συλλεχθεί πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού έχουν ηλεκτρονική μορφή. Σε κάθε περίπτωση τα κοινοτικά όργανα θα πρέπει να διευκρινίζουν που βρίσκονται οι πληροφορίες που έχουν συλλεχθεί πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού και δεν έχουν ηλεκτρονική μορφή. Τέλος, υποχρεώνει την Επιτροπή για τη δημοσιοποίηση, σε τακτά χρονικά διαστήματα που δεν υπερβαίνουν τα τέσσερα έτη, εκθέσεων για την κατάσταση του περιβάλλοντος, στις οποίες θα συμπεριλαμβάνονται και πληροφορίες σχετικά με την ποιότητα και τις πιέσεις που ασκούνται στο περιβάλλον.

Το άρθρο 5 του κανονισμού 1367/2006 στοχεύει στην διασφάλιση υψηλής ποιότητας για τις περιβαλλοντικές πληροφορίες που παρέχονται στο κοινό. Ούτε ο κανονισμός 1049/2001, ούτε η Σύμβαση του Άαρχους περιλαμβάνουν ρητές διατάξεις σχετικά με την ποιότητα των πληροφοριών που θα πρέπει να διατίθενται. Το άρθρο 5 υποχρεώνει τα κοινοτικά όργανα να μεριμνούν, ώστε οι πληροφορίες που συγκεντρώνουν να είναι επίκαιρες, ακριβείς και συγκρίσιμες καθώς και να ενημερώνουν τον αιτούντα για τις επιστημονικές διαδικασίες που ακολουθήθηκαν για τη συλλογή των πληροφοριών.

Το άρθρο 6 του κανονισμού 1367/2006 τροποποιεί το άρθρο 4 του κανονισμού 1049/2001, ώστε όταν οι ζητούμενες πληροφορίες αφορούν εκπομπές στο περιβάλλον, να κάμπτονται οι λόγοι εξαίρεσης που αφορούν στην προστασία των εμπορικών συμφερόντων, της πνευματικής ιδιοκτησίας και του σκοπού επιθεώρησης, έρευνας και οικονομικού ελέγχου, εκτός αν αφορούν παραβάσεις του κοινοτικού δικαίου.

Το άρθρο 7 του κανονισμού 1367/2006 υποχρεώνει τα κοινοτικά όργανα, όταν δεν διαθέτουν τις ζητούμενες πληροφορίες, να ενημερώσουν τον αιτούντα εντός 15 ημερών για το κοινοτικό όργανο ή τη δημόσια αρχή κράτους μέλους που θεωρούν ότι διαθέτει την ζητούμενη πληροφορία ή να διαβιβάσουν στο κοινοτικό όργανο ή στη δημόσια αρχή κράτους μέλους που θεωρούν ότι διαθέτει την ζητούμενη πληροφορία, ενημερώνοντας τον αιτούντα.

Το άρθρο 8 υποχρεώνει τα κοινοτικά όργανα σε έκτακτες περιπτώσεις άμεσης απειλής για την ανθρώπινη ζωή και υγεία ή για το περιβάλλον να συνεργάζονται και να επικουρούν τις εθνικές αρχές των κρατών μελών για τη διάδοση στο κοινό πληροφοριών για την πρόληψη ή των περιορισμό των συνεπειών της εκάστοτε απειλής.

Το άρθρο 9 θεσπίζει τις αναγκαίες πρακτικές διαδικασίες για τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων για σχέδια και προγράμματα για το περιβάλλον, σύμφωνα με τις απαιτήσεις των διατάξεων της Σύμβασης του Άαρχους. Ως σχέδια και προγράμματα εννοούνται οι δέσμες μέτρων που, μολονότι δεν αποκαλούνται επισήμως σχέδια ή προγράμματα, αποτελούν στην ουσία οργανωμένο και συντονισμένο σύστημα για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων. Τα όργανα και οι οργανισμοί της Κοινότητας οφείλουν να προσδιορίζουν το κοινό που επηρεάζεται ή ενδέχεται να

επηρεασθεί, ή έχει συμφέροντα, από ένα σχέδιο ή πρόγραμμα και να μεριμνούν για την ενημέρωσή του με κάθε πρόσφορο μέσο για το σχέδιο της πρότασης, τις πληροφορίες που λήφθηκαν υπόψη, καθώς και τον τρόπο συμμετοχής του κοινού, τις σχετικές προθεσμίες και τις αρμόδιες αρχές.

Σύμφωνα με το άρθρο 10 κάθε μη κυβερνητική οργάνωση που πληροί τα κριτήρια του άρθρου 11 δικαιούται να ζητήσει εσωτερική επανεξέταση από το κοινοτικό όργανο που εξέδωσε διοικητική πράξη δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος ή που παρέλειψε να προβεί στην οφειλόμενη ενέργεια. Η αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης πρέπει να υποβάλλεται γραπτά και αιτιολογημένα εντός έξι εβδομάδων από την έκδοση της διοικητικής πράξης ή την παρέλευση της ημερομηνίας κατά την οποία η διοικητική πράξη έπρεπε να εκδοθεί. Το εκάστοτε κοινοτικό όργανο οφείλει να εξετάσει κατά πόσον επιβάλλεται να ενεργήσει σε περίπτωση διατύπωσης ανάλογης αίτησης, εκτός φυσικά εάν η αίτηση είναι προδήλως αβάσιμη. Ενημερώνει τη μη κυβερνητική οργάνωση που διατύπωσε ανάλογο αίτημα, το ταχύτερο δυνατόν και το αργότερο εντός δώδεκα εβδομάδων μετά από τη κατάθεση της αίτησης, σχετικά με τυχόν αποφάσεις του για λήψη μέτρων με στόχο να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση προς την κοινοτική νομοθεσία ή σχετικά με αποφάσεις του για την απόρριψη της αίτησης για ανάληψη δράσης. Τέλος, το κοινοτικό όργανο καλείται να αναφέρει τους λόγους που οδήγησαν στη λήψη της απόφασής του. Εάν το κοινοτικό όργανο, παρά τη δέουσα επιμέλεια που καταβάλει, δεν είναι σε θέση να απαντήσει στην αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης να λάβει εντός της προθεσμίας των έξι εβδομάδων, υποχρεούται να ειδοποιήσει το ταχύτερο δυνατό τη μη κυβερνητική οργάνωση, εξηγώντας τους λόγους για τους οποίους δεν μπόρεσε να ενεργήσει και το πότε προτίθεται να το πράξει. Σε κάθε περίπτωση, το κοινοτικό όργανο πρέπει να ενεργήσει εντός δεκαοκτώ εβδομάδων από την παραλαβή της αίτησης εσωτερικής επανεξέτασης.

Το άρθρο 11 θέτει τα κριτήρια νομιμοποίησης σε κοινοτικό επίπεδο για τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που μπορούν να υποβάλουν αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης διοικητικών πράξεων του άρθρου 10 και να προσφύγουν ενώπιον του ΔΕΚ σύμφωνα με το άρθρο 12. Τα κριτήρια αυτά είναι τα εξής: α) θα πρέπει να είναι ανεξάρτητο νομικό πρόσωπο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο ή την πρακτική των κρατών μελών, β) θα πρέπει να έχει ως πρωταρχικό στόχο του την προαγωγή της προστασίας του περιβάλλοντος στο πλαίσιο του περιβαλλοντικού δικαίου, γ) θα πρέπει να υφίσταται επί τουλάχιστον δυο χρόνια και να επιδιώκει ενεργά την προαγωγή της προστασίας του περιβάλλοντος και δ) το θέμα για το οποίο υποβάλλεται αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης θα πρέπει να καλύπτεται από το στόχο και τις δραστηριότητες της. Η Επιτροπή οφείλει να θεσπίσει τις απαραίτητες διατάξεις για τη διαφανή και συνεπή εφαρμογή των ανωτέρω κριτηρίων.

Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 12 η μη κυβερνητική οργάνωση που υπέβαλε αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης του άρθρου 10 δικαιούται να προσφύγει στο ΔΕΚ σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της ΣΕΚ, αν το κοινοτικό όργανο ή φορέας απέρριψε την αίτηση ή το αντίστοιχο κοινοτικό όργανο παρέλειψε να ενεργήσει εντός του χρονικού διαστήματος που προβλέπει το άρθρο 10 του κανονισμού.

III) -Το εθνικό νομικό πλαίσιο

α) Ο Νόμος 3422/2005 για την κύρωση της Σύμβασης του Αάρχους

Με το ν. 3422/2005⁸⁴ κυρώθηκε η Διεθνής Σύμβαση του Αάρχους της 25.6.1998 για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, καθώς και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα⁸⁵. Η διεθνής αυτή Σύμβαση, την οποία υπέγραψαν εκ των υστέρων ή στην οποία προσχώρησαν άλλα δέκα κράτη, αποτελεί στη χώρα θετικό δίκαιο και με τυπική ισχύ υπέρτερη των κοινών νόμων.

β) Η Κ.Υ.Α 11764/653 /2006 για την Πρόσβαση του κοινού στις δημόσιες αρχές για παροχή πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/4/ΕΚ «για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ» του Συμβουλίου⁸⁶.- Αντικατάσταση της υπ αριθ. 77921/1440/95 κοινής υπουργικής απόφασης (795/Β)⁸⁷

Τα κράτη μέλη όφειλαν να μεταφέρουν στο εσωτερικό τους δίκαιο την Οδηγία 90/313/ΕΟΚ το αργότερο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1992. Στην εθνική μας έννομη τάξη, η Οδηγία αυτή μεταφέρθηκε με καθυστέρηση τριών ετών με την έκδοση της Κ.Υ.Α. 77921/1440/14.9.1995. Μέχρι την έκδοση της Κ.Υ.Α. 77921/1440/14.9.1995, το κενό αυτό της ελληνικής έννομης τάξης καλυπτόταν από τις γενικές νομοθετικές διατάξεις που ίσχυαν για την πρόσβαση του κοινού σε πληροφορίες, οι οποίες νομολογιακά ερμηνεύονταν κατά τρόπο σύμφωνο προς τις επιμέρους διατάξεις της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ. Η Κ.Υ.Α. 77921/1440/14.9.1995 διακρίνει το δικαίωμα πρόσβασης των πολιτών σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και το δικαίωμα για γενική

⁸⁴ Νόμος 3422/12-12-2005 (ΦΕΚ Α 303/13.12.2005)

⁸⁵ Η ελληνική πολιτεία, πέραν της κύρωσης με νόμο της εν λόγω Σύμβασης, προχώρησε στις ακόλουθες νομοθετικές δράσεις στο πλαίσιο εφαρμογής της Σύμβασης. Για την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2003/4/ΕΚ για την Πρόσβαση του κοινού στην περιβαλλοντική πληροφόρηση, εξέδωσε την ΚΥΑ11764/653/2006 με θέμα « την πρόσβαση του κοινού στις δημόσιες αρχές για παροχή πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον». Επίσης εξέδωσε την ΚΥΑ 37111/2021/2003 με θέμα το « Καθορισμό τρόπου ενημέρωσης και συμμετοχής του κοινού κατά την διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων και έργων και δραστηριοτήτων σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ν.3010/2002 καθώς και την Οδηγία 2003/35/ΕΚ .

⁸⁶ Υ.Α. Η.Π. 11764/653/2006 - Πρόσβαση του κοινού στις δημόσιες αρχές για παροχή πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/4/ΕΚ «για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ» του Συμβουλίου. Αντικατάσταση της υπ αριθ. 77921/1440/95 κοινής υπουργικής απόφασης (795/Β)- ΦΕΚ 327,ΤΕΥΧΟΣ Β'.17.03.2006

⁸⁷ Η ΚΥΑ είναι των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης –Οικονομίας και Οικονομικών -Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων-Δικαιοσύνης

πληροφόρηση του κοινού για την κατάσταση του περιβάλλοντος. Σύμφωνα, λοιπόν με την Κ.Υ.Α. 77921/1440/14.9.1995, όλες οι διοικητικές υπηρεσίες του δημόσιου τομέα σε εθνικό, περιφερειακό, νομαρχιακό και τοπικό επίπεδο καθώς και τα εποπτευόμενα από αυτές νομικά πρόσωπα, δημόσιου αλλά και ιδιωτικού δικαίου, που κατέχουν πληροφορίες σχετικές με το περιβάλλον, οφείλουν να παρέχουν δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης σε περιβαλλοντικές πληροφορίες σε κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, χωρίς να χρειάζεται να δικαιολογεί έννομο συμφέρον.

Με την θέση σε ισχύ της Οδηγίας 2003/4/ ΕΚ «για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες» επήλθε και η αντικατάσταση της ανωτέρω ΚΥΑ στην ελληνική έννομη τάξη με την Κ.Υ.Α 11764/653 /2006 «για την Πρόσβαση του κοινού στις δημόσιες αρχές για παροχή πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον». Στη συγκεκριμένη Κοινή Υπουργική Απόφαση στο άρθρο 1, ορίζεται ότι οι διατάξεις της αποσκοπούν α) στην κατοχύρωση του δικαιώματος πρόσβασης στις περιβαλλοντικές πληροφορίες που κατέχουν οι δημόσιες αρχές ή για λογαριασμό των δημοσίων αρχών και στον προσδιορισμό των βασικών όρων και πρακτικών ρυθμίσεων για την άσκηση του δικαιώματος αυτού καθώς επίσης και β) στη διασφάλιση ότι σε κάθε περίπτωση οι περιβαλλοντικές πληροφορίες διατίθενται σταδιακά και διαδίδονται στο κοινό, προκειμένου να επιτυγχάνεται η ευρύτερη δυνατή συστηματική διάθεση και διάδοση τους στο κοινό , με τη χρήση ιδίως της τεχνολογίας των επικοινωνιών μέσω υπολογιστή ή/και με την ηλεκτρονική τεχνολογία , εφόσον υπάρχουν .

Κατά το άρθρο 2 της ανωτέρας ΚΥΑ , υπό τον όρο «περιβαλλοντική πληροφορία» νοείται οποιαδήποτε πληροφορία σε γραπτή, οπτική, ακουστική, ηλεκτρονική ή άλλη υλική μορφή, σχετικά με : α) την κατάσταση των στοιχείων του περιβάλλοντος, όπως ο αέρας και η ατμόσφαιρα, το νερό, το έδαφος, το χώμα, τα τοπία και οι φυσικές τοποθεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υδροβιοτόπων, των παράκτιων και των θαλάσσιων περιοχών, η βιοποικιλότητα και τα στοιχεία της, συμπεριλαμβανομένων και των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών και η αλληλεπίδραση μεταξύ των στοιχείων αυτών β) παράγοντες όπως οι ουσίες, η ενέργεια, ο θόρυβος, οι ακτινοβολίες ή τα απόβλητα συμπεριλαμβανομένων των ραδιενεργών αποβλήτων, οι εκπομπές και οι απορρίψεις και άλλες εκχύσεις στο περιβάλλον, που επηρεάζουν ή ενδέχεται να επηρεάσουν τα στοιχεία του περιβάλλοντος που αναφέρονται στο εδάφιο α΄. γ) μέτρα (συμπεριλαμβανομένων και των διοικητικών μέτρων), όπως οι πολιτικές, τα σχέδια, τα προγράμματα, η νομοθεσία, οι περιβαλλοντικές συμφωνίες και άλλες δραστηριότητες που επηρεάζουν ή ενδέχεται να επηρεάσουν τα στοιχεία του περιβάλλοντος που αναφέρονται στο εδάφιο α΄ και β΄.

Το άρθρο 3 της ΚΥΑ ρυθμίζει τη διαδικασία άσκησης του δικαιώματος πρόσβασης σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και συγκεκριμένα ορίζει ότι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει δικαίωμα ύστερα από γραπτή αίτηση του στις δημόσιες αρχές να λαμβάνει γνώση ή και να ζητά τη χορήγηση πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον χωρίς να επικαλείται την ύπαρξη εννόμου συμφέροντος (άρθρο 3 παρ.1). Η δημόσια αρχή, προς την οποία υποβάλλεται η αίτηση χορηγεί στον αιτούντα απόδειξη παραλαβής, στην οποία περιλαμβάνεται ο οικείος αριθμός πρωτοκόλλου, η προθεσμία, εντός της οποίας υφίσταται η υποχρέωση για παροχή πληροφοριών, καθώς και η επισήμανση της δυνατότητας άσκησης των δικαιωμάτων που προβλέπονται στο άρθρο 6. (άρθρο 3 παρ.2)

Οι δημόσιες αρχές λαμβάνοντας υπόψη τυχόν προθεσμίες, που θέτει ο αιτών, υποχρεούνται να απαντούν εγγράφως στις αιτήσεις και να παρέχουν τις αιτούμενες πληροφορίες που κατέχονται από τις ίδιες ή για λογαριασμό τους μέσα σε προθεσμία : α) 20 ημερών από την ημερομηνία παραλαβής της σχετικής αίτησης ή β) 2 μηνών από την ημερομηνία παραλαβής της σχετικής αίτησης, εάν λόγω όγκου και πολυπλοκότητας των αιτούμενων πληροφοριών δεν καθίσταται δυνατόν να τηρηθεί η αναφερόμενη στο εδάφιο α' προθεσμία των 20 ημερών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο αιτών ενημερώνεται το ταχύτερο δυνατόν και οπωσδήποτε πριν τη λήξη της προθεσμίας των 20 ημερών, για οποιαδήποτε τυχόν παράταση και τους λόγους που την υπαγορεύουν. Υπέρβαση των προθεσμιών της παραγράφου αυτής συγχωρείται σε περίπτωση ανωτέρας βίας, καθώς και όταν ο αιτών επικαλείται τη συνδρομή γεγονότων γνωστών στη δημόσια αρχή.(άρθρο 3 παρ.3)

Αν η αίτηση υποβληθεί σε αναρμόδια αρχή, η αρχή αυτή οφείλει, μέσα σε τρεις (3) ημέρες να την διαβιβάσει στην αρμόδια και να γνωστοποιήσει τούτο στον ενδιαφερόμενο. Στην περίπτωση αυτή η προθεσμία αρχίζει από τότε που περιήλθε η αίτηση στην αρμόδια αρχή. Για υποθέσεις αρμοδιότητας περισσότερων αρχών, οι προθεσμίες της παραγράφου 3 παρατείνονται κατά οκτώ (8) ακόμη ημέρες.(άρθρο 3 παρ.4)

Εάν κάποιο αίτημα δεν μπορεί να διεκπεραιωθεί λόγω αντικειμενικής αδυναμίας, ειδικά αιτιολογημένης, η αρμόδια αρχή οφείλει μέσα σε τρεις (3) ημέρες πριν την εκπνοή της προθεσμίας, να γνωστοποιήσει εγγράφως στον αιτούντα : α) τους λόγους της καθυστέρησης, β) τον υπάλληλο που έχει αναλάβει την υπόθεση για την παροχή των πληροφοριών και γ) κάθε άλλη χρήσιμη πληροφορία.(άρθρο 3 παρ.5)

Σε περίπτωση που η αίτηση διατυπώνεται κατά τρόπο υπερβολικά αόριστο, η δημόσια αρχή ζητά από τον αιτούντα, το συντομότερο δυνατό, και το αργότερο εντός της προθεσμίας που προβλέπεται στην παράγραφο 3 εδάφιο α, να διευκρινίσει την αίτηση και του παρέχει τη συνδρομή της προς τούτο, π.χ. παρέχοντας πληροφορίες σχετικά με τη χρησιμοποίηση των δημόσιων αρχείων που αναφέρονται στο εδάφιο γ της παραγράφου 9. Οι δημόσιες αρχές δύνανται, κατά περίπτωση, να απορρίπτουν αιτιολογημένα την αίτηση δυνάμει της παραγράφου 1 (εδάφιο α) του άρθρου 4 (άρθρο 3 παρ.6)

Εάν ο αιτών ζητά από δημόσια αρχή περιβαλλοντικές πληροφορίες με συγκεκριμένη μορφή ή μορφότυπο (συμπεριλαμβανομένων των αντιγράφων), η δημόσια αρχή ικανοποιεί το αίτημά του, εκτός των περιπτώσεων κατά τις οποίες: α) είναι ήδη προσιτές στο κοινό με άλλη μορφή ή μορφότυπο, ιδίως δυνάμει του άρθρου 7, που καθιστά εύκολη την πρόσβαση των αιτούντων, ή

β) κρίνεται εύλογο για τη δημόσια αρχή να χορηγήσει τις πληροφορίες αυτές με άλλη μορφή ή μορφότυπο, οπότε οφείλει να αναφέρει τους λόγους για τους οποίους τις παρέχει με τη συγκεκριμένη μορφή ή μορφότυπο.

Για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής, οι δημόσιες αρχές καταβάλλουν κάθε εύλογη προσπάθεια ώστε οι περιβαλλοντικές πληροφορίες που κατέχονται από τις ίδιες ή για λογαριασμό τους να παρέχονται με μορφή ή μορφότυπο που επιτρέπει την εύκολη αναπαραγωγή και πρόσβαση με τεχνολογίες επικοινωνιών μέσω υπολογιστή ή με άλλα ηλεκτρονικά μέσα. Οι λόγοι για τους οποίους απορρίπτεται εν όλω ή εν μέρει το αίτημα παροχής των πληροφοριών αυτών, με τη μορφή ή το μορφότυπο που ζητήθηκε,

γνωστοποιούνται στον αιτούντα εντός της προθεσμίας που αναφέρεται στην παράγραφο 3 εδάφιο α.(άρθρο 3 παρ.7).

Το δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες ασκείται με επιτόπια μελέτη ή με τη χορήγηση αντιγράφου, εκτός εάν η αναπαραγωγή του μπορεί να βλάψει το πρωτότυπο. Η σχετική δαπάνη αναπαραγωγής βαρύνει τον αιτούντα, με την επιφύλαξη εφαρμογής του άρθρου 5 της παρούσας απόφασης.

Για την ευχερή άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης : α) οι υπάλληλοι οφείλουν να υποστηρίζουν το κοινό στην αναζήτηση πρόσβασης σε πληροφορίες β) οι κατάλογοι των δημόσιων αρχών πρέπει να είναι προσιτοί στο κοινό και γ) οι δημόσιες αρχές υποχρεούνται να προβαίνουν στις αναγκαίες πρακτικές ρυθμίσεις όπως : στον καθορισμό των υπευθύνων ενημέρωσης, στην καθιέρωση και διατήρηση χώρων για την εξέταση των αιτούμενων πληροφοριών, στη δημιουργία μητρώων ή καταλόγων περιβαλλοντικών πληροφοριών που κατέχουν οι αρχές αυτές ή των κέντρων ενημέρωσης, με σαφείς αναφορές για το πού μπορούν να βρεθούν οι πληροφορίες αυτές. Οι δημόσιες αρχές ενημερώνουν με κάθε πρόσφορο μέσο το κοινό σχετικά με τα δικαιώματά του, σύμφωνα με την παρούσα απόφαση και παρέχουν στον κατάλληλο βαθμό, πληροφορίες, καθοδήγηση και συμβουλές.(άρθρο 3 παρ.8)

Σύμφωνα με το άρθρο 4 της ΚΥΑ , καθορίζονται οι προϋποθέσεις απορρίψεων των αιτήσεων και οι σχετικές εξαιρέσεις, καθώς η αρμόδια αρχή προς την οποία υποβάλλεται η αίτηση έχει τη δυνατότητα απόρριψης της αίτησης για παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών όταν η αίτηση α) είναι εμφανώς παράλογη ή διατυπώνεται κατά τρόπο υπερβολικά άοριστο λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 3 (παρ. 6), είναι ακατάλληπη, προδήλως αβάσιμη ή επαναλαμβάνεται κατά τρόπο καταχρηστικό.

β) αφορά ημιτελές υλικό ή ημιτελή έγγραφα και δεδομένα. Στη περίπτωση αυτή η δημόσια αρχή αναφέρει το όνομα της αρχής που ετοιμάζει το υλικό και τον εκτιμώμενο χρόνο που χρειάζεται για την ολοκλήρωσή του.

γ) αφορά εσωτερικές επικοινωνίες – ανακοινώσεις των δημόσιων αρχών λαμβανομένου υπόψη του δημόσιου συμφέροντος που εξυπηρετείται από τη δημοσιοποίηση των πληροφοριών αυτών.(άρθρο 4 παρ.1)

Οι δημόσιες αρχές μπορούν να απορρίψουν τις αιτήσεις για περιβαλλοντικές πληροφορίες εάν η δημοσιοποίηση των πληροφοριών αυτών θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά:

α) τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των συνόδων του Υπουργικού Συμβουλίου και των διαδικασιών των δημόσιων αρχών, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

β) τις διεθνείς σχέσεις, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική άμυνα.

γ) τη λειτουργία της δικαιοσύνης, την δυνατότητα κάθε προσώπου για δίκαιη δίκη ή τη δυνατότητα μιας δημόσιας αρχής να διεξαγάγει έρευνα ποινικού ή πειθαρχικού χαρακτήρα.

δ) τον εμπιστευτικό χαρακτήρα εμπορικών ή βιομηχανικών πληροφοριών, όταν προβλέπεται από τις κείμενες διατάξεις, προκειμένου να προστατευθεί θεμιτό οικονομικό συμφέρον, συμπεριλαμβανομένου του δημόσιου συμφέροντος για την τήρηση του εμπιστευτικού χαρακτήρα των στατιστικών στοιχείων και του φορολογικού απορρήτου.

ε) τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

στ) τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των προσωπικών δεδομένων ή αρχείων που αφορούν φυσικό πρόσωπο όταν το εν λόγω πρόσωπο δεν έχει συναινέσει στην δημοσιοποίηση των πληροφοριών, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις κείμενες διατάξεις.

ζ) τα συμφέροντα προστασίας οιαδήποτε προσώπου το οποίο έχει δώσει τις αιτούμενες πληροφορίες εθελουσίως χωρίς να του επιβάλλεται ή να είναι δυνατό να του επιβληθεί νομική υποχρέωση, εκτός εάν το συγκεκριμένο πρόσωπο έχει συναινέσει στην δημοσιοποίηση των εν λόγω πληροφοριών.

η) την προστασία του περιβάλλοντος στο οποίο αναφέρονται οι ως άνω πληροφορίες, όπως ο εντοπισμός σπάνιων ειδών.(άρθρο 4 παρ.2)

Οι λόγοι απόρριψης που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 ερμηνεύονται συσταλτικά, λαμβανομένου υπόψη, για τη συγκεκριμένη περίπτωση, του δημόσιου συμφέροντος που εξυπηρετεί η δημοσιοποίηση των πληροφοριών. Σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, το δημόσιο συμφέρον που εξυπηρετεί η δημοσιοποίηση των πληροφοριών σταθμίζεται συγκριτικά προς το συμφέρον που εξυπηρετεί η άρνηση. Οι δημόσιες αρχές δεν μπορούν, δυνάμει της παραγράφου 2 εδάφια α), δ), στ), ζ) και η), να προβαίνουν στην απόρριψη αιτήσεων που αφορούν πληροφορίες σχετικά με εκπομπές στο περιβάλλον. Η άρνηση παροχής, συνολικά ή εν μέρει, των αιτούμενων πληροφοριών κοινοποιείται στον αιτούντα εγγράφως ή ηλεκτρονικά, εντός της προθεσμίας του άρθρου 3 παράγραφος 3 εδάφιο α) ή, κατά περίπτωση, εδάφιο β). Η κοινοποίηση πρέπει να αναφέρει τους λόγους της απόρριψης και να περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τη ένδικη προστασία που προβλέπεται στο άρθρο 6 της παρούσας απόφασης.(άρθρο 4 παρ.6)

Σύμφωνα με το άρθρο 5, η πρόσβαση στα δημόσια αρχεία ή καταλόγους που καταρτίζονται και τηρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 παράγραφος 9 και η επιτόπια εξέταση αιτούμενων πληροφοριών είναι δωρεάν, δύναται ωστόσο με κοινή απόφαση των Υπουργών ΠΕΧΩΔΕ και Οικονομίας και Οικονομικών να επιβληθούν τέλη για την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών. Τα τέλη αυτά δεν θα υπερβαίνουν ένα εύλογο ποσό.(άρθρο 5)⁸⁸

Σε περίπτωση που ο αιτών θεωρεί ότι η δημόσια αρχή α) αγνόησε την αίτησή του για παροχή πληροφοριών, λόγω παρέλευσης των προθεσμιών της παραγράφου 3 του άρθρου 3 (έμμεση απόρριψη), ή β) απέρριψε την αίτησή του αδικαιολόγητα (πλήρως ή εν μέρει) ή γ) απάντησε πλημμελώς ή δ) δεν αντιμετώπισε το αίτημά του σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3, δικαιούται:

1) Να ασκήσει το δικαίωμα αποζημίωσης, λόγω υπέρβασης των προθεσμιών που προβλέπονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 3 (έμμεση απόρριψη), ενώπιον της Ειδικής Επιτροπής της παραγράφου 13 του άρθρου 5 του ν. 1943/1991 όπως ισχύει, κατά τα οριζόμενα στις παραγράφους 7, 8, 9 και 10 του εν λόγω άρθρου, όπως ισχύουν.

2) Να ασκήσει αγωγή αποζημίωσης ενώπιον του αρμοδίου Δικαστηρίου σύμφωνα με τις περί αστικής ευθύνης διατάξεις. Το δικαίωμα αυτό έχουν και οι τρίτοι οι οποίοι ενδεχομένως ζημιώνονται από τη δημοσιοποίηση των πληροφοριών.

---

⁸⁸ Σε περίπτωση επιβολής τέλους, οι δημόσιες αρχές δημοσιεύουν και διαθέτουν στους αιτούντες πίνακα αυτών των τελών καθώς και πληροφορίες όσον αφορά τις συνθήκες υπό τις οποίες ένα τέλος μπορεί να επιβληθεί ή να αρθεί.(άρθρο 5 παρ.3)

3) Να ασκήσει ενδικοφανή προσφυγή ενώπιον της Ειδικής Επιτροπής της παραγράφου 13 του άρθρου 5 του ν. 1943/1991 όπως ισχύει, κατά τα οριζόμενα στις παραγράφους 7, 8, 9 και 10 του εν λόγω άρθρου, όπως ισχύουν, για την τροποποίηση ή επανεξέταση των πράξεων ή παραλείψεων της δημόσιας αρχής.(άρθρο 6)⁸⁹

Κατ' άρθρο 7, οι δημόσιες αρχές οργανώνουν τις περιβαλλοντικές πληροφορίες της αρμοδιότητας τους που κατέχουν καθώς και αυτών που κατέχουν ή κατέχονται για λογαριασμό τους με σκοπό την ενεργητική και συστηματική διάδοση τους, ιδίως με την τεχνολογία των επικοινωνιών μέσω υπολογιστή, εφόσον υπάρχουν. Οι πληροφορίες που παρέχονται με την τεχνολογία των επικοινωνιών μέσω υπολογιστή δεν είναι υποχρεωτικό να περιλαμβάνουν στοιχεία που έχουν συγκεντρωθεί πριν από την έναρξη ισχύος της παρούσας, εκτός αν τα στοιχεία αυτά είναι ήδη διαθέσιμα υπό ηλεκτρονική μορφή. Οι περιβαλλοντικές πληροφορίες καθίστανται σταδιακά διαθέσιμες σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων που είναι εύκολα προσιτές στο κοινό μέσω δημοσίων δικτύων τηλεπικοινωνιών. Οι πληροφορίες, που πρέπει να παρέχονται και να διαδίδονται, ενημερώνονται κατά περίπτωση και περιλαμβάνουν τουλάχιστον: α) τα κείμενα των διεθνών συνθηκών, συμβάσεων ή συμφωνιών και τους νόμους με τους οποίους αυτές έχουν κυρωθεί καθώς και τα κείμενα της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας που αφορούν στο περιβάλλον ή αναφέρονται σ' αυτό, β) τις πολιτικές, τα σχέδια και τα προγράμματα που συνδέονται με το περιβάλλον, γ) τις εκθέσεις προόδου που εκπονούν, ή τηρούν σε ηλεκτρονική μορφή, δημόσιες αρχές σχετικά με την εφαρμογή των στοιχείων που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β), δ) τις εκθέσεις για την κατάσταση του περιβάλλοντος οι οποίες αναφέρονται στην παράγραφο 3, ε) τα δεδομένα ή τις περιλήψεις των δεδομένων που προκύπτουν από το έλεγχο δραστηριοτήτων που επηρεάζουν ή ενδέχεται να επηρεάσουν το περιβάλλον, στ) τις αποφάσεις έγκρισης περιβαλλοντικών όρων και τις περιβαλλοντικές συμφωνίες ή μια αναφορά για το πού μπορεί να αναζητηθεί

---

⁸⁹ Η ενδικοφανής προσφυγή ασκείται μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση στον αιτούντα της απάντησης της δημόσιας αρχής ή από την ημερομηνία παρέλευσης των προθεσμιών της παραγράφου 3 του άρθρου 3. (έμμεση απόρριψη). Πριν την έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής, η Ειδική Επιτροπή του ΥΠΕΣΔΑ ή της Περιφέρειας, μπορεί να ζητά τη γνώμη της αρμόδιας κατά περίπτωση Υπηρεσίας Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ ή της Περιφέρειας, επί θεμάτων ουσίας της ενδικοφανούς προσφυγής. Η απόφαση της Ειδικής Επιτροπής επί της ενδικοφανούς προσφυγής γνωστοποιείται μέσα σε προθεσμία 45 ημερών από την άσκησή της. Οι αποφάσεις της Ειδικής της Ειδικής Επιτροπής επί των ενδικοφανών προσφυγών κοινοποιούνται στην αρμόδια Υπηρεσία για Διεθνή και Ευρωπαϊκά θέματα του ΥΠΕΧΩΔΕ, προκειμένου να συνταχθούν οι σχετικές εκθέσεις εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας απόφασης, σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 9 (παρ. 2) αυτής. Κατά της απόφασης της Ειδικής Επιτροπής επί της ενδικοφανούς προσφυγής, ο ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή ουσίας ενώπιον του αρμόδιου Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου. Σε περίπτωση που παρέλθει η ανωτέρω προθεσμία των 45 ημερών, η προσφυγή ουσίας ενώπιον του αρμόδιου Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου ασκείται κατά της τεκμαιρόμενης, από την πάροδο της ως άνω προθεσμίας, απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής. Οι αποφάσεις των Δικαστηρίων είναι δεσμευτικές για τη δημόσια αρχή που κατέχει την πληροφορία, με την έννοια ότι η εν λόγω αρχή υποχρεούται στην εφαρμογή των ως άνω αποφάσεων σχετικά με την παροχή της αιτηθείσας πληροφορίας την οποία άμεσα ή έμμεσα είχε αρχικά απορρίψει.

ή να βρεθεί η πληροφορία στο πλαίσιο του άρθρου 3, ζ) τις μελέτες του αντίκτυπου στο περιβάλλον και τις αξιολογήσεις των κινδύνων που αφορούν τα στοιχεία του περιβάλλοντος που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο α) ή μια αναφορά για το πού μπορεί να αναζητηθεί ή να βρεθεί η πληροφορία στο πλαίσιο του άρθρου 3. Οι δημόσιες αρχές μεριμνούν για τη δημοσίευση, σε τακτικά χρονικά διαστήματα που δεν υπερβαίνουν την τετραετία, εθνικών και, ενδεχομένως, περιφερειακών ή τοπικών εκθέσεων σχετικά με την κατάσταση του περιβάλλοντος. Οι εκθέσεις αυτές περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με την ποιότητα του περιβάλλοντος και τις πιέσεις που υφίσταται. Σε περίπτωση άμεσης απειλής της ανθρώπινης ζωής ή του περιβάλλοντος λόγω ανθρώπινης δραστηριότητας ή φυσικών αιτιών, διαδίδονται άμεσα και χωρίς καθυστέρηση όλες οι πληροφορίες που κατέχονται από τις δημόσιες αρχές ή για λογαριασμό τους και οι οποίες θα ήταν δυνατόν να επιτρέψουν στο κοινό, που ενδέχεται να θιγεί, να λάβει μέτρα για την πρόληψη ή τον περιορισμό των ζημιών από την έν λόγω απειλή. Οι δημόσιες αρχές μπορούν να ικανοποιούν τις απαιτήσεις του παρόντος άρθρου με τη δημιουργία συνδέσεων με ιστοσελίδες του Διαδικτύου, στις οποίες θα μπορούν να αναζητούνται οι πληροφορίες. Η Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ διασφαλίζει στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

Σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 8 της ΚΥΑ, οι δημόσιες αρχές πρέπει να εξασφαλίζουν, στο μέτρο του δυνατού, ότι οι πληροφορίες που συλλέγονται από τις ίδιες ή για λογαριασμό τους είναι ενημερωμένες, ακριβείς και συγκρίσιμες. Κατόπιν αιτήσεως, οι δημόσιες αρχές απαντούν σε αιτήσεις παροχής των πληροφοριών που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο β), υποδεικνύοντας στον αιτούντα πού μπορούν να βρεθούν πληροφορίες, εφόσον διατίθενται, σχετικά με τις διαδικασίες μέτρησης, συμπεριλαμβανομένων των μεθόδων ανάλυσης, δειγματοληψίας και προ επεξεργασίας των δειγμάτων που χρησιμοποιούνται για τη συλλογή της αιτούμενης πληροφορίας, ή αναφέροντας μια τυποποιημένη διαδικασία που χρησιμοποιήθηκε. Οι αρμόδιες Υπηρεσίες Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ γνωμοδοτούν επί ερωτημάτων που τους θέτουν άλλες δημόσιες αρχές σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου και εν γένει επί θεμάτων εφαρμογής της ΚΥΑ. Οι Διευθύνσεις Περιβάλλοντος των Περιφερειών και οι αρμόδιες υπηρεσίες των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, υποχρεούνται να αποστέλλουν ετησίως στη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ, έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 6 και 7 της παρούσας απόφασης. Η έκθεση αυτή καταρτίζεται σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής ΕΚ και διαβιβάζεται στην Επιτροπή το αργότερο στις 14.08.2009. (άρθρο 9)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

- Η πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία στην Ελλάδα

Στη συνέχεια παρατίθενται, αναλυτικά, παράδειγμα περιβαλλοντικού ζητήματος, με κρίσιμης σημασίας θέμα, τη δυνατότητα ή μη της πληροφόρησης του κοινού για την εξέλιξη και την τελική έκβασή της και την επίδραση της Σύμβασης του Άαρχους.

Η Λειτουργία λατομείων στο Μαρκόπουλο Αττικής

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση των λατομείων «Μαρκοπούλου ΑΒΕΕ» και «Αφοί Σταύρου Λατομεία-Έτοιμο Μπετόν Α.Ε.», από τα μεγαλύτερα της χώρας (έκτασης 730 και 560 στρεμμάτων αντίστοιχα), τα οποία λειτουργούν πλέον των 40 ετών σε απόσταση ενός (1) χλμ. από το Μαρκόπουλο και σε εγγύτητα με αρχαιολογικό χώρο. Η λειτουργία τους οφειλόταν σε εξασφάλιση αδειοδοτήσεων από τους εκάστοτε αρμόδιους κεντρικούς διοικητικούς φορείς, αλλά για πιο ήπιες χρήσεις. Την τελευταία δεκαετία σημειώθηκαν αντιδράσεις για τη λειτουργία τους, αλλά λόγω του πολύπλοκου θεσμικού πλαισίου, σε συνδυασμό με τις εκάστοτε διοικητικές πράξεις και τροπολογίες, ευνοήθηκε η λειτουργία τους.

Ειδικότερα :

- Το Νοέμβριο του 1999 υπεγράφη η τελευταία παράταση κανονικής λειτουργίας τους έως το 2003.
- Από τους Επιθεωρητές Περιβάλλοντος επιβλήθηκε πρόστιμο (ύψους 400.000 ευρώ στα Λατομεία Σταύρου και 300.000 ευρώ στα Λατομεία Μαρκοπούλου) για παραβίαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και πρόκληση σοβαρών μη αναστρέψιμων αλλοιώσεων στο τοπίο και στο περιβάλλον.
- Τον Οκτώβριο του 2003 υπεγράφη μια ακόμη παράταση τριών ετών, με σκοπό την περιβαλλοντική αποκατάσταση των λατομείων, τα οποία λειτουργούσαν κανονικά το εν λόγω διάστημα.
- Το Μάρτιο του 2005 χορηγήθηκε έγκριση από την Περιφέρεια Αττικής των δύο Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, που είχαν υποβληθεί από τις εταιρίες, για την «αποκατάσταση» των δύο λατομείων. Σύμφωνα με τη μελέτη αποκατάστασης έπρεπε να πραγματοποιείται εξόρυξη ταυτόχρονα, επομένως να συνεχίζονται οι εργασίες τουλάχιστον για 3 έτη.
- Την 5.5.2006 η Επιτροπή Αναστολών του ΣτΕ αποφάσισε την αναστολή εργασιών στα δύο λατομεία.
- Παρά την επιβολή υψηλών προστίμων (έως και 4 εκ. ευρώ), τα λατομεία εξακολουθούν την εξορυκτική δραστηριότητά τους (το 2009 από το ΙΓΜΕ διαπιστώθηκαν νέες εκσκαφές), υποβαθμίζοντας την περιοχή (ρύπανση ατμόσφαιρας, αισθητική υποβάθμιση τοπίου, αλλοίωση φυσικού περιβάλλοντος, κ.ά.). Σύμφωνα με μετρήσεις του ΠΑΚΟΕ (Πανελλήνιο

Κέντρο Οικολογικών Ερευνών)⁹⁰, τον Οκτώβριο του 2006 οι συγκεντρώσεις των μικροσωματιδίων PM10 υπερεκρνούσαν έως 900% τα επιτρεπτά όρια και το διοξείδιο του θείου (SO₂) άνω των ανώτατων επιτρεπτών συγκεντρώσεων. Περαιτέρω επιβαρυντική ήταν η λειτουργία παράνομων χωματερών εντός των εγκαταστάσεων, οι οποίες χρησιμοποιούνται μη σύννομα από όμορους δήμους, ρυπαίνοντας ανεξέλεγκτα.

Η εφαρμογή της Σύμβασης του Aarhus στη συγκεκριμένη περίπτωση θα είχε ως εξής:

- Οι αρμόδιες κρατικές αρχές (Νομαρχία, συναρμόδια υπουργεία, κ.λπ.) διαθέτουν τα απαραίτητα δεδομένα (περιβαλλοντικές μελέτες, επιπτώσεις στο περιβάλλον, αδειοδοτήσεις, οικεία νομοθεσία, κ.λπ.) που αναφέρονται στη λειτουργία των λατομείων, προσβάσιμα στο κοινό, το οποίο θα είχε έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση για την έλλειψη άδειας λειτουργίας των λατομείων αλλά και σχετική με τις περιβαλλοντικές μελέτες.
- Με απλή υποβολή αίτησης οι κάτοικοι της περιοχής ή ο οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος, ανεξαρτήτως έννομου συμφέροντος, θα είχε πρόσβαση στα προαναφερόμενα δεδομένα (εντός χρονικού διαστήματος 2 μηνών) καθώς και η συγκεκριμένη περίπτωση δεν εμπίπτει στις εξαιρέσεις του άρθρου 4 του Ν. 3422/2005 91 (Κύρωση Σύμβασης Aarhus).

---

⁹⁰ Με ίδρυση το 1979 από ομάδα επιστημόνων, και έδρα στην Αθήνα, το ΠΑΚΟΕ είναι μη κερδοσκοπικός φορέας του ιδιωτικού τομέα, με στόχο τη βελτίωση του περιβάλλοντος και την προστασία του καταναλωτή. Τα πεδία ενδιαφερόντων του καλύπτουν ευρεία περιοχή δραστηριοτήτων: α) Μετρήσεις ρύπανσης-μόλυνσης θάλασσα, στον αέρα, στο έδαφος και σε πόσιμα νερά και τρόφιμα, β) Συνέπειες της ρύπανσης στα οικοσυστήματα και στη δημόσια υγεία, γ) Ποιότητα εργασιακού περιβάλλοντος, δ) Διαχείριση και προστασία δασών βιοτόπων και ειδών υπόεξαφάνιση, ε) Εφαρμογές εναλλακτικών πηγών ενέργειας, στ) Περιβαλλοντικές μελέτες, κλπ.

⁹¹ Άρθρο 4. Αίτημα για περιβαλλοντικές πληροφορίες δύναται να απορρίπτεται, εάν η κοινολόγηση θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις: (α) Στον εμπιστευτικό χαρακτήρα των εργασιών των Δημοσίων Αρχών, σε περίπτωση που ο εν λόγω εμπιστευτικός χαρακτήρας προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο • (β) Στις διεθνείς σχέσεις, στην εθνική άμυνα ή στη δημόσια ασφάλεια • (γ) Στην πορεία της δικαιοσύνης, στη δυνατότητα ενός ατόμου να τυγχάνει δίκαιης κρίσης ή στη δυνατότητα μιας Δημόσιας Αρχής να διεξάγει έρευνα ποινικού ή πειθαρχικού χαρακτήρα • (δ) Στον εμπιστευτικό χαρακτήρα εμπορικών και βιομηχανικών πληροφοριών, σε περίπτωση που ο εν λόγω εμπιστευτικός χαρακτήρας προστατεύεται βάσει του νόμου, προκειμένου να προστατεύεται νόμιμο οικονομικό συμφέρον. Εντός του πλαισίου αυτού, κοινολογούνται πληροφορίες σχετικά με εκπομπές οι οποίες είναι σημαντικές για την προστασία του περιβάλλοντος. (ε) Σε δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας • (στ) Στον εμπιστευτικό χαρακτήρα προσωπικών δεδομένων ή/και φακέλων που σχετίζονται με φυσικό πρόσωπο, σε περίπτωση που το εν λόγω πρόσωπο δεν έχει συγκατατεθεί στην κοινολόγηση των πληροφοριών στο κοινό, σε περίπτωση που ο εν λόγω εμπιστευτικός χαρακτήρας προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο • (ζ) Στα συμφέροντα τρίτου Μέρους, το οποίο έχει παράσχει τις ζητούμενες πληροφορίες, χωρίς το εν λόγω Μέρος να υπέχει νομική υποχρέωση ή να είναι δυνατόν να υποχρεωθεί νομικά να το πράξει, και σε περίπτωση που το εν λόγω Μέρος δεν συγκατατίθεται στην ανακοίνωση του υλικού • ή (η) Στο περιβάλλον το οποίο αφορούν οι πληροφορίες, όπως οι χώροι αναπαραγωγής σπανίων ειδών.

Οι προαναφερόμενοι λόγοι απόρριψης ερμηνεύονται υπό στενή έννοια, λαμβανομένου υπόψη του δημοσίου συμφέροντος που εξυπηρετείται από την κοινολόγηση και λαμβανομένου υπόψη κατά πόσον οι ζητούμενες πληροφορίες σχετίζονται με εκπομπές στο περιβάλλον.

- Τα λατομεία αποτελούν εξορυκτική βιομηχανία (Παράρτημα I, παράγραφος 16 του Ν.3422/2005)⁹² και στην περίπτωση της απαιτείται διαδικασία για τη λήψη απόφασης για την έναρξη της δραστηριότητας (Άρθρο 6 του Ν. 3422/2005, συμμετοχή του κοινού σε αποφάσεις για ειδικές δραστηριότητες). Ακόμη και για την εν λόγω περίπτωση με πολυετή λειτουργία λατομείων, οποιαδήποτε μεταβολή ή επέκταση των δραστηριοτήτων τους υπόκειται στο Ν. 3422/2005 (παράρτημα I παράγραφος 22). Συνεπώς το κοινό θα είχε, σύμφωνα με τα οριζόμενα από τη νομοθεσία, τη δυνατότητα υποβολής σχολίων, γνωμοδοτήσεων και αναλύσεων και να συμμετάσχει στη διαδικασία της έγκρισης.
- Σχετικά με αποφάσεις των αρχών επί του συγκεκριμένου θέματος (π.χ. την τριετή παράταση λειτουργίας τους το 2003), το κοινό θα έπρεπε να τύχει άμεσης ενημέρωσης από τις πρώτες, με χορήγηση των αιτιολογιών τους, κ.λπ.
- Το κοινό εκτιμώντας ότι έχει τύχει ελλιπούς πληροφόρησης αναφορικά με τις δραστηριότητες των λατομείων, θα είχε τη δυνατότητα (άρθρο 9) να προσφύγει στη δικαιοσύνη προσβάλλοντας αποφάσεις για παράταση της λειτουργίας των λατομείων.

---

⁹²Παράρτημα I, Κατάλογος Δραστηριοτήτων που αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφος 1, περίπτωση (α) 16. Λατομεία και υπαίθρια ορυχεία εκτάσεως άνω των 25 εκταρίων, ή όταν πρόκειται για τύρφη, άνω των 150 εκταρίων.

Συμπεράσματα

Από την εξέταση των προαναφερόμενων περιπτώσεων και από τις διαπιστώσεις που προέκυψαν από αυτή, συνάγεται ότι η εφαρμογή των αρχών της Σύμβασης Αρχαίους δεν έχει τύχει πλήρους και ικανοποιητικής εφαρμογής σε ικανό ποσοστό περιπτώσεων στην Ελλάδα. Η από πλευράς κρατικών ή τοπικών διοικητικών υπηρεσιών και εμπλεκόμενων φορέων, αναποφασιστικότητα, έλλειψη πρωτοβουλίας, μη διάθεση ανάληψης ευθυνών ή ακόμη χειρότερα μη διάθεση συνεργασίας με το κοινό ή συγκάλυψη μη σύννομων επεμβάσεων ή υλοποιήσεων έργων (ελλείψεις ΜΠΕ, χωροθέτηση σε ευαίσθητους ή προστατευόμενους τόπους, κ.ά.), είχε ως συνέπεια την πρόκληση βαρύτατων πληγμάτων σε μεγάλο αριθμό προικισμένων περιβαλλοντικά περιοχών της ελληνικής γης.

Η επαρκής και αξιόπιστη γνώση των δεδομένων, των παραμέτρων και των συνθηκών ενός περιβαλλοντικού προβλήματος καθιστά δυνατή την αναζήτηση κατάλληλου χειρισμού και πρακτικής και τελικά εφικτή τη διασφάλιση της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης.

Καταλυτικής σημασίας σημείο κοινωνικής προόδου και περιβαλλοντικής δημοκρατίας είναι η συνειδητοποίηση και χρήση των δικαιωμάτων ενημέρωσης, συμμετοχής και δικαστικής προστασίας από πλευράς πολιτών, που παρέχει η Σύμβαση, που ως εργαλείο περιβαλλοντικών πολιτικών και με την προσδοκία της επίτευξης λύσης που μπορεί να εγγραφεί, ενθαρρύνει το κοινό - τους πολίτες στη διεκδίκηση, στην ενεργοποίηση και στην προάσπιση περιβαλλοντικών αγαθών. Τόσο στην Ελλάδα όσο και σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, η πρόσβαση στην έγκυρη και έγκαιρη πληροφόρηση συνέβαλε στην ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και στην ενεργοποίηση των πολιτών. Αντίθετα, το έλλειμμα περιβαλλοντικής πληροφόρησης και συνειδητοποίησης έχει αποτελέσει αιτία μη θετικής έκβασης περιβαλλοντικών ζητημάτων. Η εμπειρία έχει αποδείξει ότι όταν πολίτες έχουν αποταθεί ζητώντας πληροφορίες σε υπουργεία ή υπηρεσίες τους για περιβαλλοντικά ζητήματα που τους ενδιαφέρουν, η ανταπόκριση, πέραν των όποιων γραφειοκρατικών κωλυμάτων, δεν ήταν πάντα υποδειγματική (αποφυγή έγγραφης απάντησης, αδικαιολόγητη καθυστέρηση απάντησης, ελλιπής ή αποσπασματική απάντηση, κ.ά.).

Αξίζει να αναφερθεί επίσης το γεγονός ότι πλέον ο πολίτης σε ατομικό ή συλλογικό επίπεδο, καθίσταται «συνομιλητής» του κράτους ή του δημόσιου φορέα και «συμμέτοχος» στη λήψη περιβαλλοντικών αποφάσεων που τον ενδιαφέρουν ή τον αφορούν. Παράλληλα το δικαίωμα δικαστικής προστασίας κατοχυρώνει και διασφαλίζει τα απορρέοντα από τη Σύμβαση δικαιώματα. Πέραν της θεραπείας των όποιων θεσμικών ή γραφειοκρατικών αγκυλώσεων, η αναγνώριση του δικαιώματος στην περιβαλλοντική πληροφόρηση και αυτού της συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων που καθίσταται υποχρέωση ενημέρωσης από πλευράς των κρατικών και δημόσιων υπηρεσιών, συνδέεται με τη βέλτιστη δυνατή προάσπιση της διαφύλαξης και προστασίας του περιβάλλοντος.

Τόσο οι αντιδράσεις όσο και οι επιλογές και οι προτάσεις της κοινής γνώμης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι αναπτυξιακές πολιτικές να είναι προϊόντα διαφάνειας,

συναίνεσης και δημοκρατικών διαδικασιών. Η συμπόρευση με τις αρχές της Σύμβασης του Άαρχους αποτελεί πολύ σημαντική ευκαιρία βελτίωσης καθιερωμένων έως σήμερα πρακτικών που ευθύνονται ως ένα βαθμό για συνέπειες στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.

Η Σύμβαση του Άαρχους προσφέρει νομικό υπόβαθρο για την εφαρμογή των σημείων αυτών ώστε η όποια πολιτική απόφαση να τυγχάνει τουλάχιστον της μέγιστης δυνατής συναίνεσης και αποδοχής του κοινού, με κριτήρια όχι μόνο οικονομικά αλλά και κοινωνικά και ηθικά απέναντι στις ερχόμενες γενιές. Η ικανή εφαρμογή της αποτελεί σημαντικό μέσο διαφύλαξης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και διασφάλισης προϋποθέσεων για την αειφορία και την βιώσιμη ανάπτυξη. Επίσης, η επίτευξη των σκοπών της Σύμβασης προϋποθέτει σωστή οργάνωση και εύρυθμη λειτουργία της Διοίκησης, πολιτική κουλτούρα και διοικητική πρακτική αποδεσμευμένη από εμμονές ως προς την έννοια του εμπιστευτικού και αντίστοιχα, νοοτροπία των πολιτών απαλλαγμένη από καχυποψία έναντι των υπηρεσιών.

Προϋποθέτει επίσης ότι όλοι οι ενδιαφερόμενοι – δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς-έχουν συνειδητοποιήσει τη σημασία που έχει για την προστασία του περιβάλλοντος και τη δημοκρατία γενικότερα, η τήρηση των κανόνων της πληροφόρησης των πολιτών στα διάφορα στάδια της διαδικασίας νομοθέτησης και διοικητικής δράσης, καθώς και η ενεργός συμμετοχή της κοινωνίας στις διαδικασίες αυτές.

Με τη διεθνή αυτή Σύμβαση δεν διευρύνεται μόνο ο γεωγραφικός χώρος, στον οποίο κατοχυρώνονται τα προαναφερθέντα δικαιώματα, με την επέκτασή του σε εκείνες από τις συμβαλλόμενες χώρες που δεν είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά εξειδικεύονται και συγκεκριμενοποιούνται και τελικώς ενισχύονται σε σημαντικό βαθμό τα δικαιώματα αυτά και παράλληλα θεσπίζονται διαδικαστικές εγγυήσεις για να εξασφαλιστεί η δυνατότητα αποτελεσματικής άσκησής τους.

Το ερώτημα που εύλογα ανακύπτει είναι το αν και κατά πόσο το κοινοτικό και το εθνικό μας δίκαιο μπορούν να εξυπηρετήσουν αποτελεσματικά τους στόχους της σύμβασης του Άαρχους. Πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η σύμβαση του Άαρχους δεν δημιουργήθηκε σε κενό δικαίου. Τόσο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Κοινότητας όσο και σε επίπεδο εθνικού δικαίου των κρατών μελών υπήρχε για αρκετό χρονικό διάστημα σχετική νομοθεσία που λειτουργούσε ικανοποιητικά. Οι αλλαγές που επέφερε η σύμβαση του Άαρχους ήταν βέβαια σημαντικές και αξιοσημείωτες, αλλά σε καμία περίπτωση θεμελιακές στον τρόπο προσέγγισης των σχετικών ζητημάτων.

Βιβλιογραφία:

1. Γεραπετρίτης Γιώργος , Το δικαίωμα περιβαλλοντικής πληροφόρησης : Σύγχρονες τάσεις σε Ελλάδα και Ευρώπη, Περιοδικό Περιβάλλον και Δίκαιο 2/2000, σελ.172-188.
2. Γκιζάρη – Ξανθοπούλου Α., *Οι νέοι μηχανισμοί περιβαλλοντικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2003 .
3. Ζιάμος Γ.- Παναγιωτόπουλος Π.- Ρουμελιώτου Β., *Περιβαλλοντική πληροφόρηση και συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων*, Νόμος και Φύση, Βιβλιοθήκη Περιβαλλοντικού Δικαίου – 10, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2003.
4. Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΙΜΔΑ) ,*Η Προστασία του Περιβάλλοντος στο δίκαιο και στην πράξη*, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2008.
5. Καρακώστας Ι., *Περιβάλλον και Δίκαιο – Δίκαιο Διαχείρισης* , Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2000.
6. Κυριτσάκη Ι., *Το Δικαίωμα στο Περιβάλλον υπό το πρίσμα του Δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε , Αθήνα – Θεσσαλονίκη , 2010.
7. Κουτούπα – Ρεγκάτου Ε. , *Δίκαιο του Περιβάλλοντος* ,2^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2007.
8. Κορκόβελος Χ., *Η προστασία του περιβάλλοντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2007.
9. Σιούτη Γ., *Εγχειρίδιο Δικαίου Περιβάλλοντος* , Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε, Αθήνα – Θεσσαλονίκη , 2011.
10. Μενουδάκος Κ. , Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας (1997), *Η Σύμβαση του Άρχους και η νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή των πολιτών*, Νοέμβριος 1997.
11. Σκουρής Β., *Ερμηνεία Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2003.
12. Στάγκος Π. Ν. – Σαχπεκίδου Ε. Ρ., *Δίκαιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2000.
13. Τσάλτας Ι. Γρηγόρης-Γρηγορίου Παναγιώτης, *Κοινοτικές στρατηγικές για το περιβάλλον*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα , 1994

14. Φλογαΐτη Ευ, *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, Εκδόσεις Αντ.Σάκκουλα – Αθήνα 2011.
15. «Πέντε χρόνια μετά τη Σύμβαση του Άαρχους για Περιβαλλοντική Πληροφόρηση, Προσφυγή στη Δικαιοσύνη και Συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων» Ελληνικής Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς και σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιβάλλοντος , Αθήνα Μάϊος 2013

Άρθρα:

1. Μενουδάκος Κ: «Η Σύμβαση του Άαρχους και Κοινοτικό Δίκαιο: Μια συγκριτική Προσέγγιση» στο συνέδριο «Πέντε χρόνια μετά την Σύμβαση του Άαρχους για Περιβαλλοντική Πληροφόρηση , Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη και Συμμετοχή Των Πολιτών σε θέματα Περιβάλλοντος», 28 Μαΐου 2003.
2. Καραγεώργου Β.: «Η πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά ζητήματα υπό το πρίσμα της επιρροής της Σύμβασης του Άαρχους και της πρόσφατης νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης»- ΠερΔικ: 2/2013, Αρ.τεύχους 64.

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- 1 http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm
- 2 <http://www.unece.org>
- 3 <http://www.ypeka.gr>
- 4 <http://www.synigoros.gr>
- 5 <http://www.nomosphysis.org>.

Νομοθεσία

1. Νόμος 3422/2005 (ΦΕΚ 303/13.12.2005) «*Κύρωση της Σύμβασης του Aarhus για την πρόσβαση σε πληροφορίες, την συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα*»
2. Νόμος 1650/1986 (ΦΕΚ 160 Α'/15-16.10.1986) «*Για την προστασία του περιβάλλοντος*»
3. Οδηγία 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων «*σχετικά με την ελεύθερη πληροφόρηση σε θέματα περιβάλλοντος*»
4. Οδηγία 2003/4/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «*για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες*»
5. Οδηγία 2003/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «*σχετικά με τη συμμετοχή του κοινού στην κατάρτιση ορισμένων σχεδίων και*

προγραμμάτων που αφορούν το περιβάλλον και με την τροποποίηση όσον αφορά τη συμμετοχή του κοινού και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη»

6. Οδηγία 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων «για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον»
7. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1367/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Σεπτεμβρίου 2006 , για την «εφαρμογή στα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας των διατάξεων της Σύμβασης του Άρχου σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα»
8. Κ.Υ.Α 11764/653 /2006 για την « Πρόσβαση του κοινού στις δημόσιες αρχές για παροχή πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/4/ΕΚ «για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ» του Συμβουλίου.- Αντικατάσταση της υπ αριθ. 77921/1440/95 κοινής υπουργικής απόφασης (795/Β)

Παράρτημα

1. Ο δρόμος προς τη Σύμβαση του Άαρχους

1966 *International Covenant on Civil and Political Rights*, adopted by the United Nations General Assembly in New York on 16 December 1966. Article 19 deals with the “freedom to seek, receive and impart information”.

1972 *Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment (Stockholm Declaration)*: Principle 1 linked environmental matters to human rights and set out the fundamental right to “an environment of a quality that permits a life of dignity and well-being”.

1980 *Declaration of Salzburg on the Protection of the Right of Information and of Participation*, adopted at the Second European Conference on the Environment and Human Rights at Salzburg, Austria, on 3 December 1980.

1981 *African Charter on Human and Peoples’ Rights*, adopted by the Organization of African Unity (African Union) at Banjul, Gambia, on 27 June 1981. An early reference to the right to a satisfactory environment favourable to human development.

1981 *Council of Europe Recommendation No. (81) 19 of the Committee of Ministers to member States on the access to information held by public authorities*, adopted at Strasbourg, France, on 25 November 1981.

1982 *World Charter for Nature*, adopted by the General Assembly in its resolution 37/7. The most relevant provisions for the Aarhus Convention can be found in chapter III, paragraphs 15, 16, 18 and 23, discussed in reference to the preamble, below.

1985 *Council Directive 85/337/EEC of 27 June 1985 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment (EIA Directive)*. Its practice on public participation in environmental impact assessment informed many of the Aarhus Convention negotiating parties.

1986 *Resolution No. 171 of the Standing Conference of Local and Regional Authorities of Europe on regions, environment and participation*, adopted by the Congress of the Council of Europe (i.e., the Standing Conference of Local and Regional Authorities of Europe) at Strasbourg on 14 October 1986.

1987 *Our Common Future: report by the World Commission on Environment and Development (Brundtland Report)* was a catalyst for the 1992 United Nations Conference on Environment and Development (UNCED) and its Rio Declaration on Environment and Development.

1988 *Organization of American States Additional Protocol to the American Convention on Human Rights in the Area of Economic, Social and Cultural Rights (Protocol of San Salvador)*, adopted in San Salvador on 17 November 1988, established the right to a healthy environment.

1989 *European Charter on Environment and Health*, adopted at the First European Ministerial Conference on Environment and Health in Frankfurt, Germany, recognized public participation to be an important element in the context of environment and health issues.

1989 *Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE) Meeting on the Protection of the Environment, Sofia*. All countries present except Romania endorsed conclusions and recommendations affirming the rights of individuals, groups and organizations concerned with environmental issues to express freely their views, to associate with others, to peacefully assemble, as well as to obtain, publish and distribute information on these issues without legal and administrative impediments.

1990 *General Assembly resolution 45/94 of 14 December 1990*, recognized that individuals are entitled to live in an environment adequate for their health and well-being.

1990 *Draft charter on environmental rights and obligations of individuals, groups and organizations*, adopted by a group of experts invited by the Netherlands Government at the Bergen Conference, Norway, on 11 May 1990 and the ECE *draft charter of environmental rights and obligations*, adopted by an intergovernmental meeting at Oslo on 31 October 1990. These early drafts had an influence on later instruments.

1990 *Council Directive 90/313/EEC of 7 June 1990 on the freedom of access to information on the environment*. Its practice on access to environmental information informed the negotiating positions of many of the Aarhus Convention negotiating parties.

1991 *ECE Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context (Espoo Convention)*, adopted at Espoo, Finland, on 25 February 1991. The Espoo Convention shows the link between public participation and environmental impact assessment. Its article 4, paragraph 2, is especially relevant for public participation.

1992 *ECE Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents (Industrial Accidents Convention)*, adopted at Helsinki on 17 March 1992. Its article 9 deals with “information to, and participation of the public”.

1992 *ECE Convention on the Protection and Use of the Transboundary Watercourses and International Lakes (Water Convention)*, adopted at Helsinki on 17 March 1992 includes provisions on public information.

1992 *Rio Declaration on Environment and Development (Rio Declaration)*, adopted at the United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, Brazil, on 14 June 1992. Its principle 10 laid the groundwork for all three pillars of the Aarhus Convention.

1993 *Declaration of the Second “Environment for Europe” Ministerial Conference (Lucerne Declaration)* adopted at Lucerne, Switzerland on 30 April 1993, declared public participation in environmental decision-making to be a key issue for further work in the region. In paragraph 22.2 of the Declaration, ministers called, inter alia, “for the elaboration of proposals by [ECE] for legal, regulatory and administrative mechanisms to encourage public participation in environmental decision-making, and for cost-efficient measures to promote public participation”.

1993 *Council of Europe Convention on Civil Liability for Damage Resulting from Activities Dangerous to the Environment (Lugano Convention)*, adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 21 June 1993: The Lugano Convention was the first international agreement seeking to create rules concerning access to allow enforcement proceedings before national courts.¹⁰

1993 *North American Agreement on Environmental Cooperation under the Free North American Free Trade Agreement (NAFTA)*, established recommendatory bodies for access to information, public participation in decision-making and access to justice.¹¹

1994 *Draft principles on human rights and the environment*.¹² Document of the Economic and Social Council of the United Nations published on 6 July 1994. The draft principles were annexed to the final report of the Special Rapporteur on Human Rights and the Environment, Mrs. Fatma Zohra Ksentini, often referred to as the “Ksentini Report”. Part III of the draft principles pertains to all three Aarhus pillars.

1995 *ECE Guidelines on Access to Environmental Information and Public Participation in Environmental Decision-making (Sofia Guidelines)* were endorsed at the Third Ministerial ECE Ministerial Conference in Sofia on 25 October 1995. The 26 articles deal with all three pillars of the Aarhus Convention.

1996 *International Union for Conservation of Nature recommendation 1.43 on public participation and right to know*, adopted by the World Conservation Congress of the International Union for Conservation of Nature (IUCN) at Montreal, Canada, on 23 October 1996.

2. Η διαδικασία υπογραφής και επικύρωσης της Σύμβασης του Άαρχους από τα κράτη- μέλη.

ENVIRONMENT

13 . Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters

Aarhus, Denmark, 25 June 1998

Entry into force : 30 October 2001, in accordance with article 20(1) and definitively on 30 October 2001, in accordance with article 20(1).

Registration : 30 October 2001, No. 37770

Status : Signatories : 39. Parties : 46. ¹

Text : United Nations, *Treaty Series* , vol. 2161, p. 447.

Note : Open for signature at Aarhus (Denmark) on 25 June 1998, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 21 December 1998, by States members of the Economic Commission for Europe as well as States having consultative status with the Economic Commission for Europe pursuant to paragraphs 8 and 11 of Economic and Social resolution 36 (IV)² of 28 March 1947, and by regional economic integration organizations constituted by sovereign States members of the Economic Commission for Europe to which their member States have transferred competence over matters governed by this Convention, including the competence to enter into treaties in respect of these matters.

Participant	Signature	Ratification, Acceptance(A), Approval(AA), Accession(a)
Albania	25 Jun 1998	27 Jun 2001
Armenia	25 Jun 1998	1 Aug 2001
Austria	25 Jun 1998	17 Jan 2005
Azerbaijan		23 Mar 2000 a
Belarus	16 Dec 1998	9 Mar 2000 AA
Belgium	25 Jun 1998	21 Jan 2003
Bosnia and Herzegovina		1 Oct 2008 a
Bulgaria	25 Jun 1998	17 Dec 2003
Croatia	25 Jun 1998	27 Mar 2007
Cyprus	25 Jun 1998	19 Sep 2003
Czech Republic	25 Jun 1998	6 Jul 2004
Denmark 3	25 Jun 1998	29 Sep 2000 AA
Estonia		2 Aug 2001

European Union	25 Jun 1998	17 Feb 2005	AA
Finland	25 Jun 1998	1 Sep 2004	A
France 4	25 Jun 1998	8 Jul 2002	AA
Georgia	25 Jun 1998	11 Apr 2000	
Germany	21 Dec 1998	15 Jan 2007	
Greece	25 Jun 1998	27 Jan 2006	
Hungary	18 Dec 1998	3 Jul 2001	
Iceland	25 Jun 1998	20 Oct 2011	
Ireland	25 Jun 1998	20 Jun 2012	
Italy	25 Jun 1998	13 Jun 2001	
Kazakhstan	25 Jun 1998	11 Jan 2001	
Kyrgyzstan		1 May 2001	a
Latvia	25 Jun 1998	14 Jun 2002	
Liechtenstein	25 Jun 1998		
Lithuania	25 Jun 1998	28 Jan 2002	
Luxembourg	25 Jun 1998	25 Oct 2005	
Malta	18 Dec 1998	23 Apr 2002	
Monaco	25 Jun 1998		
Montenegro		2 Nov 2009	a
Netherlands 5	25 Jun 1998	29 Dec 2004	A
Norway	25 Jun 1998	2 May 2003	
Poland	25 Jun 1998	15 Feb 2002	
Portugal	25 Jun 1998	9 Jun 2003	
Republic of Moldova	25 Jun 1998	9 Aug 1999	
Romania	25 Jun 1998	11 Jul 2000	
Serbia		31 Jul 2009	a
Slovakia		5 Dec 2005	a
Slovenia	25 Jun 1998	29 Jul 2004	
Spain	25 Jun 1998	29 Dec 2004	
Sweden	25 Jun 1998	20 May 2005	
Switzerland	25 Jun 1998		
Tajikistan		17 Jul 2001	a
The former Yugoslav Republic of Macedonia		22 Jul 1999	a
Turkmenistan		25 Jun 1999	a
Ukraine	25 Jun 1998	18 Nov 1999	
United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland	25 Jun 1998	23 Feb 2005	

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3422 (ΦΕΚ Α' 303 13.12.2005)

Κύρωση της Σύμβασης για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, η Σύμβαση για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων, καθώς και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, που υιοθετήθηκε στο Aarhus της Δανίας στις 25 Ιουνίου 1998, το κείμενο της οποίας σε πρωτότυπο στην αγγλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής:

**ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ,
ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΣΤΗ ΛΗΨΗ
ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ
ΓΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ**

που έγινε στο Aarhus, Δανία, στις 25 Ιουνίου 1998

Τα Μέρη της παρούσας Σύμβασης,

Υπενθυμίζοντας την 1^η αρχή της Διακήρυξης της Στοκχόλμης για το ανθρώπινο περιβάλλον,

Υπενθυμίζοντας επίσης την 10^η αρχή της Διακήρυξης του Ρίο για το περιβάλλον και την ανάπτυξη,

Υπενθυμίζοντας περαιτέρω τα ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης 37/7, της 28^{ης} Οκτωβρίου 1982, για τον Παγκόσμιο Χάρτη της Φύσης και 45/94, της 14^{ης} Δεκεμβρίου 1990, σχετικά με την ανάγκη να εξασφαλιστεί ένα υγιές περιβάλλον για την ευημερία των ατόμων,

Υπενθυμίζοντας τον Ευρωπαϊκό Χάρτη για το Περιβάλλον και την Υγεία, που υιοθετήθηκε κατά την Πρώτη Ευρωπαϊκή Διάσκεψη για το Περιβάλλον και την Υγεία της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας, στη Φρανκφούρτη (Frankfurt-am-Main) της Γερμανίας, στις 8 Δεκεμβρίου 1989,

Επιβεβαιώνοντας την ανάγκη να προστατευθεί, να διατηρηθεί και να βελτιωθεί η κατάσταση του περιβάλλοντος και να εξασφαλισθεί αειφόρος και περιβαλλοντικώς υγιής ανάπτυξη,

Αναγνωρίζοντας ότι η κατάλληλη προστασία του περιβάλλοντος είναι ουσιώδης για την ανθρώπινη ευημερία και την απόλαυση βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων,

συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος στην ίδια τη ζωή,
Αναγνωρίζοντας επίσης ότι κάθε άτομο έχει το δικαίωμα να ζει σε περιβάλλον κατάλληλο για την υγεία και την ευημερία του, καθώς και το καθήκον, τόσο μεμονωμένα, όσο και σε συνεργασία με άλλους, να προστατεύει και να βελτιώνει το περιβάλλον για να ωφελούνται οι παρούσες και μέλλουσες γενεές,
Εκτιμώντας ότι, προκειμένου να ασκήσουν αυτό το δικαίωμα και να εκπληρώσουν αυτό το καθήκον, οι πολίτες πρέπει να διαθέτουν πρόσβαση στις πληροφορίες, να δικαιούνται να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων και να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα και αναγνωρίζοντας, επ' αυτού, ότι οι πολίτες ενδέχεται να χρειάζονται συνδρομή για να ασκήσουν τα δικαιώματά τους,
Αναγνωρίζοντας ότι, στο πεδίο του περιβάλλοντος, η ευρύτερη πρόσβαση σε πληροφορίες και η συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων βελτιώνει την ποιότητα και την εφαρμογή των αποφάσεων, συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση του κοινού για περιβαλλοντικά ζητήματα, δίδει στο κοινό την ευκαιρία να εκφράσει τις ανησυχίες του και επιτρέπει στις δημόσιες αρχές να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις ανησυχίες αυτές,
Αποσκοπώντας, με τον τρόπο αυτόν, να προωθήσουν την υπευθυνότητα και τη διαφάνεια στη λήψη αποφάσεων και να ενισχύσουν την υποστήριξη του κοινού για τις αποφάσεις σχετικά με το περιβάλλον,
Αναγνωρίζοντας ότι είναι επιθυμητό να υπάρχει διαφάνεια σε όλους τους κλάδους της Δημόσιας Διοίκησης και καλώντας τα νομοθετικά σώματα να εφαρμόσουν τις αρχές της παρούσας Σύμβασης στις εργασίες τους,
Αναγνωρίζοντας επίσης ότι το κοινό χρειάζεται να έχει γνώση των διαδικασιών συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον, να διαθέτει ελεύθερη πρόσβαση σε αυτές και να γνωρίζει πως να τις χρησιμοποιεί,
Αναγνωρίζοντας περαιτέρω τη σπουδαιότητα των αντιστοίχων ρόλων τους οποίους μπορούν να διαδραματίσουν οι μεμονωμένοι πολίτες, οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί και ο ιδιωτικός τομέας στην προστασία του περιβάλλοντος,
Επιθυμώντας να προωθήσουν την περιβαλλοντική εκπαίδευση, ώστε να προάγουν την κατανόηση του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης, και να ενθαρρύνουν την ευρέως διαδεδομένη ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με αποφάσεις που επηρεάζουν το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη, καθώς και τη συμμετοχή τους σε αυτές,
Σημειώνοντας, στο πλαίσιο αυτό, ότι είναι σημαντικό να γίνεται χρήση των μέσων ενημέρωσης και των ηλεκτρονικών ή άλλων, μελλοντικών μορφών επικοινωνίας,
Αναγνωρίζοντας τη σπουδαιότητα της πλήρους ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών παραμέτρων στη λήψη κυβερνητικών αποφάσεων και την επακόλουθη ανάγκη να κατέχουν οι δημόσιες αρχές επακριβείς, περιεκτικές και επικαιροποιημένες περιβαλλοντικές πληροφορίες,
Αναγνωρίζοντας ότι οι Δημόσιες Αρχές διατηρούν περιβαλλοντικές πληροφορίες προς το δημόσιο συμφέρον,
Μεριμνώντας να είναι προσιτοί στο κοινό, συμπεριλαμβανομένων των οργανισμών, αποτελεσματικοί δικαστικοί μηχανισμοί, ούτως ώστε να προστατεύονται τα έννομα

συμφέροντα του και να εφαρμόζεται ο νόμος,

Σημειώνοντας ότι είναι σημαντικό να παρέχονται στους καταναλωτές κατάλληλες πληροφορίες για τα προϊόντα, ώστε να είναι σε θέση να κάνουν περιβαλλοντικές επιλογές εν γνώσει του θέματος.

Αναγνωρίζοντας την ανησυχία του κοινού σχετικά με την σκόπιμη απελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον και την ανάγκη για αυξημένη διαφάνεια και μεγαλύτερη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων στο εν λόγω πεδίο,

Πεπεισμένα ότι η εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης θα συμβάλει στην ενίσχυση της δημοκρατίας στην περιφέρεια της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη (ΟΕΕ) των Ηνωμένων Εθνών,

Έχοντας επίγνωση του ρόλου τον οποίο διαδραματίζει επ' αυτού η ΟΕΕ και υπενθυμίζοντας, μεταξύ άλλων, τους προσανατολισμούς της ΟΕΕ για την πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον, οι οποίες υιοθετήθηκαν με την Υπουργική δήλωση που εγκρίθηκε κατά την Τρίτη Υπουργική Διάσκεψη «Περιβάλλον για την Ευρώπη» στη Σόφια της Βουλγαρίας, στις 25 Οκτωβρίου 1995,

Έχοντας κατά νουν τις σχετικές διατάξεις της Σύμβασης για την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε διασυνοριακό πλαίσιο, που υπογράφηκε στο Espoo της Φινλανδίας, στις 25 Φεβρουαρίου 1991, τη Σύμβαση για τις διασυνοριακές επιπτώσεις των βιομηχανικών ατυχημάτων και τη Σύμβαση για την προστασία και τη χρήση διασυνοριακών υδατινών οδών και διεθνών λιμνών, που έγιναν αμφότερες στο Ελσίνκι, στις 17 Μαρτίου 1992, καθώς και άλλες περιφερειακές συμβάσεις,

Έχοντας επίγνωση ότι η υιοθέτηση της παρούσας Σύμβασης θα έχει συντελέσει στην περαιτέρω ενίσχυση της διαδικασίας «Περιβάλλον για την Ευρώπη» και στα αποτελέσματα της τετάρτης Υπουργικής Διάσκεψης στο Aarhus της Δανίας, τον Ιούνιο του 1998,

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΣΤΙΣ ΑΚΟΛΟΥΘΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ:

Άρθρο 1 ΣΤΟΧΟΣ

Προκειμένου να συμβάλει στην προστασία του δικαιώματος κάθε ατόμου από τις παρούσες και μελλοντικές γενεές να ζει σε περιβάλλον κατάλληλο για την υγεία και την ευημερία του, κάθε Μέρος εξασφαλίζει τα δικαιώματα της πρόσβασης σε πληροφορίες, της συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 2 ΟΡΙΣΜΟΙ

Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, νοούνται ως:

1. «Μέρος», εκτός εάν από τα συμφραζόμενα της Σύμβασης συνάγεται άλλως, το Συμβαλλόμενο Μέρος της παρούσας Σύμβασης·

2. «Δημόσια αρχή»:

(α) Κυβέρνηση σε εθνικό, περιφερειακό ή άλλο επίπεδο·

(β) Φυσικά ή νομικά πρόσωπα που εκτελούν δημόσιο διοικητικό λειτούργημα, δυνάμει του εθνικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων ειδικών καθηκόντων, δραστηριοτήτων ή υπηρεσιών σε σχέση με το περιβάλλον·

(γ) Οποιοδήποτε άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο έχει δημόσιες αρμοδιότητες ή ασκεί δημόσιο λειτούργημα ή παρέχει δημόσιες υπηρεσίες, σε σχέση με το περιβάλλον, υπό τον έλεγχο φορέα ή ατόμου που εμπίπτει στις ανωτέρω περιπτώσεις (α) ή (β)·

(δ) Τα θεσμικά όργανα οποιουδήποτε περιφερειακού οργανισμού οικονομικής ολοκλήρωσης που μνημονεύεται στο άρθρο 17, ο οποίος είναι Μέρος της παρούσας Σύμβασης.

Ο παρών ορισμός δεν περιλαμβάνει φορείς ή θεσμικά όργανα που ενεργούν υπό δικαστική ή νομοθετική ιδιότητα·

3. «Περιβαλλοντικές πληροφορίες», κάθε πληροφορία υπό γραπτή, παραστατική, προφορική, ηλεκτρονική ή οποιαδήποτε άλλη υλική μορφή σχετικά με:

(α) Την κατάσταση στοιχείων του περιβάλλοντος, όπως είναι ο αέρας και η ατμόσφαιρα, τα ύδατα, το έδαφος, η γη, το τοπίο και οι φυσικές τοποθεσίες, η βιοποικιλότητα και οι συνιστώσες της, συμπεριλαμβανομένων των γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών, καθώς και την αλληλεπίδραση μεταξύ των στοιχείων αυτών

β) Παράγοντες, όπως ουσίες, ενέργεια, θόρυβος και ακτινοβολία, και δραστηριότητες ή μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών μέτρων, περιβαλλοντικών συμφωνιών πολιτικών, νομοθεσίας, σχεδίων και προγραμμάτων, που επηρεάζουν ή ενδέχεται να επηρεάσουν τα στοιχεία του περιβάλλοντος που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής της ανωτέρω περίπτωσης (α) καθώς και αναλύσεις κόστους-ωφελείας και άλλες οικονομικές αναλύσεις και υποθέσεις που χρησιμοποιούνται στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον·

(γ) Την κατάσταση της ανθρώπινης υγείας και ασφάλειας, των συνθηκών της ανθρώπινης ζωής, των πολιτιστικών χώρων και των κτιριακών κατασκευών, στον βαθμό που επηρεάζονται ή ενδέχεται να επηρεασθούν από την κατάσταση των στοιχείων του περιβάλλοντος ή, μέσω των στοιχείων αυτών, από τους παράγοντες, δραστηριότητες ή μέτρα που αναφέρονται στην ανωτέρω περίπτωση (β)·

4. «Το κοινό», ένα ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα και, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή πρακτική, οι ενώσεις, οι οργανισμοί ή οι ομάδες τους·

5. «Το ενδιαφερόμενο κοινό», το κοινό που επηρεάζεται ή ενδέχεται να επηρεασθεί από τη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον, ή έχει συμφέρον από αυτές- για τους σκοπούς του παρόντος ορισμού, οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί που προωθούν την περιβαλλοντική προστασία και πληρούν οποιεσδήποτε προϋποθέσεις κατά το εθνικό δίκαιο θεωρείται ότι έχουν συμφέρον.

Άρθρο 3

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1. Κάθε Μέρος λαμβάνει τα αναγκαία νομοθετικά, κανονιστικά και λοιπά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την επίτευξη συμβατότητας μεταξύ των διατάξεων για την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας Σύμβασης σχετικά με τις πληροφορίες τη συμμετοχή του κοινού και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, καθώς και κατάλληλα μέτρα επιβολής, προκειμένου να θεσπίσει και να διατηρεί ένα σαφές, διαφανές και συνεπές πλαίσιο για την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας Σύμβασης.

2. Κάθε Μέρος προσπαθεί να εξασφαλίσει ότι οι υπάλληλοι και οι αρχές συνδράμουν και παρέχουν οδηγίες στο κοινό κατά την επιδίωξη πρόσβασης σε πληροφορίες, με τη διευκόλυνση της συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων και κατά την επιδίωξη πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα.

3. Κάθε Μέρος προωθεί την περιβαλλοντική εκπαίδευση και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση του κοινού, ιδίως όσον αφορά τον τρόπο επίτευξης πρόσβασης σε πληροφορίες, συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων και επίτευξης πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα.

4. Κάθε Μέρος προβλέπει ενδεδειγμένη αναγνώριση και υποστήριξη των ενώσεων, οργανισμών ή ομάδων που προωθούν την περιβαλλοντική προστασία και εξασφαλίζει τη συνέπεια του εθνικού νομικού του συστήματος με την υποχρέωση αυτήν.

5. Οι διατάξεις της παρούσας Σύμβασης δεν επηρεάζουν το δικαίωμα των Μερών να διατηρούν ή να εισαγάγουν μέτρα που παρέχουν ευρύτερη πρόσβαση σε πληροφορίες, εκτενέστερη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και ευρύτερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα από εκείνες που απαιτούνται κατά την παρούσα Σύμβαση.

6. Η παρούσα Σύμβαση δεν απαιτεί καμία παρέκκλιση από υφιστάμενα δικαιώματα πρόσβασης σε πληροφορίες, συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων και πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα.

7. Κάθε Μέρος προωθεί την εφαρμογή των αρχών της παρούσας Σύμβασης σε διεθνείς διαδικασίες λήψεως αποφάσεων για το περιβάλλον και εντός του πλαισίου διεθνών οργανισμών για θέματα που σχετίζονται με το περιβάλλον.

8. Κάθε Μέρος εξασφαλίζει ότι τα άτομα που ασκούν τα δικαιώματά τους σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης δεν υφίστανται κυρώσεις, ούτε διώκονται, ούτε παρενοχλούνται κατά οποιονδήποτε τρόπο για την ανάμιξή τους.

Η παρούσα διάταξη δεν επηρεάζει την εξουσία των εθνικών δικαστηρίων να επιδικάζουν εύλογες δαπάνες σε δικαστικές διαδικασίες.

9. Εντός του πεδίου εφαρμογής των σχετικών διατάξεων της παρούσας Σύμβασης, το κοινό διαθέτει πρόσβαση σε πληροφορίες, έχει τη δυνατότητα να συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων και έχει πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, χωρίς διάκριση λόγω υπηκοότητας, ιθαγένειας ή τόπου διαμονής και στην περίπτωση νομικού προσώπου, χωρίς διάκριση ανάλογα με τον τόπο της καταχωρημένης έδρας του ή του πραγματικού κέντρου δραστηριοτήτων του.

Άρθρο 4

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

1. Κάθε Μέρος εξασφαλίζει ότι, υπό τους όρους των ακόλουθων παραγράφων του παρόντος άρθρου, οι δημόσιες αρχές, ανταποκρινόμενες σε αίτημα για περιβαλλοντικές πληροφορίες, διαθέτουν τις εν λόγω πληροφορίες στο κοινό, εντός του πλαισίου της εθνικής νομοθεσίας, συμπεριλαμβανομένων, εφόσον ζητούνται και υπό τους όρους της κατωτέρω υποπαραγράφου (β), αντιγράφων των πραγματικών εγγράφων που περιέχουν ή περιλαμβάνουν τις πληροφορίες αυτές:

(α) Χωρίς να πρέπει να δηλωθεί η ύπαρξη συμφέροντος·

(β) Υπό την ζητούμενη μορφή, εκτός εάν:

(i) Είναι εύλογο να τις διαθέτει η δημόσια αρχή υπό άλλη μορφή, περίπτωση στην οποία πρέπει να δικαιολογείται η διάθεσή τους υπό αυτή τη μορφή, ή

(ii) Οι πληροφορίες είναι ήδη διαθέσιμες για το κοινό υπό άλλη μορφή.

2. Οι περιβαλλοντικές πληροφορίες που αναφέρονται στην ανωτέρω παράγραφο 1 διατίθενται το συντομότερο δυνατόν και το αργότερο εντός μηνός από την υποβολή του αιτήματος, εκτός εάν ο όγκος και το σύνθετο των πληροφοριών δικαιολογούν παράταση αυτού του χρονικού διαστήματος έως δύο μήνες από την υποβολή του αιτήματος. Ο αιτών ενημερώνεται για τυχόν παράταση και για την αιτιολόγησή της.

3. Αίτημα για περιβαλλοντικές πληροφορίες δύναται να απορρίπτεται, εάν:

(α) Η δημόσια αρχή, στην οποία απευθύνεται το αίτημα, δεν διαθέτει τις ζητούμενες περιβαλλοντικές πληροφορίες·

(β) Το αίτημα είναι καταφανώς αδικαιολόγητο ή διατυπωμένο με υπέρ το δέον γενικό τρόπο ή

(γ) Το αίτημα αφορά υλικό υπό ολοκλήρωση ή αφορά εσωτερικές επικοινωνίες δημοσίων αρχών, σε περίπτωση που η εν λόγω εξαίρεση προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο ή την εθνική πρακτική, λαμβανομένου υπόψη του δημοσίου συμφέροντος που εξυπηρετείται από την κοινολόγηση.

4. Αίτημα για περιβαλλοντικές πληροφορίες δύναται να απορρίπτεται, εάν η κοινολόγηση θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις:

(α) Στον εμπιστευτικό χαρακτήρα των εργασιών των Δημοσίων Αρχών, σε περίπτωση που ο εν λόγω εμπιστευτικός χαρακτήρας προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο·

(β) Στις διεθνείς σχέσεις, στην εθνική άμυνα ή στη δημόσια ασφάλεια·

(γ) Στην πορεία της δικαιοσύνης, στη δυνατότητα ενός ατόμου να τυγχάνει δίκαιης κρίσης ή στη δυνατότητα μιας Δημόσιας Αρχής να διεξάγει έρευνα ποινικού ή πειθαρχικού χαρακτήρα·

(δ) Στον εμπιστευτικό χαρακτήρα εμπορικών και βιομηχανικών πληροφοριών, σε περίπτωση που ο εν λόγω εμπιστευτικός χαρακτήρας προστατεύεται βάσει του νόμου, προκειμένου να προστατεύεται νόμιμο οικονομικό συμφέρον. Εντός του πλαισίου αυτού, κοινολογούνται πληροφορίες σχετικά με εκπομπές οι οποίες είναι σημαντικές για την προστασία του περιβάλλοντος·

(ε) Σε δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας·

(στ) Στον εμπιστευτικό χαρακτήρα προσωπικών δεδομένων ή/και φακέλων που σχετίζονται με φυσικό πρόσωπο, σε περίπτωση που το εν λόγω πρόσωπο δεν έχει συγκατατεθεί στην κοινολόγηση των πληροφοριών στο κοινό, σε περίπτωση που ο εν λόγω εμπιστευτικός χαρακτήρας προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο·

(ζ) Στα συμφέροντα τρίτου Μέρους, το οποίο έχει παράσχει τις ζητούμενες πληροφορίες, χωρίς το εν λόγω Μέρος να υπέχει νομική υποχρέωση ή να είναι δυνατόν να υποχρεωθεί νομικά να το πράξει, και σε περίπτωση που το εν λόγω Μέρος δεν συγκατατίθεται στην ανακοίνωση του υλικού· ή

(η) Στο περιβάλλον το οποίο αφορούν οι πληροφορίες, όπως, οι χώροι αναπαραγωγής σπανίων ειδών.

Οι προαναφερόμενοι λόγοι απόρριψης ερμηνεύονται υπό στενή έννοια, λαμβανομένου υπόψη του δημοσίου συμφέροντος που εξυπηρετείται από την κοινολόγηση και λαμβανομένου υπόψη κατά πόσον οι ζητούμενες πληροφορίες σχετίζονται με εκπομπές στο περιβάλλον.

5. Σε περίπτωση που μια Δημόσια Αρχή δεν διαθέτει τις ζητούμενες περιβαλλοντικές πληροφορίες η υπόψη Δημόσια Αρχή, το ταχύτερο δυνατόν, πληροφορεί τον αιτούντα ποια πιστεύει ότι είναι η Δημόσια Αρχή στην οποία είναι δυνατόν να υποβάλει αίτηση για τις ζητούμενες πληροφορίες ή διαβιβάζει το αίτημα στην Αρχή αυτή και ενημερώνει δεόντως τον αιτούντα.

6. Κάθε Μέρος εξασφαλίζει ότι, εάν οι πληροφορίες που εξαιρούνται από κοινολόγηση βάσει των ανωτέρω παραγράφων 3 (περ. γ) και 4, μπορούν να διαχωριστούν χωρίς να θίγεται ο εμπιστευτικός χαρακτήρας των εξαιρουμένων πληροφοριών, οι δημόσιες αρχές διαθέτουν το υπόλοιπο των περιβαλλοντικών πληροφοριών που έχουν ζητηθεί.

7. Η απόρριψη αιτήματος είναι έγγραφη, εάν το αίτημα ήταν έγγραφο ή εάν ζητηθεί από τον αιτούντα. Η απόρριψη αναφέρει τους λόγους απόρριψης και δίδει πληροφορίες για πρόσβαση στη διαδικασία επανεξέτασης που προβλέπεται σύμφωνα με το άρθρο 9. Η απόρριψη λαμβάνει χώρα το συντομότερο δυνατόν και το αργότερο εντός μηνός από την υποβολή του αιτήματος εκτός εάν το σύνθετο των πληροφοριών δικαιολογεί παράταση αυτού του χρονικού διαστήματος έως δύο μήνες, από την υποβολή του αιτήματος.

Ο αιτών ενημερώνεται για τυχόν παράταση και για την αιτιολόγησή της.

8. Κάθε Μέρος δύναται να επιτρέψει στις Δημόσιες Αρχές του να επιβάλουν τέλος για την παροχή πληροφοριών, αλλά το τέλος αυτό δεν υπερβαίνει ένα εύλογο ποσό. Οι Δημόσιες Αρχές που σκοπεύουν να επιβάλουν το υπόψη τέλος για την παροχή πληροφοριών διαθέτουν στους αιτούντες πίνακα των τελών τα οποία ενδέχεται να εισπραχθούν, αναφέροντας τις περιστάσεις στις οποίες δύναται να εισπραχθούν ή όχι και πότε η παροχή πληροφοριών εξαρτάται από την προκαταβολή του τέλους αυτού

Άρθρο 5

ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

1. Κάθε Μέρος εξασφαλίζει ότι:

- (α) Οι Δημόσιες Αρχές κατέχουν και προσαρμόζουν στα νέα δεδομένα περιβαλλοντικές πληροφορίες που είναι σχετικές με το λειτούργημά τους·
- (β) Καθιερώνονται υποχρεωτικά συστήματα ούτως ώστε να υπάρχει επαρκής ροή πληροφοριών προς τις Δημόσιες Αρχές σχετικά με προτεινόμενες και υφιστάμενες δραστηριότητες οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικά το περιβάλλον·
- (γ) Στην περίπτωση τυχόν επικείμενης απειλής για την ανθρώπινη υγεία ή το περιβάλλον, είτε προκαλείται από ανθρώπινες δραστηριότητες, είτε οφείλεται σε φυσικά αίτια, διαβιβάζονται αμέσως και αμελλητί στο κοινό που ενδέχεται να επηρεασθεί όλες οι πληροφορίες οι οποίες μπορούν να επιτρέψουν στο κοινό να λάβει μέτρα για την πρόληψη ή την άμβλυνση της ζημίας που προκύπτει από την απειλή και τις οποίες διαθέτει μια Δημόσια Αρχή.

2. Κάθε Μέρος εξασφαλίζει ότι, εντός του πλαισίου της εθνικής νομοθεσίας, οι Δημόσιες Αρχές διαθέτουν περιβαλλοντικές πληροφορίες στο κοινό κατά διαφανή τρόπο και ότι οι εν λόγω περιβαλλοντικές πληροφορίες είναι πράγματι ευπρόσιτες, μεταξύ άλλων, με την:

- (α) Παροχή επαρκών πληροφοριών στο κοινό σχετικά με τον τύπο και την έκταση των περιβαλλοντικών πληροφοριών τις οποίες κατέχουν οι σχετικές Δημόσιες Αρχές, τους βασικούς όρους και προϋποθέσεις υπό τις οποίες είναι διαθέσιμες και προσιτές οι πληροφορίες αυτές, καθώς και σχετικά με τη διαδικασία με την οποία μπορούν να λαμβάνονται·
- (β) Καθιέρωση και διατήρηση πρακτικών ρυθμίσεων, όπως:
  - (i) Καταλόγων, μητρώων ή φακέλων προσιτών στο κοινό·
  - (ii) Απαίτησης να υποστηρίζουν οι υπάλληλοι το κοινό κατά την επιδίωξη πρόσβασης σε πληροφορίες βάσει της παρούσας Σύμβασης· και
  - (iii) Την επισήμανση σημείων επαφής·
- (γ) Παροχή πρόσβασης στις περιβαλλοντικές πληροφορίες τις οποίες περιέχουν κατάλογοι, μητρώα ή φάκελοι, όπως αναφέρονται πιο πάνω, στην υποπαράγραφο (β) περιπτ. (i), ατελώς.

3. Κάθε Μέρος εξασφαλίζει την προοδευτική διάθεση περιβαλλοντικών

πληροφοριών σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων οι οποίες είναι ευπρόσιτες στο κοινό μέσω δημόσιων τηλεπικοινωνιακών δικτύων. Οι πληροφορίες που είναι προσιτές υπό τη μορφή αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνουν:

- (α) Εκθέσεις για την κατάσταση του περιβάλλοντος, όπως αναφέρονται στην ανωτέρω παράγραφο 4·
- (β) Νομοθετικά κείμενα για το περιβάλλον ή σχετικά με αυτό·
- (γ) Όπως ενδείκνυται, πολιτικές, σχέδια και προγράμματα για το περιβάλλον ή σχετικά με αυτό, καθώς και περιβαλλοντικές συμφωνίες· και
- (δ) Άλλες πληροφορίες, στον βαθμό που η διαθεσιμότητα των εν λόγω πληροφοριών υπό τη μορφή αυτή θα διευκόλυνε την εφαρμογή του εθνικού δικαίου με το οποίο εφαρμόζεται η παρούσα Σύμβαση, υπό τον όρο ότι οι εν λόγω πληροφορίες είναι ήδη διαθέσιμες υπό ηλεκτρονική μορφή.

4. Κάθε Μέρος, σε τακτά χρονικά διαστήματα που δεν υπερβαίνουν τα τρία ή τέσσερα έτη, δημοσιεύει και διαδίδει εθνική έκθεση για την κατάσταση του περιβάλλοντος συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών για την ποιότητα του περιβάλλοντος και πληροφοριών για τις πιέσεις που ασκούνται στο περιβάλλον.

5. Κάθε Μέρος λαμβάνει μέτρα, στο πλαίσιο της νομοθεσίας του, με σκοπό τη διάδοση, μεταξύ άλλων.

(α) Εγγράφων νομοθεσίας και πολιτικής, όπως εγγράφων για στρατηγικές, πολιτικές, προγράμματα και σχέδια δράσης σχετικά με το περιβάλλον, καθώς και εκθέσεις προόδου σχετικά με την εφαρμογή τους, που προπαρασκευάζονται σε διάφορα κυβερνητικά επίπεδα·

(β) Διεθνών συνθηκών, συμβάσεων και συμφωνιών για περιβαλλοντικά ζητήματα· και

(γ) Άλλων σημαντικών διεθνών εγγράφων για περιβαλλοντικά ζητήματα, όπως ενδείκνυται.

6. Κάθε Μέρος ενθαρρύνει τους οικονομικούς παράγοντες των οποίων οι δραστηριότητες έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον να ενημερώνουν τακτικά το κοινό σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων και προϊόντων τους, όπου ενδείκνυται στο πλαίσιο εθελοντικών συστημάτων οικολογικού σήματος ή οικολογικού ελέγχου ή με άλλα μέσα.

7. Κάθε Μέρος:

(α) Δημοσιεύει τα στοιχεία και τις αναλύσεις των στοιχείων τα οποία θεωρεί σχετικά και σημαντικά για τη διαμόρφωση σοβαρών προτάσεων περιβαλλοντικής πολιτικής·

(β) Δημοσιεύει, ή καθιστά προσιτό με άλλον τρόπο, διαθέσιμο επεξηγηματικό υλικό σχετικά με τις συναλλαγές του με το κοινό σε θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης· και

(γ) Παρέχει, υπό ενδεδειγμένη μορφή, πληροφορίες σχετικά με την άσκηση δημοσίων λειτουργημάτων ή την παροχή δημοσίων υπηρεσιών σχετικών με το περιβάλλον, από την κυβέρνηση σε όλα τα επίπεδα.

8. Κάθε Μέρος αναπτύσσει μηχανισμούς με σκοπό να εξασφαλίσει ότι διατίθενται στο κοινό επαρκείς πληροφορίες για προϊόντα, ούτως ώστε οι καταναλωτές να είναι σε θέση να κάνουν περιβαλλοντικές επιλογές εν γνώσει του θέματος.
9. Κάθε Μέρος προβαίνει σε ενέργειες προκειμένου να καθιερώσει προοδευτικά, λαμβάνοντας υπόψη διεθνείς διαδικασίες όπου ενδείκνυται, ένα συνεπές σύστημα καταλόγων ή μητρώων ρύπανσης, εθνικής κλίμακας, σε μια διαρθρωμένη, μηχανογραφημένη και προσιτή στο κοινό βάση δεδομένων, συντεταγμένης μέσω τυποποιημένης υποβολής εκθέσεων. Το σύστημα αυτό δύναται να συμπεριλαμβάνει εισροές, εκλύσεις και μεταφορές ενός συγκεκριμένου φάσματος ουσιών και προϊόντων, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ύδατος, ενέργειας και πόρων από ένα συγκεκριμένο φάσμα δραστηριοτήτων σε περιβαλλοντικά μέσα και σε χώρους επεξεργασίας και διάθεσης αποβλήτων επί τόπου και εκτός τόπου.
10. Καμία διάταξη του παρόντος άρθρου δεν θίγει το δικαίωμα των Μερών να αρνηθούν να κοινολογήσουν ορισμένες περιβαλλοντικές πληροφορίες, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφοι 3 και 4.

Άρθρο 6

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΣΕ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Κάθε Μέρος:

- (α) Εφαρμόζει τις διατάξεις του παρόντος άρθρου όσον αφορά αποφάσεις για το κατά πόσον θα επιτρέψουν προτεινόμενες δραστηριότητες που απαριθμούνται στο παράρτημα I·
- (β) Σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο, εφαρμόζει επίσης τις διατάξεις του παρόντος άρθρου σε αποφάσεις για προτεινόμενες δραστηριότητες που δεν απαριθμούνται στο παράρτημα I, οι οποίες δύναται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Για τον σκοπό αυτόν, τα Μέρη καθορίζουν κατά πόσον μια τέτοια προτεινόμενη δραστηριότητα υπόκειται σε αυτές τις διατάξεις· και
- (γ) Δύναται να αποφασίσουν, κατά περίπτωση, εάν προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο, να μην εφαρμόζουν τις διατάξεις του παρόντος άρθρου για προτεινόμενες δραστηριότητες που εξυπηρετούν σκοπούς εθνικής άμυνας, εάν το εν λόγω Μέρος κρίνει ότι η υπόψη εφαρμογή θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις στους σκοπούς αυτούς.

2. Το ενδιαφερόμενο κοινό ενημερώνεται, είτε με δημόσια ανακοίνωση, είτε μεμονωμένα, όπως ενδείκνυται, σε πρώιμο στάδιο της διαδικασίας λήψεως περιβαλλοντικών αποφάσεων και κατά κατάλληλο, έγκαιρο και αποτελεσματικό τρόπο, μεταξύ άλλων, σχετικά με:

- (α) Την προτεινόμενη δραστηριότητα και την εφαρμογή για την οποία λαμβάνεται απόφαση·
- (β) Τον χαρακτήρα πιθανών αποφάσεων ή του σχεδίου απόφασης·
- (γ) Τη δημόσια αρχή που είναι υπεύθυνη για τη λήψη της απόφασης·
- (δ) Την προβλεπόμενη διαδικασία, συμπεριλαμβανομένων, εάν και πότε μπορούν να παρασχεθούν αυτές οι πληροφορίες·
- (i) Της έναρξης της διαδικασίας·

- (ii) Των ευκαιριών συμμετοχής του κοινού·
  - (iii) Του χρόνου και του χώρου οποιασδήποτε προβλεπόμενης δημόσιας ακρόασης·
  - (iv) Ένδειξης της δημόσιας αρχής από την οποία μπορούν να λαμβάνονται σχετικές πληροφορίες και όπου έχουν κατατεθεί οι σχετικές πληροφορίες προς εξέταση από το κοινό·
  - (v) Ένδειξης της σχετικής δημόσιας αρχής ή οποιουδήποτε άλλου επίσημου φορέα στον οποίο μπορούν να υποβάλλονται σχόλια ή ερωτήσεις, καθώς και του χρονοδιαγράμματος για διαβίβαση σχολίων ή ερωτήσεων και
  - (vi) Ένδειξης των διαθέσιμων περιβαλλοντικών πληροφοριών σχετικών με την προτεινόμενη δραστηριότητα· και
- (ε) Το γεγονός ότι η δραστηριότητα υπόκειται σε εθνική ή διασυνοριακή διαδικασίες εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

3. Οι διαδικασίες συμμετοχής του κοινού περιλαμβάνουν εύλογα χρονοδιαγράμματα για τις διάφορες φάσεις, προσφέροντας επαρκή χρόνο για την ενημέρωση του κοινού, σύμφωνα με την ανωτέρω παράγραφο 2, και για την προπαρασκευή και πραγματική συμμετοχή του κοινού κατά τη λήψη των περιβαλλοντικών αποφάσεων.

4. Κάθε Μέρος προβλέπει πρόωπη συμμετοχή του κοινού, όταν είναι ανοικτές όλες οι επιλογές και μπορεί να λάβει χώρα πραγματική συμμετοχή του κοινού.

5. Κάθε Μέρος θα πρέπει, όπου ενδείκνυται, να ενθαρρύνει τους μελλοντικούς αιτούντες ώστε να επισημαίνουν το ενδιαφερόμενο κοινό, να προβαίνουν σε συζητήσεις και να παρέχουν πληροφορίες όσον αφορά τους στόχους της αίτησης τους πριν υποβάλουν αίτηση για άδεια.

6. Κάθε Μέρος απαιτεί από τις αρμόδιες Δημόσιες Αρχές να παρέχουν στο ενδιαφερόμενο κοινό πρόσβαση για εξέταση, κατόπιν αιτήματος σε περίπτωση που απαιτείται βάσει του εθνικού δικαίου, ατελώς και μόλις καθίστανται διαθέσιμες, σε όλες τις πληροφορίες σχετικά με τη λήψη αποφάσεων που αναφέρεται στο παρόν άρθρο, οι οποίες είναι διαθέσιμες κατά τη στιγμή της διαδικασίας συμμετοχής του κοινού, υπό την επιφύλαξη του δικαιώματος των Μερών να αρνηθούν να κοινολογήσουν ορισμένες πληροφορίες, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφοι 3 και 4. Οι σχετικές πληροφορίες περιλαμβάνουν τουλάχιστον και υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 4:

- (α) Περιγραφή του χώρου και των φυσικών και τεχνικών χαρακτηριστικών της προτεινόμενης δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένης εκτίμησης των αναμενόμενων καταλοίπων και εκπομπών·
- (β) Περιγραφή των σημαντικών επιπτώσεων της προτεινόμενης δραστηριότητας στο περιβάλλον·
- (γ) Περιγραφή των μέτρων που προβλέπονται για την πρόληψη ή/και τη μείωση των επιπτώσεων, συμπεριλαμβανομένων των εκπομπών·
- (δ) Μη τεχνική περίληψη των ανωτέρω·
- (ε) Σκιαγράφηση των κυριότερων εναλλακτικών λύσεων που μελετήθηκαν από τον αιτούντα· και
- (στ) Σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, τις κυριότερες εκθέσεις και συμβουλές που υποβάλλονται στη Δημόσια Αρχή κατά τη στιγμή που το ενδιαφερόμενο κοινό

ενημερώνεται σύμφωνα με την ανωτέρω παράγραφο 2.

7. Οι διαδικασίες για συμμετοχή του κοινού επιτρέπουν στο κοινό να υποβάλλει, εγγράφως ή, όπως ενδείκνυται, σε δημόσια ακρόαση ή έρευνα με τον αιτούντα, τυχόν σχόλια, πληροφορίες, αναλύσεις ή γνώμες τις οποίες θεωρεί συναφείς με την προτεινόμενη δραστηριότητα.

8. Κάθε Μέρος εξασφαλίζει ότι στην απόφαση λαμβάνεται δεόντως υπόψη το αποτέλεσμα της συμμετοχής του κοινού.

9. Κάθε Μέρος εξασφαλίζει ότι, όταν έχει ληφθεί η απόφαση από τη Δημόσια Αρχή, το κοινό ενημερώνεται αμέσως για την απόφαση, σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες διαδικασίες. Κάθε Μέρος καθιστά προσιτό στο κοινό το κείμενο της απόφασης, μαζί με την αιτιολογία και το σκεπτικό επί των οποίων βασίζεται η απόφαση.

10. Κάθε Μέρος εξασφαλίζει ότι, όταν μια δημόσια αρχή επανεξετάζει ή προσαρμόζει σε νέα δεδομένα τις συνθήκες λειτουργίας για μια δραστηριότητα που μνημονεύεται στην παράγραφο 1 εφαρμόζονται, τηρουμένων των αναλογιών, και όπου ενδείκνυται, οι διατάξεις των παραγράφων 2 έως 9 του παρόντος άρθρου.

11. Κάθε Μέρος, στο πλαίσιο του εθνικού του δικαίου, εφαρμόζει, στον βαθμό που είναι εφικτό και ενδεδειγμένο, τις διατάξεις του παρόντος άρθρου για αποφάσεις σχετικά με το κατά πόσον επιτρέπει τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικών τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον.

Άρθρο 7

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΣΧΕΔΙΑ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Κάθε Μέρος προβλέπει ενδεδειγμένα πρακτικά ή/ και άλλα μέτρα για τη συμμετοχή του κοινού κατά την προπαρασκευή σχεδίων και προγραμμάτων σχετικά με το περιβάλλον, εντός διαφανούς και δικαίου πλαισίου, κατόπιν παροχής των αναγκαίων πληροφοριών στο κοινό. Εντός του πλαισίου αυτού, εφαρμόζεται το άρθρο 6 παράγραφοι 3, 4 και 8. Το κοινό που δύναται να συμμετάσχει επισημαίνεται από τη σχετική Δημόσια Αρχή, λαμβανομένων υπόψη των στόχων της παρούσας Σύμβασης. Στον ενδεδειγμένο βαθμό, κάθε Μέρος καταβάλλει προσπάθειες προκειμένου να προσφέρει ευκαιρίες για συμμετοχή του κοινού κατά την προπαρασκευή πολιτικών σχετικά με το περιβάλλον.

Άρθρο 8

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ Η/ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΣ ΔΕΣΜΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Κάθε Μέρος προσπαθεί να προωθήσει πραγματική συμμετοχή του κοινού σε ενδεδειγμένο στάδιο, και ενώ είναι ακόμη ανοικτές οι επιλογές, κατά την προπαρασκευή από τις δημόσιες αρχές εκτελεστικών κανονισμών και άλλων νομικώς δεσμευτικών κανονιστικών πράξεων γενικής εφαρμογής που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Για τον σκοπό αυτόν, θα πρέπει να λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

(α) Θα πρέπει να καθορίζονται επαρκή χρονοδιαγράμματα για αποτελεσματική συμμετοχή·

(β) Θα πρέπει να δημοσιεύονται ή να τίθενται με άλλον τρόπο στη διάθεση του κοινού σχέδια κανονιστικών πράξεων και

(γ) Θα πρέπει να δίδεται η ευκαιρία στο κοινό να διατυπώνει σχόλια, άμεσα ή μέσω αντιπροσωπευτικών συμβουλευτικών φορέων.

Το αποτέλεσμα της συμμετοχής του κοινού λαμβάνεται υπόψη όσο το δυνατόν περισσότερο.

Άρθρο 9

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

1. Κάθε Μέρος, στο πλαίσιο της εθνικής του νομοθεσίας, εξασφαλίζει ότι οποιοδήποτε άτομο θεωρεί ότι το αίτημα του για πληροφορίες κατά το άρθρο 4 έχει αγνοηθεί, απορριφθεί αδίκως, είτε εν μέρει, είτε εξ ολοκλήρου, έχει απαντηθεί ανεπαρκώς ή κατά τα άλλα δεν έχει αντιμετωπισθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου, διαθέτει πρόσβαση σε διαδικασία επανεξέτασης ενώπιον δικαστηρίου ή άλλου ανεξάρτητου και αμερόληπτου φορέα που καθορίζεται δια νόμου.

Στις περιστάσεις που ένα Μέρος προβλέπει τη συγκεκριμένη επανεξέταση από δικαστήριο, εξασφαλίζει ότι το εν λόγω άτομο διαθέτει επίσης πρόσβαση σε ταχεία διαδικασία που καθορίζεται δια νόμου, για την οποία δεν καταβάλλονται τέλη ή δεν είναι δαπανηρή για αναθεώρηση από Δημόσια Αρχή ή επανεξέταση από άλλον ανεξάρτητο και αμερόληπτο φορέα του δικαστηρίου.

Οι τελικές αποφάσεις κατά την παρούσα παράγραφο 1 είναι δεσμευτικές για τη Δημόσια Αρχή που κατέχει τις πληροφορίες. Η αιτιολόγηση είναι έγγραφη, τουλάχιστον στις περιπτώσεις που η πρόσβαση σε πληροφορίες απορρίπτεται κατά την παρούσα παράγραφο.

2. Κάθε Μέρος, στο πλαίσιο της εθνικής του νομοθεσίας, εξασφαλίζει ότι το ενδιαφερόμενο κοινό:

(α) το οποίο έχει επαρκές συμφέρον ή, εναλλακτικά,

(β) το οποίο ισχυρίζεται προσβολή δικαιώματος, σε περίπτωση που η διοικητική δικονομία ενός Μέρους το απαιτεί ως προϋπόθεση, διαθέτει πρόσβαση σε διαδικασία επανεξέτασης ενώπιον δικαστηρίου ή/ και άλλου ανεξάρτητου και αμερόληπτου φορέα που καθορίζεται δια νόμου, προκειμένου να προσβάλει την ουσιαστική και τυπική νομιμότητα οποιασδήποτε απόφασης, πράξης ή παράλειψης

που υπόκειται στις διατάξεις του άρθρου 6 και, όπου προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο και υπό την επιφύλαξη της κατωτέρω παραγράφου 3, άλλων σχετικών διατάξεων της παρούσας Σύμβασης.

Τι είναι αυτό που συνιστά επαρκές συμφέρον και προσβολή δικαιώματος προσδιορίζεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του εθνικού δικαίου και σύμφωνα με τον στόχο να παρέχεται στο ενδιαφερόμενο κοινό ευρεία πρόσβαση στη δικαιοσύνη εντός του πεδίου εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης. Για τον σκοπό αυτόν, κρίνεται επαρκές για τον σκοπό της ανωτέρω υποπαραγράφου (α) το συμφέρον οποιουδήποτε μη κυβερνητικού οργανισμού ο οποίος πληροί τις απαιτήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 5. Οι εν λόγω οργανισμοί θεωρείται επίσης ότι έχουν δικαιώματα που μπορούν να προσβληθούν για τον σκοπό της ανωτέρω υποπαραγράφου (β).

Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου 2 δεν αποκλείουν τη δυνατότητα προκαταρκτικής διαδικασίας επανεξέτασης ενώπιον διοικητικής αρχής και δεν επηρεάζουν την απαίτηση να εξαντληθούν οι διαδικασίες διοικητικής επανεξέτασης πριν από την προσφυγή σε διαδικασίες δικαστικής επανεξέτασης, όπου υφίσταται η εν λόγω απαίτηση βάσει του εθνικού δικαίου.

3. Επιπλέον, και υπό την επιφύλαξη των διαδικασιών επανεξέτασης που αναφέρονται στις ανωτέρω παραγράφους 1 και 2, κάθε Μέρος εξασφαλίζει ότι, σε περίπτωση που πληροί τα τυχόν κριτήρια που καθορίζονται στο εθνικό του δίκαιο, το κοινό διαθέτει πρόσβαση σε διοικητικές ή δικαστικές διαδικασίες, προκειμένου να προσβάλει πράξεις και παραλείψεις από ιδιώτες και δημόσιες αρχές, οι οποίες συνιστούν παράβαση διατάξεων του εθνικού του δικαίου σχετικά με το περιβάλλον.

4. Επιπλέον, και υπό την επιφύλαξη της ανωτέρω παραγράφου 1, οι διαδικασίες που αναφέρονται στις ανωτέρω παραγράφους 1,2 και 3 προβλέπουν κατάλληλη και αποτελεσματική επανόρθωση, συμπεριλαμβανομένων προσωρινών μέτρων, όπως ενδείκνυται, και είναι αμερόληπτες, δίκαιες, έγκαιρες και μη απαγορευτικά δαπανηρές. Οι αποφάσεις κατά το παρόν άρθρο δίδονται εγγράφως ή καταγράφονται.

Στις αποφάσεις των δικαστηρίων, και όποτε είναι δυνατόν των άλλων φορέων, έχει πρόσβαση το κοινό.

5. Προκειμένου να προάγει την αποτελεσματικότητα των διατάξεων του παρόντος άρθρου, κάθε Μέρος εξασφαλίζει την παροχή στο κοινό πληροφοριών σχετικά με την πρόσβαση σε διαδικασίες διοικητικής και δικαστικής επανεξέτασης και μελετά την καθιέρωση ενδεδειγμένων μηχανισμών αρωγής για την άρση ή τη μείωση οικονομικών και άλλων εμποδίων στη δικαιοσύνη.

Άρθρο 10

ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ

1. Η πρώτη Σύνοδος των Μερών συγκαλείται το αργότερο εντός ενός έτους από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας Σύμβασης. Εν συνεχεία, οι τακτικές

Σύνοδοι των Μερών λαμβάνουν χώρα τουλάχιστον μία φορά ανά διετία, πλην αν άλλως αποφασίσουν τα Μέρη, ή κατόπιν γραπτού αιτήματος οποιουδήποτε Μέρους, υπό τον όρο ότι το αίτημα αυτό υποστηρίζεται από το ένα τρίτο τουλάχιστον των Μερών, εντός έξι μηνών από τη γνωστοποίηση του αιτήματος σε όλα τα Μέρη, από τον Εκτελεστικό Γραμματέα της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη.

2. Κατά τις συνόδους τους, τα Μέρη επανεξετάζουν συνεχώς την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης, βάσει τακτικής υποβολής εκθέσεων από τα Μέρη και, έχοντας κατά νουν αυτόν τον σκοπό:

(α) Επανεξετάζουν τις πολιτικές, καθώς και τις νομικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις, για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, με προοπτική την περαιτέρω βελτίωση τους·

(β) Ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με την κτηθείσα εμπειρία από τη σύναψη και την εφαρμογή διμερών και πολυμερών συμφωνιών ή άλλων ρυθμίσεων που έχουν σχέση με τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης και στις οποίες είναι Μέρη ένα ή περισσότερα εκ των Μερών·

(γ) Επιζητούν, όπου ενδείκνυται, τις υπηρεσίες σχετικών οργάνων της ΟΕΕ και άλλων αρμοδίων διεθνών οργάνων και ειδικών επιτροπών για όλες τις πλευρές που είναι συναφείς με την επίτευξη των σκοπών της παρούσας Σύμβασης·

(δ) Συγκροτούν όσα επικουρικά όργανα κρίνουν αναγκαία·

(ε) Προπαρασκευάζουν, όπου ενδείκνυται, πρωτόκολλα της παρούσας Σύμβασης·

(στ) Εξετάζουν και εγκρίνουν προτάσεις για τροποποιήσεις της παρούσας Σύμβασης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14·

(ζ) Εξετάζουν και αναλαμβάνουν οποιαδήποτε επιπρόσθετη δράση ενδέχεται να απαιτείται για την επίτευξη των σκοπών της παρούσας Σύμβασης·

(η) Κατά την πρώτη τους Σύνοδο, εξετάζουν και εγκρίνουν με συναίνεση εσωτερικό κανονισμό διαδικασίας για τις συνόδους τους και τις συνόδους επικουρικών οργάνων·

(θ) Κατά την πρώτη τους Σύνοδο, επανεξετάζουν την εμπειρία τους κατά την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 5 παράγραφος 9 και εξετάζουν ποια μέτρα είναι αναγκαία για την περαιτέρω ανάπτυξη του συστήματος που αναφέρεται στην εν λόγω παράγραφο, λαμβάνοντας υπόψη διεθνείς διαδικασίες και εξελίξεις, συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας ενός ενδεδειγμένου εγγράφου όσον αφορά μητρώα ή καταλόγους σχετικά με την έκλυση ρύπανσης και τη μεταφορά της, το οποίο θα μπορούσε να προσαρτηθεί στην παρούσα Σύμβαση.

3. Η Σύνοδος των Μερών δύναται, εν ανάγκη, να εξετάζει την καθιέρωση χρηματοπιστωτικών ρυθμίσεων, βάσει συναίνεσης.

4. Τα Ηνωμένα Έθνη, οι ειδικευμένες υπηρεσίες τους, και ο Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας, καθώς και κάθε Κράτος ή περιφερειακός Οργανισμός οικονομικής ολοκλήρωσης που δικαιούται κατά το άρθρο 17 να υπογράψει την παρούσα Σύμβαση, αλλά δεν είναι Μέρος της παρούσας Σύμβασης, καθώς και οποιοσδήποτε διακυβερνητικός οργανισμός που εξειδικεύεται στα πεδία τα οποία αφορά η παρούσα Σύμβαση, δικαιούνται να συμμετέχουν ως παρατηρητές στις συνόδους των Μερών.

5. Οποιοσδήποτε μη κυβερνητικός οργανισμός, που εξειδικεύεται στα πεδία τα οποία αφορά η παρούσα Σύμβαση, ο οποίος έχει ενημερώσει τον Εκτελεστικό Γραμματέα της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη ότι επιθυμεί να εκπροσωπηθεί σε Σύνοδο των Μερών, δικαιούται να συμμετάσχει ως παρατηρητής, εκτός εάν προβάλλει αντιρρήσεις τουλάχιστον το ένα τρίτο των παρόντων στη Σύνοδο Μερών.

6. Για τους σκοπούς των ανωτέρω παραγράφων 4 και 5, ο εσωτερικός κανονισμός διαδικασίας που μνημονεύεται στην ανωτέρω παράγραφο 2 (περ.η) προβλέπει πρακτικές ρυθμίσεις για τη διαδικασία άδειας εισόδου και άλλους σχετικούς όρους.

Άρθρο 11

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΨΗΦΟΥ

1. Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της κατωτέρω παραγράφου 2, έκαστο Μέρος της παρούσας Σύμβασης διαθέτει μία ψήφο.

2. Οι περιφερειακοί οργανισμοί οικονομικής ολοκλήρωσης, σε θέματα της αρμοδιότητάς τους, ασκούν το δικαίωμα ψήφου με αριθμό ψήφων ίσο με τον αριθμό των Κρατών μελών τους που είναι Μέρη της παρούσας Σύμβασης. Οι οργανισμοί αυτοί δεν ασκούν το δικαίωμα ψήφου, εάν τα Κράτη Μέλη τους ασκούν το δικαίωμα τους, και αντιστρόφως.

Άρθρο 12

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Ο Εκτελεστικός Γραμματέας της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη εκτελεί τα ακόλουθα καθήκοντα γραμματείας:

(α) Τη σύγκληση και προπαρασκευή των συνόδων των Μελών·

(β) Τη διαβίβαση στα Μέρη εκθέσεων και άλλων πληροφοριών που λαμβάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης·

(γ) Οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα που μπορούν να καθορισθούν από τα Μέρη.

Άρθρο 13

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Τα παραρτήματα της παρούσας Σύμβασης αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της.

Άρθρο 14

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

1. Οποιοδήποτε Μέρος δύναται να προτείνει τροποποιήσεις της παρούσας Σύμβασης.

2. Το κείμενο κάθε προτεινόμενης τροποποίησης της παρούσας Σύμβασης υποβάλλεται εγγράφως στον Εκτελεστικό Γραμματέα της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη ο οποίος τα γνωστοποιεί σε όλα τα Μέρη τουλάχιστον ενενήντα ημέρες πριν από τη Σύνοδο των Μερών κατά την οποία προτείνεται για έγκριση.

3. Τα Μέρη καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να επιτευχθεί συμφωνία επί οποιασδήποτε προτεινόμενης τροποποίησης της παρούσας Σύμβασης με συναίνεση. Εάν έχουν εξαντληθεί όλες οι προσπάθειες για συναίνεση και δεν έχει επιτευχθεί συμφωνία, η τροποποίηση, σε έσχατη ανάγκη, θεσπίζεται με την πλειοψηφία των τριών τετάρτων των παρόντων και ψηφίζόντων κατά τη Σύνοδο Μερών.
4. Οι τροποποιήσεις της παρούσας Σύμβασης, που εγκρίνονται σύμφωνα με την ανωτέρω παράγραφο 3, ανακοινώνονται από τον Θεματοφύλακα σε όλα τα Μέρη για κύρωση, έγκριση ή αποδοχή. Οι τροποποιήσεις της παρούσας Σύμβασης, πλην των τροποποιήσεων των Παραρτημάτων, τίθενται σε ισχύ για τα Μέρη που τις έχουν κυρώσει, εγκρίνει ή αποδεχθεί την εννενηκοστή ημέρα μετά την παραλαβή από τον Θεματοφύλακα της γνωστοποίησης της κύρωσης, έγκρισης ή αποδοχής τους από τουλάχιστον τρία τέταρτα των εν λόγω Μερών. Στη συνέχεια, τίθενται σε ισχύ για οποιοδήποτε άλλο Μέρος την εννενηκοστή ημέρα μετά την ημερομηνία κατά την οποία το εν λόγω Μέρος καταθέτει το έγγραφο κύρωσης, έγκρισης ή αποδοχής των τροποποιήσεων.
5. Οποιοδήποτε Μέρος δεν είναι σε θέση να εγκρίνει τροποποίηση Παραρτήματος της παρούσας Σύμβασης το γνωστοποιεί στον Θεματοφύλακα εγγράφως εντός δώδεκα μηνών από την ημερομηνία ανακοίνωσης της θέσπισης. Ο Θεματοφύλακας κοινοποιεί αμελλητί σε όλα τα Μέρη την εν λόγω ληφθείσα γνωστοποίηση. Κάθε Μέρος δύναται, ανά πάσα στιγμή, να αντικαταστήσει την προηγούμενη κοινοποίηση του με αποδοχή και, κατόπιν κατάθεσης στον Θεματοφύλακα εγγράφου αποδοχής, οι τροποποιήσεις του εν λόγω Παραρτήματος παράγουν αποτελέσματα για το μέλος αυτό.
6. Κατόπιν παρέλευσης δώδεκα μηνών από την ημερομηνία ανακοίνωσης της από τον Θεματοφύλακα, όπως αναφέρεται στην ανωτέρω παράγραφο 4, η τροποποίηση του Παραρτήματος παράγει αποτελέσματα για εκείνα τα Μέρη τα οποία δεν έχουν υποβάλει κοινοποίηση στον Θεματοφύλακα σύμφωνα με τις διατάξεις της ανωτέρω παραγράφου 5, υπό τον όρο ότι δεν έχουν υποβάλει την εν λόγω κοινοποίηση περισσότερα από το ένα τρίτο των Μερών.
7. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ως «παρόντα και ψηφίζοντα Μέρη» νοούνται τα Μέρη που είναι παρόντα και ψηφίζουν, υπέρ ή κατά.

Άρθρο 15

ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ

Η Σύνοδος των Μερών καθορίζει, βάσει συναίνεσης, προαιρετικές ρυθμίσεις, συμβουλευτικού, μη κατ' αντιπαράθεση και μη δικαστικού χαρακτήρα για την εξέταση της συμμόρφωσης προς τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης. Οι ρυθμίσεις αυτές προβλέπουν κατάλληλη συμμετοχή του κοινού και δύνανται να περιλαμβάνουν την επιλογή να εξετάζονται ανακοινώσεις από το κοινό επί θεμάτων που σχετίζονται με την παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 16

ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

1. Εάν προκύψει διαφορά μεταξύ δύο ή περισσότερων Μερών σχετικά με την ερμηνεία ή την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης, τα Μέρη επιδιώκουν λύση μέσω διαπραγματεύσεων ή άλλων μέσων επίλυσης διαφορών, αποδεκτών από τα Μέρη της διαφοράς.
2. Κατά την υπογραφή, κύρωση, αποδοχή, έγκριση ή προσχώρηση στην παρούσα Σύμβαση, ή ανά πάσα στιγμή εφεξής, ένα Μέρος δύναται να δηλώνει εγγράφως στον Θεματοφύλακα ότι, για διαφορά που δεν επιλύθηκε σύμφωνα με την ανωτέρω παράγραφο 1, δέχεται ένα ή και τα δύο από τα ακόλουθα μέσα επίλυσης των διαφορών ως υποχρεωτικό έναντι οποιουδήποτε Μέρους δέχεται την ίδια υποχρέωση:
  - (α) Υποβολή της διαφοράς στο Διεθνές Δικαστήριο·
  - (β) Διαιτησία σύμφωνα με τη διαδικασία που παρατίθεται στο παράρτημα II.
3. Εάν τα Μέρη της διαφοράς έχουν αποδεχθεί και τα δύο μέσα επίλυσης της διαφοράς, που αναφέρονται στην ανωτέρω παράγραφο 2, η διαφορά δύναται να υποβληθεί μόνον στο Διεθνές Δικαστήριο, εκτός εάν τα Μέρη συμφωνήσουν άλλως.

Άρθρο 17

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

Η παρούσα Σύμβαση είναι ανοικτή για υπογραφή στο Aarhus (Δανία) στις 25 Ιουνίου 1998, και εφεξής στην Έδρα των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη έως τις 21 Δεκεμβρίου 1998, από Κράτη Μέλη της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη, καθώς και Κράτη που έχουν συμβουλευτικό καθεστώς στην Οικονομική Επιτροπή για την Ευρώπη, σύμφωνα με τις παραγράφους 8 και 11 του ψηφίσματος 36 (IV) του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου, της 28^{ης} Μαρτίου 1947, και από περιφερειακούς οργανισμούς οικονομικής ολοκλήρωσης, που έχουν συσταθεί από κυρίαρχα Κράτη Μέλη της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη, στους οποίους τα Κράτη Μέλη τους έχουν μεταβιβάσει αρμοδιότητες για θέματα που διέπονται από την παρούσα Σύμβαση, συμπεριλαμβανομένης της αρμοδιότητας να συνάπτουν συνθήκες επί των εν λόγω θεμάτων.

Άρθρο 18

ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΑΣ

Ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών επιτελεί χρέη Θεματοφύλακα της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 19

ΚΥΡΩΣΗ, ΑΠΟΔΟΧΗ, ΕΓΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗ

1. Η παρούσα Σύμβαση υπόκειται σε κύρωση, αποδοχή ή έγκριση από τα υπογράφοντα Κράτη και από περιφερειακούς οργανισμούς οικονομικής ολοκλήρωσης.
2. Η παρούσα Σύμβαση παραμένει ανοικτή, από τις 22 Δεκεμβρίου 1998, για προσχώρηση κρατών και περιφερειακών οργανισμών οικονομικής ολοκλήρωσης που αναφέρονται στο άρθρο 17.
3. Οποιοδήποτε άλλο Κράτος, που δεν αναφέρεται στην ανωτέρω παράγραφο 2 το οποίο είναι μέλος των Ηνωμένων Εθνών, δύναται να προσχωρήσει στη Σύμβαση, κατόπιν έγκρισης από τη Σύνοδο των Μερών.
4. Κάθε οργανισμός που αναφέρεται στο άρθρο 17, ο οποίος καθίσταται Μέρος της παρούσας Σύμβασης χωρίς οποιοδήποτε από τα Κράτη Μέλη του να είναι Μέρος, δεσμεύεται από όλες τις υποχρεώσεις κατά την παρούσα Σύμβαση. Εάν ένα ή περισσότερα Κράτη Μέλη του εν λόγω οργανισμού είναι Μέρος της παρούσας Σύμβασης, ο οργανισμός και τα Κράτη Μέλη του αποφασίζουν επί των αντιστοίχων ευθυνών τους για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων τους κατά την παρούσα Σύμβαση. Στις περιπτώσεις αυτές ο οργανισμός και τα Κράτη Μέλη του δεν δικαιούνται να ασκούν ταυτοχρόνως δικαιώματα δυνάμει της παρούσας Σύμβασης.
5. Στα έγγραφα κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, οι περιφερειακοί οργανισμοί οικονομικής ολοκλήρωσης, που αναφέρονται στο άρθρο 17, δηλώνουν την έκταση των αρμοδιοτήτων τους σχετικά με τα θέματα που διέπονται από την παρούσα Σύμβαση. Οι οργανισμοί αυτοί πληροφορούν επίσης τον Θεματοφύλακα για οποιαδήποτε ουσιώδη μεταβολή της έκτασης των αρμοδιοτήτων τους.

Άρθρο 20

ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

1. Η παρούσα Σύμβαση τίθεται σε ισχύ την ενενηκοστή ημέρα από την ημερομηνία κατάθεσης του δεκάτου έκτου εγγράφου κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης.
2. Για τους σκοπούς της ανωτέρω παραγράφου 1, οποιοδήποτε έγγραφο κατατίθεται από περιφερειακό οργανισμό οικονομικής ολοκλήρωσης δεν προσμετράται σε εκείνα που κατατίθενται από Κράτη Μέλη του οργανισμού.
3. Για κάθε κράτος ή οργανισμό που αναφέρεται στο άρθρο 17, που κυρώνει, αποδέχεται ή εγκρίνει την παρούσα Σύμβαση ή προσχωρεί σε αυτή μετά την κατάθεση του δεκάτου έκτου ή εγγράφου κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, η παρούσα Σύμβαση αρχίζει να ισχύει την ενενηκοστή ημέρα μετά την ημερομηνία κατάθεσης από το εν λόγω κράτος ή οργανισμό του εγγράφου κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης ή προσχώρησης.

Άρθρο 21

ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ

Ανά πάσα στιγμή μετά παρέλευση τριετίας από την ημερομηνία κατά την οποία ετέθη σε ισχύ η παρούσα Σύμβαση για ένα Μέρος το εν λόγω Μέρος δύναται να αποχωρήσει από τη Σύμβαση, επιδίδοντας γραπτή κοινοποίηση στον Θεματοφύλακα. Η αποχώρηση παράγει αποτελέσματα από την ενενηκοστή ημέρα μετά την ημερομηνία παραλαβής της από τον Θεματοφύλακα.

Άρθρο 22

ΑΥΘΕΝΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Το πρωτότυπο της παρούσας Σύμβασης, της οποίας το αγγλικό, γαλλικό και ρωσικό κείμενο είναι εξ ίσου αυθεντικά, κατατίθεται στον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών.

ΣΕ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ οι υπογεγραμμένοι, δε? όντως εξουσιοδοτημένοι, υπέγραψαν την παρούσα Σύμβαση.

ΕΓΙΝΕ στο Aarhus (Δανία), την εικοστή πέμπτη Ιουνίου χίλια εννιακόσια ενενήντα οκτώ.

Παράρτημα Ι

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 6 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1 ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ

(α) Ενεργειακός τομέας:

- Δωλιστήρια αργού πετρελαίου και αερίου·
- Εγκαταστάσεις για αεριοποίηση και υγροποίηση·
- Θερμοηλεκτρικοί σταθμοί και άλλες εγκαταστάσεις καύσεως με θερμική ισχύ από 50 MW και άνω·
- Εγκαταστάσεις οπτανθρακοποίησης·
- Πυρηνικοί σταθμοί και άλλοι πυρηνικοί αντιδραστήρες, συμπεριλαμβανομένης της διάλυσης ή του παροπλισμού αυτών V (εκτός από τις ερευνητικές μονάδες για την παραγωγή και μετατροπή σχάσιμων και αναπαραγόμενων υλικών, με ανώτατη διαρκή θερμική ισχύ κάτω του 1 kW)·
- Εγκαταστάσεις για την επανεπεξεργασία ακτινοβολημένων πυρηνικών καυσίμων·
- Εγκαταστάσεις:
- Για την παραγωγή ή τον εμπλουτισμό πυρηνικών καυσίμων·
- Για την επεξεργασία ακτινοβολημένων πυρηνικών καυσίμων ή πολύ ραδιενεργών αποβλήτων·
- Για την τελική διάθεση ακτινοβολημένων πυρηνικών καυσίμων Αποκλειστικά για την τελική διάθεση ραδιενεργών αποβλήτων·
- Αποκλειστικά για την αποθήκευση (η οποία προγραμματίζεται για περισσότερο από 10 έτη) ακτινοβολημένων πυρηνικών καυσίμων ή ραδιενεργών αποβλήτων σε χώρο διαφορετικό από τον χώρο παραγωγής.

2. Παραγωγή και μεταποίηση μετάλλων:

- Εγκαταστάσεις φρύξης ή επίτηξης μεταλλεύματος (συμπεριλαμβανομένου του θείουχου μεταλλεύματος)·
- Εγκαταστάσεις παραγωγής χυτοσιδήρου ή χάλυβα (πρωτογενούς ή δευτερογενούς), συμπεριλαμβανομένων των χυτηρίων συνεχούς χύτευσης ωριαίας δυναμικότητας άνω των 2,5 τόνων
- Εγκαταστάσεις επεξεργασίας σιδηρούχων μετάλλων:

(i) Με έλασμα εν θερμώ, ωριαίας δυναμικότητας άνω των 20 τόνων ακατέργαστου χάλυβα·

(ii) Με σφυρηλάτηση με σφύρες κρουστικής ενέργειας άνω των 50 kJ ανά σφύρα και όταν η χρησιμοποιούμενη θερμική ισχύς υπερβαίνει τα 20 MW·

(iii) Με επίθεση προστατευτικού στρώματος τηγμένου μετάλλου, με δυναμικότητα κατεργασίας άνω των δύο τόνων ακατέργαστου χάλυβα ανά ώρα·

- Χυτήρια σιδηρούχων μετάλλων με δυναμικότητα παραγωγής άνω των 20 τόνων ημερησίως·

Εγκαταστάσεις:

(i) Παραγωγής ακατέργαστων μη σιδηρούχων μετάλλων από μεταλλεύματα, συγκεντρώματα ή δευτερογενείς πρώτες ύλες, με μεταλλουργικές, χημικές ή ηλεκτρολυτικές διεργασίες·

(ii) Τήξης μη σιδηρούχων μετάλλων και κραμάτων, συμπεριλαμβανομένων των

προϊόντων ανάκτησης (εξευγενισμός, χύτευση, κ.λπ.), τηκτικής δυναμικότητας άνω των 4 τόνων για τον μόλυβδο και το κάδμιο ή 20 τόνων για όλα τα άλλα μέταλλα ημερησίως·

- Εγκαταστάσεις επιφανειακής επεξεργασίας μετάλλων και πλαστικών υλικών με ηλεκτρολυτικές ή χημικές διεργασίες, εφόσον ο όγκος των κάδων που χρησιμοποιούνται για την κατεργασία υπερβαίνει τα 30 m³.

3. Βιομηχανία ορυκτών προϊόντων:

Εγκαταστάσεις παραγωγής κλίνκερ (τσιμέντου) σε

1 Οι πυρηνικοί σταθμοί και άλλοι πυρηνικοί αντιδραστήρες παύουν να χαρακτηρίζονται ως τέτοιοι, όταν όλα τα πυρηνικά καύσιμα και άλλα ραδιενεργώς μολυσμένα στοιχεία αφαιρεθούν μόνιμως από τον χώρο της εγκατάστασης, περιστροφικούς κλιβάνους, με ημερήσια δυναμικότητα παραγωγής άνω των 500 τόνων, ή άσβεστου σε περιστροφικούς κλιβάνους, με ημερήσια παραγωγική δυναμικότητα άνω των 50 τόνων, ή σε άλλου είδους κλιβάνους, με ημερήσια παραγωγική δυναμικότητα άνω των 50 τόνων

- Εγκαταστάσεις παραγωγής αμιάντου και κατασκευής προϊόντων με βάση τον αμιάντο·
- Εγκαταστάσεις παραγωγής γυαλιού, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων παραγωγής ινών γυαλιού, με ημερήσια τηκτική δυναμικότητα άνω των 20 τόνων·
- Εγκαταστάσεις τήξης ορυκτών υλών, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων παραγωγής ινών από ορυκτές ύλες, με ημερήσια τηκτική δυναμικότητα άνω των 20 τόνων·
- Εγκαταστάσεις παραγωγής κεραμικών ειδών με ψήσιμο, ιδίως δε κεραμιδιών, τούβλων, πυρίμαχων πλίνθων, πλακιδίων, ψευδοπορσελάνης ή πορσελάνης, με ημερήσια παραγωγική δυναμικότητα άνω των 75 τόνων ή/και με δυναμικότητα κλιβάνου άνω των 4 m³ και πυκνότητα φορτώσεως άνω των 300 kg/m³.

4. Χημική βιομηχανία: Η παραγωγή κατά την έννοια των κατηγοριών δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στην παρούσα παράγραφο υποδηλώνει την παραγωγή, σε βιομηχανική κλίμακα και με χημική μετατροπή, των υλών ή ομάδων υλών που απαριθμούνται στα στοιχεία (α) έως (ζ):

(α) Χημικές εγκαταστάσεις για την παραγωγή βασικών χημικών οργανικών προϊόντων, όπως:

- (i) Απλών υδρογονανθράκων (γραμμικών ή κυκλικών, κεκορεσμένων ή ακόρεστων, αλειφατικών ή αρωματικών)·
- (ii) Οξυγονούχων υδρογονανθράκων, ιδίως δε αλκοολών, αλδευδών, κετονών, καρβοξυλικών οξέων, εστέρων, οξικών ενώσεων, αιθέρων, υπεροξειδίων, εποξικών ρητινών·
- (iii) Θειούχων υδρογονανθράκων·
- (iv) Αζωτούχων υδρογονανθράκων, ιδίως δε αμινών, αμιδίων, νιτρωμένων, νιτρωδών ή νιτρικών ενώσεων, νιτριλίων, κυανικών και ισοκυανικών ενώσεων·
- (v) Φωσφορούχων υδρογονανθράκων·
- (vi) Αλογονούχων υδρογονανθράκων·
- (vii) Οργανομεταλλικών ενώσεων·

(viii) Βασικών πλαστικών υλών (πολυμερών, συνθετικών ινών και ινών με βάση την κυτταρίνη)·

(ix) Συνθετικού καουτσούκ·

(x) Χρωμάτων και χρωστικών υλικών·

(xi) Απορρυπαντικών και τασιενεργών ουσιών.

(β) Χημικές εγκαταστάσεις παραγωγής βασικών ανόργανων χημικών προϊόντων, όπως: (i) Αερίων, όπως αμμωνίας, χλωρίου ή υδροχλωρίου, φθορίου ή υδροφθορίου, οξειδίων του άνθρακα, θεικών ενώσεων, οξειδίων του αζώτου, υδρογόνου, διοξειδίου του θείου, διχλωριούχου καρβονυλίου·

(ii) Οξέων, όπως χρωμικού, υδροφθορικού, φωσφορικού, νιτρικού, υδροχλωρικού, θεικού, αμιζοντος θεικού και άλλων θειούχων οξέων·

(iii) Βάσεων, ιδίως δε υδροξειδίου του αμμωνίου, υδροξειδίου του καλίου, υδροξειδίου του νατρίου·

(iv) Αλάτων, όπως χλωριούχου αμμωνίου, χλωρικού καλίου, ανθρακικού καλίου, ανθρακικού νατρίου, υπερβορικών αλάτων, νιτρικού αργύρου·

(v) Αμετάλλων, μεταλλοξειδίων ή άλλων ανόργανων ενώσεων, όπως ανθρακασβεστίου, πυριτίου, ανθρακοπυριτίου.

(γ) Χημικές εγκαταστάσεις παραγωγής φωσφορούχων, αζωτούχων ή καλιούχων λιπασμάτων (απλών ή σύνθετων)·

(δ) Χημικές εγκαταστάσεις παραγωγής βασικών φυτοϋγειονομικών προϊόντων και βιοκτόνων·

(ε) Εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούν χημική ή βιολογική διεργασία για την παρασκευή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων·

(στ) Χημικές εγκαταστάσεις παραγωγής εκρηκτικών υλών·

(ζ) Χημικές εγκαταστάσεις στις οποίες χρησιμοποιείται χημική ή βιολογική επεξεργασία για την παρασκευή πρωτεϊνικών προσθέτων σε ζωοτροφές, ενζύμων και άλλων ουσιών πρωτεϊνικής σύστασης.

5. Διαχείριση αποβλήτων:

- Εγκαταστάσεις για την αποτέφρωση, ανάκτηση, χημική κατεργασία ή υγειονομική ταφή επικινδύνων αποβλήτων·

- Εγκαταστάσεις για την αποτέφρωση αστικών αποβλήτων, με ωριαία δυναμικότητα άνω των 3 τόνων·

- Εγκαταστάσεις για τη διάθεση μη επικινδύνων αποβλήτων, με ημερήσια δυναμικότητα άνω των 50 τόνων·

- Χώροι υγειονομικής ταφής που δέχονται άνω των 10 τόνων ημερησίως ή ολικής χωρητικότητας άνω των 25.000 τόνων, εκτός από τους χώρους υγειονομικής ταφής αδρανών αποβλήτων.

6. Εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων δυναμικότητας άνω των 150.000 ισοδυνάμου πληθυσμού.

7. Βιομηχανικές εγκαταστάσεις.

(α) Παραγωγής χαρτοπολτού από ξύλο ή παρόμοια ινώδη υλικά·

(β) Παραγωγής χαρτιού και χαρτονιού, με ημερήσια δυναμικότητα παραγωγής άνω των 20 τόνων.

8.(α) Έργα κατασκευής σιδηροδρομικών γραμμών μεγάλων αποστάσεων και αερολιμένων¹ με βασικούς διαδρόμους προσγείωσης μήκους άνω των 2 100 μέτρων·

(β) Έργα κατασκευής αυτοκινητοδρόμων και οδών ταχείας κυκλοφορίας²·

(γ) Έργα κατασκευής νέων οδών με τέσσερεις και άνω λωρίδες κυκλοφορίας ή ευθυγράμμιση ή/και διαπλάτυνση υφισταμένων οδών δύο το πολύ λωρίδων κυκλοφορίας, ώστε να δημιουργηθούν τέσσερεις και άνω λωρίδες, όταν το νέο ή ευθυγραμμισμένο ή/και διευρυμένο αυτό τμήμα της οδού πρόκειται να έχει συνεχές μήκος από 10 km και άνω.

9. (α) Εσωτερικές πλωτές οδοί και λιμένες για την κυκλοφορία στις εσωτερικές πλωτές οδούς που επιτρέπουν τη διέλευση σκαφών άνω των 1.350 τόνων·

(β) Εμπορικοί λιμένες αποβάθρες φορτοεκφόρτωσης που συνδέονται με την ξηρά και εξωτερικοί λιμένες (εκτός των αποβάθρων για τα πορθμεία), όπου μπορούν να προσεγγίσουν σκάφη άνω των 1.350 τόνων.

10. Έργα άντλησης υπόγειων υδάτων ή έργα τέχνης

1 Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, ως «αερολιμένες» νοούνται οι πληρούντες τον ορισμό της Σύμβασης του Σικάγου του 1944 για την ίδρυση του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας (παράρτημα 14). 2Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, ως «οδοί ταχείας κυκλοφορίας» νοούνται οδοί κατά την έννοια της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας της 15^{ης} Νοεμβρίου 1975 για τις κύριες διεθνείς οδικές αρτηρίες.

της αναπλήρωσης υπόγειων υδάτων, εφόσον ο ετήσιος όγκος αντλούμενου ή αναπληρούμενου ύδατος ισούται ή υπερβαίνει τα 10.000.000 m³.

11. (α) Έργα για την εκτροπή υδάτινων πόρων από μια υδρολογική λεκάνη σε άλλη, όταν η εκτροπή αυτή αποσκοπεί στην πρόληψη ενδεχόμενης λειψυδρίας και όπου ο όγκος του εκτρεπομένου ύδατος υπερβαίνει τα 100.000.000 m³/ετησίως·

(β) Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, έργα για την εκτροπή υδάτινων πόρων από μια υδρολογική λεκάνη σε άλλη, όταν η πολυετής μέση ροή της λεκάνης άντλησης υπερβαίνει τα 2.000.000.000 m³/ετησίως και όπου ο όγκος του εκτρεπομένου ύδατος υπερβαίνει το 5% της ροής αυτής.

Σε αμφότερες τις περιπτώσεις η εκτροπή πόσιμου ύδατος μέσω αγωγών εξαιρείται.

12. Εγκαταστάσεις άντλησης πετρελαίου και φυσικού αερίου για εμπορικούς σκοπούς, δυναμικότητας άνω των 500 τόνων ημερησίως όσον αφορά το πετρέλαιο και 500.000 m³ ημερησίως όσον αφορά το φυσικό αέριο.

13. Φράγματα και άλλες εγκαταστάσεις προοριζόμενες για τη συγκράτηση ή την μη μόνιμη αποθήκευση υδάτων, όπου ο όγκος της νέας ή της πρόσθετης ποσότητας του συγκρατημένου ή ταμειουμένου ύδατος υπερβαίνει τα 10.000.000 m³.

14. Αγωγοί μεταφοράς αερίου, πετρελαίου ή χημικών ουσιών, με διάμετρο άνω των 800 mm και μήκος άνω των 40 km.

15. Εγκαταστάσεις εντατικής εκτροφής πουλερικών ή χοίρων με περισσότερες

από:

(α) 40.000 θέσεις για πουλερικά· (β) 2.000 θέσεις για χοίρους παραγωγής (άνω των 30 kg)· ή (γ) 750 θέσεις για χοιρομητέρες.

16. Λατομεία και υπαίθρια ορυχεία εκτάσεως άνω των 25 εκταρίων ή, όταν πρόκειται για τύρφη, άνω των 150 εκταρίων.

17. Κατασκευή εναέριων αγωγών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας με τάση 220 kV και άνω και μήκος άνω των 15 km.

18. Εγκαταστάσεις αποθήκευσης πετρελαίου, πετροχημικών ή χημικών προϊόντων, με δυναμικότητα τουλάχιστον 200.000 τόνων.

19. Άλλες δραστηριότητες:

- Εγκαταστάσεις προεπεξεργασίας (δραστηριότητες πλύσης, λεύκανσης, μερσερισμού) ή βαφής ινών ή υφασμάτων, με ημερήσια δυναμικότητα επεξεργασίας άνω των 10 τόνων·

- Εγκαταστάσεις δέψης δερμάτων, εφόσον η ημερήσια δυναμικότητα κατεργασίας υπερβαίνει τους 12 τόνους τελικών προϊόντων·

(α) Σφαγεία με ημερήσια δυναμικότητα παραγωγής σφαγίων άνω των 50 τόνων

(β) Επεξεργασία και μεταποίηση για την παραγωγή προϊόντων διατροφής από:

(i) Ζωική πρώτη ύλη (εκτός του γάλακτος) με ημερήσια δυναμικότητα παραγωγής τελικών προϊόντων άνω των 75 τόνων·

(ii) Φυτική πρώτη ύλη, ημερήσιας δυναμικότητας παραγωγής τελικών προϊόντων άνω των 300 τόνων (μέση τριμηνιαία τιμή)·

γ) Επεξεργασία και μεταποίηση γάλακτος, όταν η ποσότητα του λαμβανομένου γάλακτος υπερβαίνει τους 200 τόνους ημερησίως (μέση ετήσια τιμή)·

- Εγκαταστάσεις για την εξάλειψη ή την αξιοποίηση σφαγίων και ζωικών απορριμμάτων, με ημερήσια δυναμικότητα επεξεργασίας ανώτερη των 10 τόνων·

- Εγκαταστάσεις επεξεργασίας της επιφάνειας υλών, αντικειμένων ή προϊόντων με τη χρησιμοποίηση οργανικών διαλυτών, ιδίως για τις εργασίες προετοιμασίας, εκτύπωσης, επίστρωσης, καθαρισμού των λιπών, αδιαβροχοποίησης, κολλαρίσματος βαφής, καθαρισμού ή διαβροχής, με δυναμικότητα κατανάλωσης άνω των 150 kg διαλύτη ανά ώρα ή άνω των 200 τόνων ανά έτος·

- Εγκαταστάσεις για την παραγωγή άνθρακα (σκληρός άνθρακας) ή ηλεκτρογραφίτη με καύση ή γραφίτοποίηση.

20. Οποιαδήποτε δραστηριότητα δεν καλύπτεται από τις παραγράφους 1?19, για την οποία προβλέπεται συμμετοχή του κοινού βάσει διαδικασίας εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.

21. Η διάταξη του άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχείο (α) δεν ισχύει για κανένα από τα ανωτέρω έργα που εκτελείται αποκλειστικά ή κυρίως για έρευνα, ανάπτυξη και πειραματική δοκιμή νέων μεθόδων ή προϊόντων για χρονικό διάστημα μικρότερο των δύο ετών, εκτός εάν ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον ή στην υγεία.

22. Τυχόν μεταβολή ή επέκταση των δραστηριοτήτων, σε περίπτωση που η εν λόγω

μεταβολή ή επέκταση αυτή καθεαυτή πληροί τα κριτήρια/κατώφλια που καθορίζονται στο παρόν παράρτημα, υπόκειται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο (α). Οποιαδήποτε άλλη αλλαγή ή επέκταση των δραστηριοτήτων υπόκειται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο (β).

Παράρτημα II

ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ

1. Σε περίπτωση που μια διαφορά υποβάλλεται σε διαιτησία, βάσει του άρθρου 16 παράγραφος 2 της παρούσας Σύμβασης, το Μέρος ή τα Μέρη κοινοποιούν στη γραμματεία το θέμα που αποτελεί το αντικείμενο διαιτησίας και υποδεικνύουν, ειδικότερα, τα άρθρα της παρούσας Σύμβασης των οποίων αμφισβητείται η ερμηνεία ή η εφαρμογή. Η γραμματεία προωθεί τις ληφθείσες πληροφορίες σε όλα τα Μέρη της παρούσας Σύμβασης.
2. Το Διαιτητικό Δικαστήριο απαρτίζεται από τρία Μέλη. Τόσο το ενάγον Μέρος ή Μέρη, όσο και το έτερο διαφωνούν Μέρος ή Μέρη ορίζει έναν διαιτητή και οι δύο επιλεγέντες διαιτητές, ορίζουν κατόπιν κοινής συμφωνίας τον τρίτο διαιτητή, ο οποίος είναι ο Πρόεδρος του Διαιτητικού Δικαστηρίου. Ο Πρόεδρος δεν είναι υπήκοος ενός των διαφωνούντων Μερών, ούτε έχει τον συνήθη τόπο κατοικίας του/της στο έδαφος ενός εκ των εν λόγω Μερών, ούτε απασχολείται από οποιοδήποτε εξ αυτών, ούτε έχει ασχοληθεί με την περίπτωση αυτή υπό οποιαδήποτε άλλη ιδιότητα.
3. Εάν ο Πρόεδρος του Διαιτητικού Δικαστηρίου δεν έχει οριστεί εντός δύο μηνών από τον διορισμό του δεύτερου διαιτητή, ο Εκτελεστικός Γραμματέας της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη, κατόπιν αιτήματος οποιουδήποτε διαφωνούντος Μέρους, ορίζει τον Πρόεδρο εντός περαιτέρω χρονικού διαστήματος δύο μηνών.
4. Εάν ένα εκ των διαφωνούντων Μερών δεν ορίσει διαιτητή εντός δύο μηνών από την παραλαβή του αιτήματος, το έτερο Μέρος δύναται να ενημερώνει τον Εκτελεστικό Γραμματέα της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη, ο οποίος ορίζει τον Πρόεδρο του Διαιτητικού Δικαστηρίου εντός περαιτέρω χρονικού διαστήματος δύο μηνών. Κατόπιν του διορισμού του, ο Πρόεδρος του Διαιτητικού Δικαστηρίου ζητά από το Μέρος το οποίο δεν έχει ορίσει διαιτητή να το πράξει εντός δύο μηνών. Εάν δεν το πράξει εντός του εν λόγω χρονικού διαστήματος, ο Πρόεδρος ενημερώνει τον Εκτελεστικό Γραμματέα της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη, ο οποίος προβαίνει στον εν λόγω διορισμό εντός περαιτέρω χρονικού διαστήματος δύο μηνών.
5. Το Διαιτητικό Δικαστήριο αποφαινεται σύμφωνα με το Διεθνές δίκαιο και τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης.
6. Κάθε Διαιτητικό Δικαστήριο που συγκροτείται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος παραρτήματος θεσπίζει τον δικό του εσωτερικό κανονισμό.
7. Οι αποφάσεις του Διαιτητικού Δικαστηρίου, τόσο επί της διαδικασίας, όσο και επί της ουσίας, λαμβάνονται με πλειοψηφία των μελών του.
8. Το δικαστήριο δύναται να λαμβάνει κάθε ενδεδειγμένο μέτρο προκειμένου να

προσδιορίζει τα πραγματικά περιστατικά.

9. Τα Μέρη της διαφοράς διευκολύνουν τις εργασίες του Διαιτητικού Δικαστηρίου και, ιδίως χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους:

(α) Του παρέχουν όλα τα σχετικά έγγραφα, διευκολύνσεις και πληροφορίες·

(β) Το εξουσιοδοτούν, όποτε χρειάζεται, να καλεί μάρτυρες ή εμπειρογνώμονες και να λαμβάνει υπόψη τη μαρτυρία τους.

10. Τα Μέρη και οι διαιτητές προστατεύουν τον εμπιστευτικό χαρακτήρα κάθε πληροφορίας που τους διαβιβάζεται εμπιστευτικά κατά τη διάρκεια των εργασιών του Διαιτητικού Δικαστηρίου.

12. Το Διαιτητικό Δικαστήριο δύναται, κατόπιν αιτήματος ενός εκ των Μερών, να συστήνει τη λήψη προσωρινών μέτρων προστασίας.

13. Εάν ένα εκ των Μερών της διαφοράς δεν εμφανισθεί ενώπιον του Διαιτητικού Δικαστηρίου ή παραλείπει να υπερασπίσει τη θέση του, το έτερο Μέρος δύναται να ζητεί από το δικαστήριο να συνεχίσει τις εργασίες και να εκδώσει την τελική του απόφαση. Απουσία Μέρους ή παράλειψη Μέρους να υπερασπίσει τη θέση του δεν συνιστά εμπόδιο στις εργασίες.

13. Το Διαιτητικό Δικαστήριο δύναται να εξετάζει και να εκδίδει απόφαση σχετικά με ανταγωγές που απορρέουν άμεσα από το υπό εξέταση θέμα της διαφοράς.

14. Εκτός εάν το Διαιτητικό Δικαστήριο καθορίζει άλλως, λόγω ιδιαίτερων περιστάσεων της υπόθεσης, τις δαπάνες του δικαστηρίου, συμπεριλαμβανομένων των αποδοχών των μελών του, τις επωμίζονται εξ ίσου τα Μέρη της διαφοράς. Το δικαστήριο καταγράφει όλες τις δαπάνες του και παρουσιάζει στα Μέρη την τελική κατάστασή τους.

15. Οποιοδήποτε Μέρος της παρούσας Σύμβασης έχει έννομο συμφέρον επί του θέματος που αποτελεί αντικείμενο της διαφοράς, και το οποίο ενδέχεται να επηρεασθεί από την απόφαση για την υπόθεση, δύναται να παρεμβαίνει στις εργασίες, με τη συγκατάθεση του δικαστηρίου.

16. Το Διαιτητικό Δικαστήριο εκδίδει την απόφαση του εντός πέντε μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία συγκροτήθηκε, εκτός εάν θεωρεί αναγκαίο να παρατείνει το χρονικό όριο για διάστημα που δεν πρέπει να υπερβαίνει τους πέντε μήνες.

17. Η απόφαση του Διαιτητικού Δικαστηρίου συνοδεύεται από αιτιολόγηση. Είναι οριστική και δεσμευτική για όλα τα Μέρη της διαφοράς. Η απόφαση διαβιβάζεται από το Διαιτητικό Δικαστήριο στα Μέρη της διαφοράς και στη γραμματεία. Η γραμματεία προωθεί τις ληφθείσες πληροφορίες σε όλα τα Μέρη της παρούσας Σύμβασης.

18. Κάθε διαφορά, η οποία ενδέχεται να προκύψει μεταξύ των Μερών όσον αφορά την ερμηνεία ή την εφαρμογή της απόφασης, δύναται να υποβάλλεται από οποιοδήποτε εκ των Μερών στο Διαιτητικό Δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση ή, εάν δεν μπορεί να υποβληθεί σε αυτό, σε άλλο δικαστήριο που συγκροτείται για τον σκοπό αυτόν κατά τον ίδιο τρόπο όπως το πρώτο.

Άρθρο δεύτερο

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού, μπορούν να λαμβάνονται τα προβλεπόμενα από τη Σύμβαση αναγκαία μέτρα, να ρυθμίζονται οι προβλεπόμενες από τη Σύμβαση διαδικασίες, μηχανισμοί και συστήματα, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια η οποία είναι αναγκαία για την εφαρμογή της Σύμβασης.

Άρθρο τρίτο

Ισχύς

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και της Σύμβασης που κυρώνεται από την πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 20 της Σύμβασης.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 12 Δεκεμβρίου 2005

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γ. ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Δ. ΣΙΟΥΦΑΣ

ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ Π. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Π. ΜΟΥΣΙΑΤΗΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Γ. ΣΟΥΦΛΙΑΣ

Ε. ΜΠΑΣΙΑΚΟΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ Α.ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 13 Δεκεμβρίου 2005

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Α.ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ